

2/20

bullocki

Jan. 20

1857

Pharm. & Co.

L I T E R Æ

Pseudo-Senatus Anglicani,

CROMWELLII,

Reliquorumque Perduellium
nomine ac jussu con-
scriptæ

A

JOANNE MILTONO.

Impressæ Anno 1676. 1.1.V.

AD LECTOREM.

Cum primum ad manus nostras hæ chartæ pervenerunt, dubitavi diu utrum illas prælo potius aut flammis committerem, donec memores misericordie istius quæ Authori olim quantumvis in Sacram Majestatem fœdissimè delinquenti ignoverat, stultissimam fore inclementiam judicavimus perituris ejus operibus non pepercisse. Equissimum enim plerisque semper visum est ut Principis cuiuscunque monitis & imperio parere debemus, illius etiam facta imitemur. Non autem hic tibi quidvis propinamus quo Juniorum mores & ingenia corrumpere, aut aliorum seditiosam & impotentem regnandi libidinem palpare satagimus. Id solum rerum scriptarum ornatum, & Latini sermonis elegantiam tibi commendatam volumus: est enim forsitan dignissimus qui ab omnibus legeretur Miltonus, nisi styli sui facundiam & puritatem turpissimis moribus inquinasset. Cum autem ex hisce Literis possis forsitan nonnulla excerpere quæ temporis istius quo scriptæ
* 2
sunt

AD LECTORUM.

sunt Annales illustrare: Et pervicacem
Rebellium istorum malignitatem detegere
& explicare poteris, nos illas eo nomine
in lucem edi curavimus. Videas interim
post Reges exactos, quam ornate pelle.
Leoninâ indutus sit Asinus; & dum Le-
gationes designant perduelles, mittunt
Internuncios, moliuntur bella, reliquaque
Regia Majestatis assumunt insignia, po-
testatem illam quam inique vindicaverant
sibi debitam & ritè commissam esse arbi-
trantur. Habeas tibi, Lector, & his in tui
commodum & malorum hominum perni-
ciem perfruare.

LIT.

(1)

LITERÆ PARLAMENTI
nomine Scriptæ.

Senatus Populusque Anglicanus
Amplissimo Civitatis Hambur-
gensis Senatui,

SALUTEM.

Quàm diu, quàmque multis de causis
instituta à majoribus nostris cum am-
plissimâ vestrà civitate amicitia in hunc
usque diem permanserit, & vobiscum
unâ libenter agnoscimus, & sæpius etiam reco-
lere non est molestum. De eo autem quod ex
literis vestris 25. Junii datis intelligimus, homi-
nes quosdam nostros non eâ quâ soliti sunt fide
ac probitate in suis apud vos negotiis versari, nos
quidem ad certos ejusmodi rerum peritos statim
retulimus, ut in lanarios, cæterosque pannî
opifices acrius inquirerent; eamque porro ope-
ram daturos nos esse pollicemur, ut & æqui bo-
nique studium apud nos, & nostra omnia erga
vos officia constare sentiatis. Verùm & quid-
dam est quod etiam a vobis vicissim non nos
duntaxat, sed ipsum jus & fas omne postulat;
ut nostræ gentis mercatoribus, vestris hospiti-
bus & sua privilegia conservare, & eorum vi-
tam,

A

iam,

tam, atque fortunas, prout eâ civitate dignum est, vestris opibus defendere velitis. Quod, ut prioribus literis enixe petivimus, ita nunc etiam ut vehementius efflagitemus, faciunt quotidiana mercatorum querelæ, quas ad nos deferunt; suam nimirum salutem atque rem omnem rursus apud vos in dubio esse. Quamvis enim literarum nostrarum quas pridem ad vos dedimus fructum aliquem ad tempus percepisse se fateantur, & ab injuriis nefariorum hominum aliquantum respirasse, nunc tamen post adventum *Cochran* illius in urbem vestram (de quo etiam prius questus sumus) qui mandatam jam sibi à *Carolo* defuncti nuper Regis filio Legationem nescio quam Prædicat, se omnibus contumeliis, minis, armis etiam Sicariorum petitis solitâ vestrâ defensione atque tutelâ caruisse. Adeo ut cum unus atque aliter è mercatoribus cum ipso etiam Societatis Præfecto, in navem quandam prædatoriam per insidias abducti essent, cæteri-que vestram fidem implorarent, à vobis tamen nullum auxilium impetrare potuerint, donec ipsi suo Marte mercatores, non sine magno suorum discrimine captos in eo flumine, cujus vestra urbs domina est, ex latronum manibus eripere cogerentur. Quos cum illi bonis auspiciis domum reduxissent, & ab indignâ servitute veluti manu asseruissent, captos etiam piratas ipsos in custodiam dedidissent, *Cochranum* illum perfugam & perduellem eò audaciæ processisse accipimus, ut & prædatores dimitti liberos, & mercatores tradi sibi vinctos postulet. Vos au-

tem

tem etiam atque etiam hortamur & obtestamur, si pactiones, & fœdera, & pervetustum utriusque gentis commercium, id quod petitis, inviolatè servari studeatis, ut nostri certum ali-quod atque firmum sibi præsidium in vestrâ fide, prudentiâ, autoritate collocare demum possint; Vos autem uti eos his de rebus benigne audiat; tam de *Cochrano*, cæterisque scæleris, illius sociis, quàm de iis qui nuper in Concionatorem, impune adhuc, impetum fecerunt supplicium sumere velitis, aut è finibus exire jubeatis. Neque pulsos atque exules *Tarquinos* amicitiae atque opibus *Populi Anglicani* anteferendos existimetis. Si enim per vos non steterit quo minus Reipub. nostræ hostes quidvis licere sibi contra nos in urbe vestrâ confidant, quàm non tuta aut honesta amplius nostrorum ibi commoratio sit, vos cum animis vestris cogitate. Hæc vestræ prudentiæ & æquitati; Vos ipsos Divino Numini commendatos volumus. Valete.

Westmonasterio. Dat. August. 10. 1649.

Senatui Hamburgensi.

Perspecta nobis æquanimitas vestra dubiis in rebus nostris, facit nunc ut sanè prosperis, ac benè gestis, de vestrâ voluntate, & amico in nos animo nequaquam dubitemus. Nos quidem, confecto jam pœnè bello, & profligatis ubique patriæ hostibus, nihil æquius, aut ad pacem, Remque publicam stabiliendam fir-

A 2

mius

(4)

mius esse duximus, quam ut illi qui vel libertatem, ductore semper Deo, per nos adepti sunt, vel vitam atque fortunas post belli civilis facinoræ, nostro dono atque gratiâ receperunt, nobis vicissim suis Magistratibus fidem & officium, solenni, si opus esset, more testarentur, atque præstarent. Præsertim cum tot homines inquieti & inimici, semel atque iterum in fidem accepti, nullum neque domi neque foris perfidiosè agendi, novasque turbas excitandi finem faciant. Itaque formulam quandam sponsionis perscribendam curavimus, quâ omnes qui aut munus aliquod in Repub. sustinerent, aut legum præsidio muniti incolumitate, otio, cæterisque vitæ commodis fruerentur, conceptis verbis se obstringerent. Hanc etiam per omnes Colonias & quacunque gentium nostri cives negotiandi causâ agerent, mittendam censuimus; ut eorum quibus præficimur, fidem, prout decet atque necesse est, exploratam & cognitam habeamus. Quo magis mirari subit quod ex urbe vestrâ mercatores nostri scribunt, sibi mandata nostra per unum atque alterum vestri ordinis exequi non licere. Sanè quod *potentissima Fœderatorum in Belgio Provincia*, suarum rerum & rationum consultissimæ, nihil ad se pertinere existimaverunt, si peregrini scilicet *Angli* debitam suis domi magistratibus in hæc vel illa verba fidem astringant, id quo pacto vestræ Civitati suspectum aut molestum esse possit, fatemur planè nos nescire. Verum hoc à privato quorundam sive studio sive formidine profectum,

(5)

etiam, quos errabundi quidam & pulsi patriâ *Scoti*, minis dicuntur impulisse, ut mercatores nostros a fide suâ nobis obligandâ deterrent, Civitati non imputamus. Interea tamen summo vos opere hortamur atque etiam rogamus (non enim mercatura jam, sed Respub. ipsa agitur) ut ne quenquam apud vos patiamini, cujus hoc nihil potest interesse, authoritati quam nos in nostros populares, non Exterorum arbitrio aut iudicio, sed jure Patrio obtinemus, suam quamcunque authoritatem interponere. Quis enim non ægrè ferat, si nos vestris hîc *Hamburgensibus* suâ erga vos fide interdiceremus. Valete.

Dat. Jan. 4. 1649.

Serenissimo ac potentissimo Principi
PHILIPPO QUARTO
Hispaniarum Regi.

Parlamentum Reipub. Angliæ,

SALUTEM.

Antonium Ascamum Virum probum, eruditum, & luculentâ familiâ ortum, de rebus in commune, tam *Hispanorum*, quam *Anglorum* genti, ut spes est, valde utilibus, ad Majestatem Vestram legamus. Quamobrem ut ei honestum iter, atque tutum in Urbem Regiam, sicut moris est, necnon & reditum concedere,

A 3

cedere,

(6)

cedere, & præstare velis, parem referre gratiam parati, officiosè petimus. Sin id minùs placuerit, ut quæ vestra hac in parte sit voluntas, ei quam primùm significetur, utque tutò quo volet abeundi potestas fiat.

Dat. Feb. 4. 1649.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

PHILIPPO QUARTO

Hispaniarum Regi.

Parlamentum Reipub. Angliæ,

SALUTEM.

Quis rerum nostrarum status sit, quamque atrocibus injuriis subacti, sumptis tandem armis, capeffendæ libertatis consilium ceperimus, constitutâ quâ nunc utimur Reipublicæ formâ, neque *Majestatem Vestram* potest latere, neque alium quemvis, qui evulgata super hac re scripta nostra æquo animo perlegerit. Nobis profecto fidem nostram, æquitatem, patientiam, restatam cunctis & probatam reddere, auctoritatem etiam, honorem, & Decus nostrum adversus infames exulum & perfugarum linguas tueri, apud idoneos rerum æstimatores difficile non debet esse. Nunc quod exterarum nationum magis interest, deletis, aut depressis Patriæ hostibus, Deo nempe mirificè adjuti, ad pacem

(7)

pacem & amicitiam omni imperio potiore cum vicinis gentibus habendam, paratos nos esse palam atque ex animo profiteamur. Has ob causas spectatæ solertiæ & probitatis Virum *Antonium Aschamum* in *Hispaniam* ad *Majestatem Vestram* misimus; qui de amicitia deque solito inter utramque gentem commercio cum *Majestate Vestra* agat; vel etiam ad novas pactiones, si ita visum fuerit, de integro faciendas viam muniat. Huic igitur *Vestra Majestas* adeundi copiam ut faciatis, ejusque incolumitati, necnon etiam honori, quoad isto apud vos munere perfuturus est, velitis prospicere rogamus: ut & ea quæ a nobis mandata habet, utrique genti, ut speramus, profutura, liberè exponat; & mentis Vestræ qui sensus his de rebus sit, nos quam primùm certiores faciat.

Westmonasterio dat. Feb. 4. 1649.

Serenissimo Principi

JOANNI QUARTO

Lusitanæ Regi.

Parlamentum Reipub. Angliæ,

SALUTEM.

Multa nos & infidæ pacis, & intestini belli mala ultima perpeffos, eò demùm loci redactos fuisse, ut si salvam Rempubl. velle-

A 4

mus,

(8)

mus, ejus administrandi ratio magna ex parte immutanda esset, ex iis quæ à nobis hac de re scripta publicè & declarata sunt, *Majestati Vestræ* jam pridem notum esse arbitramur. Quibus, ut par est, si fides potiùs haberetur, quàm improbissimis perditorum hominum calumniis, sanè qui foris de rebus nostris pessimè jam sentiunt, iis fortasse multò æquioribus uteremur. Nam quod nos jure nostro, proque gentilitiâ *Anglorum* libertate, rectè & majorum more fortiter fecisse contendimus, de eo pravas & obstinatas nequissimorum hominum opiniones ex animis evellere, humanæ opis aut ingenii certè non est. Nunc autem quod nobis cum nationibus externis commune, & in rem utrinque magis existit, amicitiam & commercium quod nostris hominibus, cum vicinâ quacumque gente consuevit esse, non imminutum, sed auctum atque ratum magnoperè cupimus. Cumque vestro in regno populares nostri permagna & per utrique genti quæstiosa habeant negotia, iis ne impedimentum aliquod aut incommodum afferatur, quantum in nobis est, curabimus. Id verò prædicimus frustrà fore, dum piratis & defecto-ribus nostris perfugium sibi vestris in portibus reperire, & onerariis *Anglorum* navibus, vi captis atque direptis, bona civium nostrorum sub hasta vendere Olissipone, ut nuntiatur, permissum est. Huic malo quo maturiùs occurratur, & de eâ, quam perimus, amicitia clariùs ut constet, Nobilissimum Virum *Carolus Vane*, Oratoris munere præditum, cum mandatis

atque

(9)

atque diplomate, commissi sibi muneris teste, ad *Majestatem Vestram* legavimus: Eum itaque benignè audire, fidem ei adhibere, ejus denique incolumitati atque honori, per omnes regni vestri fines, ut velis consulere obtestamur. Hæc omnia & nobis pergrata, & *Majestati Vestræ*, si fortè usus venerit, nostra omnium officia mutua fore pollicemur.

Westmonasterio dat. Feb. 4. 1649.

Serenissimo Principi

JOANNI QUARTO

Lusitaniæ Regi.

Parlamentum Reipub. Angliæ,

SALUTEM.

Quotidiani ferè, & perquam graves afferuntur ad nos nuntii, Classarios quosdam nostros, & gubernatores, qui abductis per scelus atque prodicionem, quibus præerant, navibus, superiore anno a nobis defecerant, elapsos demum ex eo portu Hiberniæ, in quo æstate ferè totâ obfessi, vix pœnam suis flagitiis dignam effugerant, ad *Lusitaniæ* nunc oram, *Tagique* fluminis ostium se recepisse: Ibi captis atque direptis quæ ad mercaturam ultrò citròque commeant, *Anglorum* navigiis, piraticam strenuè facere; & vicina quæque maria, fretumque omne Gaditanum latrociniis infestum atque in-

A 5

fame

fame reddidisse. Cui malo nisi primo quoque tempore obviam eatur, actum esse de commercio, quod nostris hominibus cum *Lusitanis* per amplum & per utrique genti quaestuosum est, quis non videt? Quamobrem à *Vestra Majestate* etiam atque etiam petimus, ut piratas nostros & defectores, *Portugalliae* finibus exire jubeas; & si qui a *Carolo Stuardo* pseudolegati adsunt, eorum uti rationem ne habere digneris; nosque potius agnoscas, ad quos *Anglicarum* jam summa rerum, Deo planè aspirante, rediit; utque nostrae amicorum Classi, non minus vestris quam *Anglorum* commodis inservienti, *Lusitaniae* portus, atque flumina praecludi ne sinas.

* * *

PHILIPPO QUARTO

Hispaniarum Regi.

Quàm graviter quàmque acerbè tulerit *Majestas Vestra*, nefariam illam *Antonii Aschamii* oratoris nostri caedem, & quid in puniendis ejus intersectoribus haecenus effectum sit cum ex literis vestris, tum ex *Domino Alphonso de Cardenas* legato vestro percepimus. Veruntamen illius facinoris atrocitatem quoties nobiscum reputamus quae & ipsam vel habendi vel conservandi commercii rationem funditus tollit si Legatorum jus apud omnes nationes sanctissimum impune tanto scelere violabitur, non possumus quin

quin *Majestatem vestram* summâ instantiâ iterum efflagitemus ut supplicium de illis parricidis primo quoque tempore debitum sumatur, utque justitiam ullâ morâ aut obreptu religionis frustrari diutius ne sinat. Et quanquam potentissimi regis amicitiam plurimi certè facimus, tamen ut tam infandi parricidii auctores dignas suo scelere poenas persolvant omnem dare operam debemus. Humanitatem quidem illam quam jussu vestro in *Hispania* portibus nostri homines persensere, praeclaram etiam vestrae Majestatis in nos voluntatem quam nuper amplissimis verbis vestro nomine Legatus nobis exposuit grato animo agnoscimus, neque non voluptati nobis erit eadem pariter officia, si quis usus venerit *Vestrae Majestati* & *Hispanorum* genti reddere. At nisi justitiae sine mora satisfiat quod jamdiu petimus, quo niti fundamento amicitia sincera ac diuturna possit non videmus, cujus tamen conservandae a nobis quidem nulla honesta occasio facile omittetur, cui etiam fini praesentiam Legati apud nos vestri conducere existimamus.

Legato Hispanico.

Excellentissime Domine,

Concilium Status, quam primum per gravissima Reipub. negotia licuit, in *Parlamentum* attulit quatuor illa scripta quae visum

est *Excellentia Vestra* unde vigesimo proximi Decembris cum Concilio communicare, *Concilium à Parlamento* in Mandatis habet, quod ad primum scriptorum illorum caput, de nuperi scilicet *Residentis* sui *Dom. Aschami* nefariis intersectoribus, Responsum hoc reddere:

Parlamentum tamdiu, toties, tamque merito, debitum eorum supplicium postulasse ut amplius dicere opus non sit in re tanta ubi (ut *Excellentia Vestra* pulchrè meminit) *Regia Majestatis* ipsa agitur Authoritas: Et sine qua re omnis ratio Societatis humanæ & conservandæ inter gentes amicitia tolli necesse erit. Neque sane ullo ab Religione petito argumento intelligere possumus, innocentium sanguinem sceleratissimâ cæde effusum non esse vindicandum, Etiamnum itaque instat *Parlamentum* & ab *Regia Majestate* expectat ut, juxta priora sua postulata, satisfactio sibi re ipsâ atque effectu detur.

Serenissimo Principi

LEOPOLDO AUSTRIÆ

*Archiduci Provinciarum in Belgio
sub Philippo Rege Præsidi.*

UT primum ad nos non sine gravissimâ querelâ perlatum est, *Janam Puccherin-*
gam illustri & opulentâ Familiâ puellam hære-

dem,

dem, cum adhuc propter ætatem sub Tutoribus esset, haud procul eâ domo, in quâ tum fortè *Grenovici* agebat, de manibus & complexu famularum raptam fuisse, & parato ad id navigio in *Flandriam* subito deportatam, *Walcii* cuiusdam infidiis, qui per fas & nefas omnia molitus est, ut pupillam locupletem, vel ostenso mortis metu, ad nubendum sibi adigeret, huic tam atroci tamque inaudito scelere primo quoque tempore occurrendum esse rati, dedimus quibusdam negotium, ut cum præfectis Neoporti & Ostendæ (nam in ea fortè loca infelix illa dicebatur appulsa) agerent de ingenuâ raptoris manibus eripiendâ. Qui utrique pro suâ singulari humanitate & honesti studio, captivæ, perque latrocinium domo abductæ opem libenter tulerunt; illa verò ut prædatorum vim quoquo modo effugeret, in Cœnobium votarum virginum veluti sequestro deposita est. Quam ut ille *Walcus* inde abduceret, actionem in foro ecclesiastico *Iprensis Episcopi* de contracto secum matrimonio instituit. Veruntamen, cum & raptor & rapta nostrates omnino sint, ipsum etiam facinus in nostra ditione perpetratum, quod juratis testibus abundè liquet, hæreditas denique tam lauta, quam illum imprimis inhære constat, in nostrâ potestate sit, hujus propterea causæ cognitionem totam, atque judicium ad nos duntaxat pertinere arbitramur. Veniat huc igitur qui se sponsum nominat, suam hic litem instruat, quamque jure suam contendit esse uxorem, tradi sibi postulet. Hoc interim

à V^{est}ra Celsitudine vehementer petimus, quod
& per nostrum internuntium Bruxellis commo-
rantem jam aliquoties petivimus, ut afflictam
& indignis modis habitam puellam, honestis
parentibus ortam, suâ ex Patriâ prædatorium
in modum abductam, quoad potes, liberam
& incolumem redire domum sinas. Hoc abs te
non nos tantum, siquam V^{est}re Celsitudini
parem a nobis gratiam, parque beneficium red-
di posse acciderit, sed ipsa etiam humanitas,
ipse pudor qui ad tuendum sexus illius honorem
& pudicitiam viris bonis atque fortibus inesse
debet, junctis unâ precibus efflagitare viden-
tur. Vale.

Westmonasterio Martii 28. 1650.

Serenissimo Principi

JOANNI QUARTO
Lusitaniæ Regi.

Q Uod Oratorem nostrum & honorificè acce-
perit *Majestas V^{est}ra*, & benignè statim au-
dierit, nullam interponendam esse moram sta-
tuimus, quin alteris quam primùm literis no-
stris intelligeres, gratissimum id nobis accidisse;
nosque nihil sanctius decrevisse, quàm pacem,
amicitiam, commercium, quod nobis cum Na-
tionibus plerisque exteris, & inter eas cum Lu-
sitaniis jam diu est, nullo nostro dicto aut facto,
non

non prius lacelessi, violare; nec aliâ mente
aut consilio classẽ Anglicanam, Tagi fluminis
ad ostium misisse, quàm hostes jam toties fuga-
tos persequendi, resque nostras repetendi, quas
per vim & prodicionem suis dominis ablatas, col-
luvies ista perfugarum v^{est}ras in oras, ipsam-
que etiam *Oliissiponem*, tanquam ad certissimas
latrocinii sui nundinas, asportavit. Verùm isti
homines cujus audaciæ, furoris, & insanie
fuit, ex ipsorum moribus flagitiosissimis omnes
jam penè *Lusitanos* abundè perspexisse arbitra-
mur. Quo facilius à *Majestate V^{est}ra* impetratu-
ros nos esse confidimus, primùm ut *Illustrissi-
mo Viro Odoardo Poppamo*, quem huic novæ
classi præfecimus, quibus potes rebus ad præda-
tores hosce debellandos, adjumento esse velis,
utque eos cum duce suo, non hospites, sed pi-
ratas, non mercatores, sed commercii pestes,
jurisque gentium violatores, intra regni v^{est}ri
portus, & munimenta diutius consistere ne si-
nas; sed quâ patent *Lusitaniæ* fines, terrâ ma-
rique pelli jubeas: sin hoc minùs, ut nobis sal-
tem pace v^{est}ra liceat defectores nostros, &
prædones propriis duntaxat viribus aggredi, &
si Deus dederit, in nostram potestatem redige-
re. Hoc ut prioribus literis vehementer petivi-
mus, sic jam idem studio maximo atque opere
ab *Majestate V^{est}ra* contendimus. Hac sive æ-
quitate, sive beneficio, non justitiæ solum tuæ
samam per omnes gentes benè moratas adau-
xeris, sed & nos imprimis, populumque An-
glicanum *Lusitanis* jam antea minimè adversum,
Tibi

(16)
Tibi tuoque populo majorem in modum devin-
xeris. Vale.

Westmonasterio. Dat. 27. Aprilis. 1650.

Hamburgensibus.

DE controversiis mercatorum, nonnullis
etiam aliis de rebus quæ Reipubl: nostræ
dignitatem aliquanto propius attingere viden-
tur, scriptum inter nos haud semel, atque re-
sponsum est. Cum verò istiusmodi negotia solis
literis confici vix posse intelligamus, esse autem
à *Carolo Stuardo* immisos in urbem vestram
seditiosos quosdam, nullâ re magis quàm sce-
lere atque audaciâ instructos, qui id agunt, ut
nostrorum hominum, quorum præsertim fides
in patriam perspectior sit, commercium tam
vetustum in civitate vestrâ funditus tollant, id-
circo virum nobilem & spectatissimum *Richar-
dum Bradshaw* nostrum apud vos Internuntium
esse iussimus: qui secundum ea quæ à nobis man-
data habet, de rebus iis atque negotiis quæ cum
utriusque Reipub: utilitatibus conjuncta sunt,
vobiscum uberius communicare, & transigere
possit. Hunc igitur ut benevolè quam primum
audiatis rogamus; utque ei per omnia fides ea,
isque honos habeatur, qui hujusmodi munus
rectè obeuntibus ubique gentium haberi solet.
Valete.

Westmonasterio. Dat. 2. April. 1650.

Hamb-

(17)
Hamburgensibus.
Amplissimi, Magnifici, & Spectabiles
Viri, Amici charissimi,

STudia vestra quibus venientem ad vos Resi-
dentem nostrum accepistis, tam propensa,
tamque egregia extitisse, & libenter intelli-
mus, & in eadem erga nos voluntate atque
animo perseverare velitis magnoperè hortamur.
Idque eò vehementius, quòd perlatum ad nos
est, exules illos nostros, de quibus jam sæpe
scripsimus, efferre se solito insolentius in urbe
vestrâ, nec contumelias solùm, sed & minas
quasdam atrocissimas in Oratorem nostrum pa-
lâm projicere. Hujus itaque salutem atque etiam
debitum honorem hisce rursus literis commen-
datissimum vobis esse volumus. In illos autem
perfugas & sicarios, tam veteres quàm recen-
tes, si maturius animadvertetis, & nobis gratissi-
mum, & auctoritate vestrâ atque prudentiâ
dignum feceritis. Valete.

Westmonasterio. Dat. 31. May. 1650.

PHILIPPO QUARTO
Hispaniarum Regi.

A*ntonium Ascamum* à nobis ad Majestatem
Vestram nuper missum Oratorem, eoque
nomine à Præfectis vestris perhumaniter & pu-
blicè

blicè acceptum, post itineris pericula tam longinqui, primo statim adventu in urbem Regiam, omni præsidio nudatum, tam fædo parricidio confossum in diversorio quodam, & cum Joanne Baptista de Ripa ejus interprete mactatum esse, magno sanè cum dolore accepimus. De illis autem parricidis jam comprehensis, ut fertur, & in custodiam datis, qui non nos duntaxat per illius latera, sed vestram quoque fidem atque honorem consauciare ac pænè transfigere sunt ausi, deque eorum quibuscunque hortatoribus ac fociis ut supplicium tanto scelere dignum primo quoque tempore sumatur, opere quam maximò à *Majestate Vestra* petimus. Quanquam id nihilo minus factum iri, quod perimus, utpote à Rege sua sponte pio atque justo, etiamsi nemo peteret, non dubitamus. Quod reliquum est, ut corpus exanimè amicis suis atque famulis in patriam deportandum tradatur, utque eorum saluti qui supersunt eâ, quâ par est, ratione consultum atque provisum tantisper sit rogamus, donec responso ad hæc literas, si fieri potest, secum ablato, vestræ pietatis atque justitiæ testes ad nos quam primùm redierint.

Westmonasterio. Dat. 28. Junii. 1650.

Ex.

Excellentissimo Domino
ANTONIO JOANNI LUDOVICO
de la Cerda Medina Celi Duci,
Andalitiæ Præsidi.

Consilium Status Parlamenti Angliæ
authoritate constitutum,

SALUTEM.

Accipimus ab Ornatissimis Viris quos nuper in Portugalliam ad persequendos proditores, resque nostras repetendas cum classe misimus, se ab *Amplitudine Vestra*, quoties contigit ut Gallaciæ oram legerent, quæ præfectura vestra est, & perhumaniter illis portubus exceptos fuisse, & iis rebus omnibus adjutos, quæ navigantibus usui solent esse. Ea vestra humanitas, cum pergrata nobis omni tempore fuisset, tum est nunc præcipuè, cum aliorum iniquum in nos animum nullo merito nostro aliquibus in locis experimur. Petimus itaque abs te *Illustrissime Domine* ut in eadem erga nos voluntate ac benevolentia permanere velis: utque nostris hominibus, quoties ad ea littora naves appulerint pro solita humanitate tua favere & adjumento esse pergas: tibi que persuadeas nihil nos beneficii loco abs te petere quod non eodem studio vel Tibi vel tuis reddere, si quando similis occasio nobis dabitur, parati erimus.

Westmonasterio. Dat. 7. Novemb. 1650.

Signat. Consilii sigillo:

JO. BRADSHAWE PRESES.

ILLU.

ILLUSTRI & MAGNIFICO
Civitatis Gedanensis Senatui.

*Magnifici atque Amplissimi Domini
Amici Charissimi.*

FRequentes ad nos literæ mercatorum nostrorum, qui Borussiae per oram negotiantur, allatae sunt, quibus tributum grave quoddam & insolitum nuper in magno *Polonorum* Concilio imponi sibi queruntur; ut decimam scilicet facultatum suarum omnium partem sublevando *Scotorum* regi, nostro hosti, suppeditarent. Quod cum juri Gentium contrarium planè sit, tractari hunc in modum hospites & mercatores, iniquissimum etiam, ut cujus tyrannide sint domi, divinâ ope, liberati, iidem in aliena Republica stipendia persolvere cogerentur, non dubitamus quin pro illa libertate, quâ frui vos intelligimus, tam grave onus mercatoribus imperari in urbe vestra pati nolitis; in qua amicitiam & commercium, nec sine magno vestrae civitatis emolumento, per tot annos habuere. Si est igitur ut nostrorum hominum apud vos mercaturam facientium tutelam suscipere velit, quod quidem cum ab æquitate & prudentia vestra, tum etiam à dignitate splendidissimæ urbis haud dubitanter expectamus, eam operam dabimus, ut gratissimum id esse nobis omni tempore sentiatis; quoties in ditione nostra

Geda-

Gedanenses vel negotia habuerint, vel naves quod sæpè fit, ad portus nostros appulerint.
Westmonasterio. Dat. 6. Feb. 1650.

INTERNUNTIO PORTUGALLICO.

Illustris Domine,

Literas tuas hujus mensis quinto decimo *Hamptonâ* ad nos datas accepimus. In quibus significaste à rege *Portugallia* ad *Parlamentum Reipub: Angliæ* missum esse: quo autem muneris titulo, sive Legati sive Agentis, sive Internuntii non dicis; id quod ex literis quas à rege habes commendatitias sive credentiales intelligere velimus; quarum exemplar, ad nos poteris quam primum mittere; simul & illud scire, fatisne plenâ potestate instructus venias ad eas injurias expiandas, damnaque ea resarcienda quæ à Rege vestro illata huic *Reipub:* sunt: dum hostem nostrum totâ æstate proximâ suis portibus tutatus *Classem Anglicanam* in rebelles & perfugas quos eò usque insecuta erat, impetum facere parantem cohibuit, hostem ab invadendis nostris non cohibuit. De his omnibus ut satisfacias, si ampla & libera mandata accepisse te scripseris, & illarum quas diximus literarum exemplar unâ miseris, deinceps curabimus, ut ad nos fide publicâ primo quoque tempore tutò commeari possis: ubi cum regis literæ perlectæ fuerint, tibi, quæ mandata porrò attulisti, ea liberè exponendi facultas dabitur.

Par-

Parlamentum

REIPUB. ANGLIÆ

*Serenissimo Principi D. Ferdinando
Secundo, Magno Duci Etruriæ &c.*

SALUTEM.

Literas Celsitudinis Vestræ 22. Aprilis 1651.
Florentiæ datas & à Residente Vestro Domi-
no Almerico Salvetti nobis redditas accepimus, in
quibus *Anglico* nomini quantoperè faveat *Cel-
situs vestra*, Gentemque eam quanti faciat faci-
lè perspicimus, id quod non solum Mercatores
nostri, qui in portibus vestris multos jam annos
negotiantur, Verùm etiam Adolescentes qui-
que nostræ nationis nobilissimi atque honestissi-
mi, qui vestras per urbes aut iter fecere, aut
excolendi ingenii causâ commorati sunt, testan-
tur atque confirmant, quæ cum nobis pergrata
sanè sint, & acceptissima, tum hoc etiam at-
que etiam petimus, ut quo animo, quoque
studio in nostros mercatores, aliosque nostræ
Reipub. Cives *Hetruscæ* dirionem peragrantes,
Serenitas Vestra consuevit esse, in eo velit perse-
verare: nosque vicissim pollicemur atque reci-
pimus, quod ad *Parlamentum* attinet, nihil de-
futurum, quod & commercio & amicitia mu-
tuæ, quæ inter utramque Gentem jam diu in-
veteravit, firmandæ ac stabiliendæ possit con-
ducere;

ducere; quam quidem omnibus utrinque hu-
manitatis officiis, mutuâque observantiâ, in
perpetuum conservari cupimus, atque opta-
mus.

*Westmonasterio. 20. Januarii 1651.**Subscripsit & Parlamenti sigillum apponit fecit*

GULIELMUS LENTHALL.

Prolocutor

*Parlamenti Reipub. Angliæ.**Parlamentum*

REIPUB. ANGLIÆ

*Illustri & magnifico Civitatis Ham-
burgensis Senatui,*

SALUTEM.

*Amplissimi magnifici & Spectabiles viri,
Amici charissimi.*

Parlamentum Reipub. Angliæ, cum antiquam
amicitiam, mutuumque commercium, quæ
inter gentem *Anglicam* Vestramque civitatem
est, continuatum magnoperè vellet & conser-
vatum, haud ita pridem *Richardum Bradshaw* ar-
migerum Residentis Munere præditum illuc mi-
sit, eique inter alia mandata eò spectantia di-
fertis

sertis verbis mandavit, ut contra quosdam vestrae ditionis iustitiam efflagitaret, qui Societatis *Anglicae* Concionatorem interficere sunt conati, quique Deputato Illius Societatis impias manus iniecere, & mercatoribus quibusdam ejus Societatis praecipuis impias manus iniecere, eosque in navem praedatoriam abduxerant, & quamvis praedictus *Residens* cum exciperetur primum & audiretur, accepta ab hac *Republica* mandata illa figillatim vobis nota fecerit, quibus iustitiae vestrae exemplum in maleficos illos edendum expectabatur, tamen cum expectationi nostrae responsum non esse intelligeremus, illud nobiscum cogitantes quanto in periculo & nostri homines & illorum facultates versarentur, si de incolumitate illorum & tutela adversus hostium malitiam & iniquos oppugnatores non satis provisum esset, rursus praedicto *Residenti* in mandatis dedimus, ut nostrum ejus rei sensum representaret: Utque huius *Reipub.* nomine Vos ut amicitiam & necessitudinem inter hanc *Rempub.* vestramque civitatem initam magnumque usum qui huic *Reipub.* cum vestra civitate intercedit conservare, adeoque mercatores nostros cum eorum privilegiis sine ulla violatione protegere velitis hortaretur; utque nominatim in quemdam cui nomen *Garmes* est qui se in hanc *Rempub.* contumeliose gessit, certosque ex societate mercatorum *Anglica*, *Vestra* in urbe commorantes, ad contumeliam huius *Reipub.* magnamque nostrorum mercatorum molestiam,

in *Spirensen* Camera publicè citavit: quare reparationem ejusmodi expectamus quae aequitati & iustitiae consentanea est.

De hisce capitibus & si quid amplius ad huius *Reipub.* cum vestra civitate amicitiam pertinuerit, praedictum *Residentem* huius *Reipub.* nomine ad vos iussimus accedere: cui ut fidem amplam in iis quae huc spectantia proposuerit habeatis rogamus.

Westmonasterio. Dat.

12. Martii. 1651.

Subscripsit & Parlamenti sigillum imprimendum curavit

Prolocutor &c.

Parlamentum *Reipub. Angliae*

Serenissimae

CHRISTIANAE,

Suecorum, Gothorum Vandalorumque Reginae &c.

SALUTEM.

Serenissima Regina,

Majestatis Vestrae Literas ad Parlamentum *Reipub. Angliae* 26 proximè elapsi Septembris *Stockholma* datas per *Petrum Spiering Silvercroon* accepimus, & perlegimus: & veterem quidem amicitiam nec non commercium

B

mag.

magnumque usum qui *Anglis* cum *Suecorum* gente antiquitus intercedit permanere atque indies augere vehementer atque ex animo cupimus: Neque dubitamus quin Legatus à Majestate Vestra ampliter instructus venerit ad ea maximè proponenda quæ in rem atque decus Genti utrique futura imprimis fuissent, quæque nos audire ex eo paratissimi fuissetus & quod utrinque potissimum salubre atque utile videretur, id primo quoque tempore effectum reddidisse: Verùm summo rerum Moderatori DEO ita visum est, ut is antequam audiri se pateret de iis quæ *Parlamento* exponenda ab Majestate Vestra in mandatis habebat, evenit ut ex hac vita excederet (cujus quidem desiderium ita ægrè atque acerbè tulimus, ut qui simul in divina voluntate acquiescere debeamus) unde & Majestatis Vestræ quæ mens esset adhuc scire nequeamus, ejusque rei progressibus in præsens injecta mora sit: Quocircà optimum nobis visum est hisce literis quas, misso hac ipsa de re nuntio nostro, dedimus, significare Vestræ Majestati quam gratæ Literæ vestræ quamque acceptus vester publicus Minister *Parlamento Reipub. Angliæ* fuerit; simulque Vestræ Majestatis amicitiam quantopere expectamus; quàmque etiam, ut par est, tantæ principis amicitiam plurimi faciemus: deque illo quod inter hanc Rempub. & Majestatis Vestræ Regnum est commercio exaugendo, ita existimabimus quemadmodum de re maximi utrobique momenti existimare debemus: quod & ea de causa

causa *Parlamento Reipub. Angliæ* acceptissimum erit. Adeoque Vestram Majestatem divinæ tutelæ recommendare volumus: Quorum nomine & Autoritate

Datis Westmonasterio die Martis ann. Dom. 1651.

Subscripsit & Parlamenti Sigillum imprimendum curavit

Prolocutor Parlamenti Reipub. Angliæ.

Parlamentum Reipublicæ Angliæ

Serenissimo Principi

FERDINANDO SECUNDO

Hebruriæ Magno Duci,

SALUTEM.

L Iteras Celsitudinis Vestræ 22. Aprilis 1651. Florentiâ datas, Et a Residente Vestro Domino *Almerico Salvetti* nobis redditas accepimus; in quibus Anglico nomini quantopere fa-veat Celsitudo Vestra, gentemque eam quantâ faciat, facile perspicimus: Id quod non solum Mercatores nostri qui in portibus vestris multos jam annos negotiantur, verum etiam Adolescentes quique nostræ nationis nobilissimi atque honestissimi qui vestras per urbes aut iter fecerunt aut excolendi ingenii causâ commorati sunt,

restantur atque confirmant. Quæ cum nobis pergrata sane sunt & acceptissima, tum hoc etiam atque etiam petimus, ut quo animo quoque studio in nostros mercatores, aliosque nostræ reipublicæ cives Hetruscæ ditionem peragrantes Serenitas Vestra consuevit esse, in eo velit perseverare: nosque vicissim pollicemur atque recipimus, quod ad Parlamentum attinet, nihil defuturum, quod & Commercio & amicitiae mutuae, quæ inter utramque rempub. tam diu inveteravit, firmandæ ac stabiliendæ possit conducere: quam quidem omnibus utrinque humanitatis officiis mutuâque observantiâ in perpetuum conservari cupimus atque optamus.

Westmonasterio May 22.

1651.

Parlamentum Reipublicæ Angliæ
Serenissimo ac Potentissimo Principi
PHILIPPO QUARTO
Hispaniarum Regi,
SALUTEM.

Permagnas nobis querelas deferunt hujus Reipub. mercatores qui in ditionibus *Vestrae Majestatis* mercaturam faciunt, de vi multa atque injuriis sibi allatis, deque novis etiam tributis sibi impositis à præfectis aliisque officialibus vestrorum portuum & locorum ubi negotia habent

bent, & nominatim in insulis *Canariis*, idque contra foederis articulos quos commercii causa utraque natio inter se sanxit. Quas eorum querelas veras esse jurejurando confirmavere. Nobisque demonstrant, nisi jus suum obtinere possint, suæque damna resarciantur, nisi denique contra vim istiusmodi atque injurias præsidium aliquod certum, atque tutelam & sibi & fortunæ suis habituri sint, non posse se amplius iis in locis negociari. Quibus eorum querelis graviter a nobis perpensis, cumque facta illorum minorum iniqua, aut non omnino aut secus quam res se habet ad notitiam *Vestrae Majestatis* pervenisse existimemus, visum est nobis ipsas eorum querelas cum hisce litteris ad *Majestatem Vestram* unâ mittere; nec dubitamus quin *Majestas Vestra* cum ipsius justitiæ amore tum etiam commercii causa quod vestris haud minus quam nostris hominibus fructuosum est, suis præcipere velit ut ab iniquis illis nostrorum vexationibus abstineant, utque hujus Gentis mercatores expeditam justitiam obtinere queant, necnon debitam earum injuriarum reparationem, quæ à Domino *Petro de Carillo de Guzman*, atque aliis illatæ sibi sunt, contra prædictos foederis articulos, utque perficere velit *Majestas Vestra* ut prædicti Mercatores fructum illorum articulorum percipere queant, in eaque vestra tutela sint, ut tam ipsi quam fortunæ suæ ab omni injuria liberæ & incolumes esse possint. Hoc autem magna ex parte consecuturos se esse putant si ademptam sibi illam de judice conservare

toreschedulam qui eos a novo quodam Consu-
latu in se quidem iniquiore defendat, *Majestas*
Vestra rursus concesserit; ne si nullum ab iniuria
refugium sibi detur, abrumpi illud commercium
quod utrique genti commoda haud parva attu-
lit, violatis hunc in modum foederis articulis,
necesse sit.

Westmonasterio.

Augusti 1651.

Serenissimo Principi Venetiarum
Duci, Senatuque Celsissimo
Concilium Status Parlamenti
Reipub. Angliae Authori-
tate constitutum

SALUTEM.

Serenissime Princeps, Celsissime Senatus, Amici
Charissimi,

Mercatores quidam nostri, quorum alteri
Joannes Dickons, alteri *Job Throckmorton*
nomen est, simulque alii apud nos questi
sunt, quod cum Novembris octavo & vigessi-
mo 1651. ex jure & autoritate Curiae nostrae
Ammiralatus occupassent in navi *Hirundine*
vulgo nuncupata, cui in Dunis consistenti *Isa-*
cus Taylor Magister erat, centum dolia Caveari
vulgò dicti, quae sua propria bona essent, inque
sinu

sinu Moscovitico Archangeli dicto eandem in
navem imposita; atque in eâ Curia, prout
lege agitur, decretum obtinuissent quo dicta
Caveari dolia sibi traderentur, fide sua prius
interpositâ, se in illius Curiae sententiâ acquie-
turos; quodque eadem Curia, quo lis illa ad
exitum perduceretur, cum pro more scripisset
ad Magistratus Judicesque Venetos, literas,
quibus petebant uti *Joannem Piattum* (Venerâ
sub diffione degentem, qui Cavearum illum
sibi vendicat) citarent quo re per procurato-
rem in Ammiralatus curia Anglicam se sisteret,
ubi lis ista pender, jusque suum probaret, tamen
idem *Piattus*, & quidam *David Rutts* Hollan-
dus, dum causa hæc in nostro hic foro pender,
multum supradicto *Joanni Dickons* aliisque illis
mercatoribus de Cavearo isthoc negotium fa-
cessit; eorumque bona & facultates nexu occu-
pandas Venetiis curat: quæ omnia singulatim,
& quid hætenus in prædictâ nostrâ curiâ sit
actum in literis illis requisitoriis fusiùs exponi-
tur; quas postquam à nobis inspectæ essent, ad
serenissimam Venetiarum Rempub., ut Mer-
catoribus in hac causâ adjumento esse possint,
transmittendas censuimus; atque ab eâ vehe-
menter petimus ut non solum illæ literæ vim
suam atque pondus illic habere queant, Sed
etiam ut bona illa & facultates Mercatorum,
quas prædictus *Piattus* & *David Rutts* nexu
illigandas curarunt, liberentur; Dictique rei
ad nostram hic curiam remittantur, quid sui
sit juris in hoc Cavearo sibi vendicando lege

experturi. Qua in re Celsitudo vestra & Serenissima Respub. fecerit & quod æquissimum in se est, & quod illibatâ utriusque Reipub. amicitia est dignum, quod denique, oblata quâvis occasione, pari hujus Reipub. benevolentia atque officiiis compensabitur.

*Datis ab Albâ Aulâ die
Feb. 1652.*

Subscripsit & Concilii Sigillum
imprimendum curavit

Concilii Præses.

Ad Legatum Hispanicum.

Excellentissime Domine,

Concilium Status cum ex mandato Parlamenti secundo die mensis *Martii* accepto de charta Excellentia Vestra 17 Feb. Commissariis hujus Concilii Exhibita deliberationem seriam habuerit, in qua Excellentia Vestra visum est proponere uti duobus capitibus illic nominatis quasi præviis responderetur, responsum hoc Excellentia Vestra reddendum censet.

Parlamentum, ubi ad ea respondit quæ ab Excellentia Vestra cum primum audiretur proposita sunt tum etiam in iis literis quas ad Serenissimum Hispaniarum Regem scripsit, quàm sibi grata quamque accepta illa fuerit amicitia, ususque mutuus qui & ab illius Regia Majestate & à

& à vobis ejus nomine oblatus est, quam denique deliberatum sibi fuerit parem amicitiam quod ad se attinet pariaque officia reddere uberiorius declaravit.

Exinde visum Vestrae Excellentiae cum primum audita in Concilio est Decembris 19 styli veteris, huic Concilio proponere, veluti rationem quandam auspicandæ arctioris hujus Amicitiae, cujus facta tum à vobis mentio erat, uti certi ex suo corpore nominarentur qui ea quæ attulisset Excellentia Vestra audirent, iis perpenſis de eorum utilitate ad Concilium referre quam primum possint, Cui vestro postulato ut satisfaceret certos ex suo numero Concilium nominavit, qui Excellentiam Vestram convenirent, quod & proinde factum est eorumque loco quæ proponenda expectabantur, Chartam illam supradictam congressio ea protulit, ad quam responsum hoc Concilii est.

Cum Parlamentum ea declaraverit, Vestraque Excellentia progressum eum fecerit qui supradictus est, paratos nos esse, cum Excellentia Vestra in colloquium Venire iis de rebus quas Domini regis Vestri nomine proposueritis, tam de amicitia jam pridem inita, quam de arctiore ineunda, aut si quid à nobis hujus Reipub. nomine in medium proferetur; cumque ad singula ventum erit, ita respondebimus, ut par est, naturaque rei postulabit.

Albâ Aulâ. Martii 21. 1652.

Parlamentum Reipub. Angliæ,
Serenissimo Principi
FREDERICO TERTIO
 Daniæ Regi &c.

SALUTEM.

Serenissime & Potentissime Rex,

Litteras Vestræ Majestatis undevigesimo proximi Decembris ad Parlamentum Reipub. Angliæ ab arce regia Haphniæ datas per virum nobilem *Henricum Willemfen Rosenwing de Ly-sacker* accepimus, eoque animi affectu quem res illic propositæ merentur libentissimè perlegimus, Vestræque Majestati persuasum hoc esse cupimus, eundem animum, eadem veteris amicitiae commercii, ac necessitudinis quæ Angliæ cum Dania per tot annos intercessit continuandæ & conservandæ studia quæ in Majestate Vestra sunt in nobis quoque esse; haud nescientes, quamvis divinæ Providentiæ visum sit gentem hanc tam benignè & placidè respicienti receptam apud nos prioris regiminis formam in melius mutare, easdem tamen utrinque rationes, eadem in commune commoda, eundem mutuò usum atque liberum commercium, quæ pactiones priores & fœdera inter utramque nationem pepererunt, etiamnum durare vimque prio-

(35)
 priorem obtinere, utrasque etiam obligare ut communem dent Operam Fœdera illa quam utilissima sibi mutuo reddendo ut amicitiam quoque propriorem ac stabiliorem indies reddant; Cumque Vestræ Majestati placuerit ea persequi consilia quæ in literis vestris regiis scripta sunt, Parlamentum eadem amplecti cum alacritate omni ac fide paratum erit, eaque omnia pro virili suâ parte conferre quæ illum ad finem conducere arbitrabuntur; Sibi que persuadent, Majestatem Vestram hac de causa, ea itidem consilia capturum esse ad hanc rempub. spectantia (cui etiam provisum pactis prioribus est;) quæ ad hæc res facere possint ab Majestate Vestra nobis tam cupientibus propositas. Parlamentum interea Majestati Vestræ ac populo fœlicitatem prosperaque omnia precatur.

*Datis Westmonasterio die
 Aprilis anno Dom. 1652.*

Sub Sigillo Parlamenti subscripsit ejus
 nomine atque autoritate

Prolocutor Parlamenti Reipub. Angliæ.

(36)

Parlamentum Reipub. Angliæ
Illustribus & magnificis
Hanseaticarum Civitatum Pro-
consulibus ac Senatoribus,

SALUTEM.

*Amplissimi magnifici & Spectabiles Viri,
amici charissimi,*

Parlamentum Reipubl. Angliæ literas vestras
sexto decimo Januarii proximè elapsi datas,
perque vestrum publicum Ministrum Leonem
ab Aisema allatas accepit atque perlegit, cum-
que ex earum autoritate audivit, qui & vestra-
rum Civitatum erga hanc Rempub. propensum
& amicum animum exposuit & antiqua illa in-
ter easdem amicitia ut porro maneat petivit.
Parlamentum itaque pro se testatur atque
confirmat pergratum sibi esse, pristinam illam
amicitiam ac necessitudinem quæ huic Genti
cum illis Civitatibus intercessit & renovari ra-
tamque permanere, seque fore paratum quâvis
occasione commodum oblatâ quod verbis in se
recipit id reipsâ solidè præstare, eâdemque fide
& integritate antiqui illi amici & foederati sui
ut secum agant expectat: quæ autem præterea
Residens vester speciatim in mandatis habuit,
cum ea ad *Concilium Status* integra à nobis re-
missa

(37)

missa fuerint, quæque proposuisset ibidem con-
sultata, Responsum illic atque transactum cum
eo ita fuit, prout quidque maxime cum æqua-
litate & ratione consentire visum est, quod &
Residens Vester renunciare ad vos poterit:
cujus prudentia & spectata probitas collata in-
cum à vobis publici muneris notâ dignum præ-
dicat.

*Datis Westmonasterio die
Aprilis ann. Dom. 1652.*

Sub Sigillo Parlamenti subscripsit ejusque
nomine & Autoritate

Prolocutor Parlamenti Reipub. Angliæ.

Parlamentum
REIPUB. ANGLIÆ
*Illustri & Magnifico Civitatis
Hamburgensis Senatui*

SALUTEM.

*Amplissimi Magnifici & Spectabiles Viri,
Amici charissimi,*

Parlamentum Reipub. Angliæ, literas vestras
quinto decimo Januarii proxime elapsi Ham-
burgo datas, perque nobilem Virum Domi-
num Leonem *ab Aisema* vestrum & cæterarum
civitatum Hanseaticarum Residentem allatas

B 7

accepit

accepit atque perlegit, eumque ex earum auctoritate audivit, & quæ amplius ab vestra Civitate mandata speciatim habuit, de iis ad *Concilium Status* remisit, quibus ut exciperent quæ ab eo proponerentur, deque iis quæ iusta & æqua viderentur, cum eo quàm primum transigerent, auctores fuimus; quod etiam exinde factum est. Utque Parlamentum earum rerum quæ à vobis afferentur debitam rationem semper se esse habiturum ostendit, suumque erga vestra civitatem singulare studium, misso illuc Residente suo, ibique manere iussu, testatum reddidit; ita vicissim expectat & merito quidem postulat à vobis æqua reddi iis in rebus quæ huius Reipub. ex usu, ab suo dicto Residente suoque nomine vestræ civitati, antiquitùs amicæ nobis & foederatæ, vel jam exposita vel in posterum exponenda erunt.

*Westmonasterio. Dat. die
Aprilis anno Dom. 1652.*

Sub sigillo Parlamenti subscripsit ejus
nomine atque auctoritate

Prolocutor Parlamenti Reipub. Angliæ.

Con-

*Concilium Status Reipublicæ Angliæ
Serenissimo Principi
D. FERDINANDO SECUNDO
Magno Duci Hetruriæ
SALUTEM.*

CONCILIIUM Status cum à *Carolo Long-*
lando qui in Portu Celsitudinis Vestræ *Li-*
burnensi, mercatorum Anglicorum negotia
procurat, certius per literas fieret quatuor-
decim Naves præfidiarias Foederatorum *Belga-*
rum in eum Portum nuper venisse, qui naves
Anglorum in ipso Portu vestro aut incensuros se
esse aut depressuros minati palàm sunt, Ve-
stramque Serenitatem cuius fidem atque opem
Angliæ Mercatores ibi commorantes implora-
verant, *Liburnensis* Præsidii præfecto man-
dasse, uti illis Anglorum navibus auxilio esset,
sui muneris atque officii iudicavit esse, uti Cel-
situdinem Vestram certiore faceret, quàm
huic Reipublicæ gratissima sit benevolentia illa
atque tutela quam mercatoribus Anglis tam
benignè præbuitis, Vestræque Celsitudini pro-
mittit atque in se recipit mansuram apud se in
omne tempus huius benè meriti gratiam, pa-
ratumque se omni occasione fore parem amici-
tiam pariaque officia vestro Populo reipsâ præ-
stare, omniaque facere quæ conservandæ inter
hanc

hanc Gentem atque Vestram solitæ benevolentia, atque commercio possint conducere. Cumque naves Fœderatarum *Belgii* Provinciarum inter ipsa de Fœdere Colloquia à semetipsis oblata in Classem nostram summa cum perfidia non solum in ipsis Stationibus hostilia inceptaverint (quo in facinore DEUS, tanquam arbiter iustissimus, adversum se illis atque infensum ostendit) verum etiam in exteriorum portibus naves mercatorum nostrorum capere aut demergere conatæ sint, necessarium etiam censuimus Scriptum hoc Parlamenti Reipublicæ Angliæ ad Celsitudinem Vestram unâ mittere; cuius emittendi occasionem dedere Controversiæ inter hanc Rempub. & *Belgii* Provincias in præsentia coortæ. Ex quo Celsitudo Vestra faciliè perspiciat, quàm iniqua, quam contra fas omne atque jus Gentium facta illius Populi in hanc Rempub. extiterint, & quàm ex animo Parlamentum studuerit publicæ Pacis causâ amicitiam eorum & societatem pristinam retinuisse.

Datis ab Alba Aula.
Julii 29. 1652.

Subscripsit Concilii Nomine atque
Autoritate

Concilii Præses.

Ex-

AD LEGATUM HISPANICUM.

Excellentissime Domine,
Concilium Status, deliberatione habitâ de illa chartula quam ^{27 May} 1652. ab Excellentia Vestra accepit, tum etiam de illa quam in *Concilio Status* cum audiretur ^{6 Junii} 16 huius mensis Vestra exhibuit Excellentia, ad binas illas chartulas Responsum hoc reddit, Parlamentum Reipubl. Angliæ firmam amicitiam bonamque pacem, quæ huic Reipub. est cum Hispaniarum Regia Majestate conservandi percupidum, ex quo idem primùm Regis prædicti animum eodem inclinare Excellentia Vestra significavit, paratum semper fuisse eam utriusque gentis bono quam maximè firmare ac stabilire. Idque Concilium Status Parlamenti nomine atque mandato suis chartulis aliquoties Excellentia Vestra demonstravit; & speciatim, prout Excellentia Vestra petiverat, Commissarios delegit, quæ & Excellentiam Vestram convenirent, ab eaque acciperent, quæ ad prædictum finem conducentia proponerentur; quo in conventu eorum loco proponendorum visum est vobis generatim quædam, quasi futuro prævia colloquio, exhibere, de quibus Concilio videbatur, Parlamentum qui suus esset sensus chartis prioribus planum fecisse: tamen quo cumulatiùs satisfaceret, utque Excellentia Vestra nequa dubitatio restaret iis de rebus quæ tum proposuerat, Concilium in ea chartula quæ

quæ ^{31 Martii}_{10 Aprilis} data est paratum se esse ostendit cum Excellentia Vestra in Colloquium venire iis de rebus quæ à parte Regiæ Majestatis prædictæ in mandatis haberet tam de pristina amicitia quàm de actione futura, de iis etiam quæ à nobis hujus Reipub. nomine exhiberentur; cumque ad singula veniretur ea, quæ par esset, resque postularet, responsa dare: ad quæ visum est Excellentia Vestra nihilum respondere neque per duos penes menses in ea re ulterius progredi. Vestramque chartulam ^{27 May}_{6 Junii} 1652. datam Concilium ex eo tempore primam ab Excellentia Vestra accepit, in eaque hoc solum proponitis, uti pacis atque fœderis articuli inter *Carolus Regem* nuperum vestrumque Dominum ⁶₁₆ *Novembris* 1630. pacti denuò percurrantur, utque ejus capita quæque vel amplificentur vel immutentur pro temporum & rerum alio nunc Statu, necnon regendæ Reipublicæ formâ immutata, quod cum nihil amplius esset, quàm quod & nos in prædicta nostrâ chartula ^{31 Martii}_{10 Aprilis} summam atque dilucidè significaveramus, expectabat Concilium quosdam speciatim articulos ex eo fœdere ab Excellentia Vestra propositum iri cum ea amplificatione iisque mutationibus quarum facitis mentionem, cum alioqui nobis impossibile sit ullum aliud responsum hac de re dare quàm quod jam dedimus. Verùm cum Excellentia Vestra ex charta sua novissima dilationem in

(43)
nos conferre videatur, Concilium idcirco chartulam Vestram prædictam ^{27 May}_{6 Junii} datam quodque in ea propositum erat denuò inspexit, seque de eo quod illic est propositum, priore illâ chartulâ Excellentia Vestra plenè satisfecisse arbitratur, cui & hoc solum potest adjicere, se, cum Excellentia Vestra videbitur, vel ex fœderibus jam factis vel alio quovis modo ejusmodi ferre condiciones quæ ad præsentem rerum ac temporum Statum erunt accommodatæ, quibus à parte Vestra fundari amicitiam vultis, ea vobis responsa exinde redditurum quæ ab se ad ea reddi æquum erit, quæque Parlamentum in eodem perseverare studio testentur, illibatam atque firmam cum rege vestro Domino amicitiam conservandis. Eaque ut augeat etiam, Parlamentum omnem honestam seque dignam operam pro se quidem dabit.

Concilium præterea sui officii ducit esse, Excellentiam Vestram illius nostræ chartulæ Januarii 30. 1651. ad vos datæ admoneri, cui cum Excellentia Vestra responsum nondum dederit, instamus proinde atque expectamus ut Parlamento, de qua illic re facta mentio est, satisfactio detur.

Respon-

*Responsum Concilii Status ad Re-
plicationem Dominorum Legatorum
Extraordinariorum serenissimi Regis
Daniae & Norwegiae Commissarii
Concilii traditam ad Responsum illud
quod reddidit Concilium ad quatuordecim
eorum postulationes.*

PRædictis Dominis Legatis ut satisfiat de responso Concilii ad quintum, sextum, septimum, octavum, & nonum articulum, assentitur Concilium huic sequenti clausulae suo responsorum sine adjiciendae. Videlicet, Præter illas Colonias, insulas, portus & loca in partis alterutrius ditione, ad quæ loca ne quis negotiandi aut commercii habendi causâ accedat, lege cautum est, nisi impetratâ prius ejus partis Licentia speciali ad quam illa Colonia, Insula, portus, aut loca pertinuerint.

Receptio cujusquam in navem quæ in flumina, portus, aut sinus alterutrius partis compulsa erit navem illam ulli exhibendæ molestiæ aut perscrutationi ex responso Concilii ad articulum undecimum obnoxiam non faciet, quemadmodum prædicti Domini Legati in replicatione sua videntur intellexisse, præterquam ubi illa receptio contra Leges, Statuta, aut morem illius loci est, in quo illa navis portum capefferit, qua in re videtur Concilio

(45)
nihil statui quod durius sit, sed quod utriusque Reipub. Saluti sit æquè conducibile.

Quod ad probandum cujusnam propriè navis & bona illa erunt quæ in naufragio ejici aciderint, Concilium existimat necesse esse jurandum dari in illis curiis quæ ad hujusmodi causas aut jam sunt constitutæ aut erunt constituendæ, ubi qui illa sibi vendicant audiri singuli possint & cujusque jus cognosci ac judicari, quod scriptis testimoniis, quæ vulgo *Certificata* nuncupantur, tam clarè atque distinctè fieri non potest, unde multi scrupuli ac dubitationes existere poterunt, multæ etiam fraudes ac doli in illud genus probationis irreperere, quod ne eveniat utriusque partis interest providere. Concilium etiam æquum esse arbitrat, definiri certum tempus ante quod tempus qui justum earum rerum dominum se esse non probaverit, excludetur ad evitandas sine finelites. Quod autem ad modum venundandi ea bona quæ ejecta in naufragio facile corrumpuntur, visum est Concilio eum modum proponere qui ad lucernam dicitur, ut qui sit modus maximè probabilis verum bonorum pretium eliciendi ad dominorum emolumentum; tamen si prædicti Domini Legati inventam aliam rationem attulerint quæ huic fini magis conducere videbitur, per Concilium non stabit quo minus id fiat quod æquum erit: neque intelligitur ob hanc rem huic Tractationi moram afferendi occasio ulla præbeatur.

Quod autem ad eorum supplicium qui propositum

positum foedus ruperint, Concilium id adjecit, cujus in responso suo ad articulum quartum decimum fit mentio ad majorem ejus articuli efficaciam ipsumque foedus eò firmitus atque diuturnius reddendum.

Ad clausulam Articuli quarti decimi extremam quod attinet respondere, non expedire censemus illis foederibus ac Societatibus, quarum in praedictis responsis facta est mentio, quæque generatim duntaxat proponuntur assensum nostrum exhibere antequam quales illæ sint, exploratius nobis fuerit, de quibus cum Excellentissimis Vestris visum erit Concilium certius facere, responsum expressius ad id reddere poterimus.

Replicatio Concilii Status ad responsum praedictorum Dominorum Legatorum quod ad senos articulos à praedicto Concilio nomine Reipub. Angliæ exhibitos est redditum.

Concilium, inspectis praedictorum dominorum Legatorum diplomatis quibus collata in eos potestas est transigendi cum *Parlamento* aut ejus Commissariis de iis omnibus quæ transigi expediverit foederaque vetusta renovandi novaque jungendi, existimabat quidem praedictos dominos Legatos ea autoritate esse praeditos ut & responsa dare possent, & omnia transigere tam quæ à parte hujus Reipub. quam

quæ à parte *Regis Dania & Norwegia* ferrentur, adeoque responsa quæ praedictis Dominis Legatis ad primam, secundam, tertiam & quintam Concilii postulationem dare libuit haud expectabat, quo factum erit ut huic praesenti tractationi necessario more afferatur cum & in se æquissimum sit & in Concilio deliberatum foedus integrum tractando simul complecti tam de iis quæ ad hanc *Reipub.* quam quæ ad Regna *Dania & Norwegia* spectant. Quapropter Concilium enixè flagitat ut Excellentiae Vestrae respondere ad praedictum nostrum primum, secundum, tertium, & quintum postulatum velint.

Ad quartum articulum de portoriis *Gluckstadt* cum ea jam antiquata sint, quemadmodum Excellentiae Vestrae in responso meminerunt, instat Concilium uti eorum illa antiquatio etiam per hoc foedus rata habeatur, ne forte in posterum revocentur.

Quod ad sextum articulum, qui de pyratice est, cum quidem inseruit Concilium ut qui ad utriusque commoda æquè pertineret & ad commercium in commune stabiliendum quod à pyratibus atque praedonibus perquam turbatur atque interruptitur; cumque responsum Dominorum Legatorum de hoc articulo ad hostes tantum referatur, mentionem Piratarum nullam faciat, Concilium idcirco expressius responsum ad id petit.

Cumque praedicti Domini Legati in sua replicatione ad responsum Concilii & decimum suum

suum articulum, & ad eum Concilii responsum prætermiserint, Concilio necessarium visum est prioribus suis postulatis sequentem hunc articulum adjungere.

Populum & incolas Reipub. Angliæ quæ negotia aut commercium per ulla regna, regiones, aut ditionem *Regis Daniae & Norwegiae* habuerint portorii, tributis, census, vectigalis aut stipendii cujusvis plus in posterum non solvere aut alio quovis modo atque populus foederatarum *Belgii* Provinciarum, aliave quævis natio externa minimum illic solvens mercaturamque faciens, si solvit aut solutura est, parique frui & æquè amplâ libertate privilegiis & immunitatibus, cum in adventu, tum in reditu & quamdiu illic commorabuntur, in p[er]stati etiam, mercatura, atque alio quocunque modo, quo ullius exteræ gentis populus in prædictis regnis totaque ditione dicti *Regis Daniae & Norwegiae* fruitur aut frui queat; quibus itidem privilegiis populares *Regis Daniae & Norwegiae* per omnes Provincias ac ditionem *Reipublicæ Angliæ* pariter fruentur.

Con-

Concilium Status Reipub. Angliæ
Serenissimo Principi

Do. FERDINANDO SECUNDO,
Magno Duci Hettruriæ,
SALUTEM.

Serenissime Princeps, Amice Charissime,

Concilium Status, cognito tam per Oratorem Celsitudinis Vestræ hic commorantem, quam per *Carolus Longlandum* Mercatorum Anglicorum negotia *Liburni* procurantem, quanta cum benevolentia ac fide Celsitudo Vestra navium Anglicarum in *Liburnensem* portum se recipientium tutelam suscepit, contra *Belgarum* naves prædatorias exitium illis atque direptionem minitantes, literis undetrigesimo Julii datis (quas ad Celsitudinem Vestram, jamjudum pervenisse sperat) significavit quàm id sibi gratum acceptumque accidisset, eodemque tempore scriptum Parlamenti Reipublicæ Angliæ de controversiis inter hanc *Rempub. & Fæderatas Belgii Provincias* in præsentia exortis ad Serenitatem vestram unà misit. Cumque rursus per eundem *Carolus Longlandum* Concilium intellexerit, quæ ulterius mandata dederit Celsitudo Vestra de incolumitate atque tutela navibus Anglicis præstanda, etiam *Belgis*, ne id fieret, importunè contra nitentibus, ne hanc

C

hanc quidem occasionem prætereundam esse censuit, significandi rursus Celsitudini Vestrae se vestram iustitiam & singularem in tutandis navibus suis constantiam cum plurimi faceretum sibi etiam gratissimam habere. Quod cum solidæ amicitiae studique vestri in hanc rempub. haud leve indicium sit, persuadere sibi poterit Celsitudo Vestra paria officia atque studia in nobis erga Vestram Celsitudinem nunquam se esse desideraturam. Quæque declarare possint quàm nobis deliberatum sit eam amicitiam quæ huic Reipub. cum Vestra Serenitate est, quam constantissimè atque diutissimè pro virili nostra parte conservare. Nos Interim navibus nostris omnibus, quæ vestros portus intraverint disertis verbis mandavimus, ut salutationes explosione tormentorum consuetas, omnemque honorem debitum vestrae Celsitudini exhibere meminerint.

Datis Alba Aula

Septemb. 1652.

Et Concilii Sigillo deinde consignandis
subscripsit

Concilii Præses.

Ad Legatum Hispanicum

ALPHONSUM DE CARDENAS,

Excellentissime Domine,

Literæ Excellentia Vestra *7ⁱ Novemb. 1652.*
datae, & à Secretario vestro *Novemb. 8.*
redditæ unâ cum duobus libellis supplicibus
simul

simul involutis in Concilio recitatae sunt de navibus nimirum *Samfone & San Salvatore* vulgò nominatis, ad quas Concilium responsum hoc reddit. Navem Anglicam præfidiariam, cum in prædictas naves non in Dunis, ut scribit Excellentia Vestra, sed in alto incidisset, tanquam hostium navem prædæ habitam in portum adduxisse; curiamque Ammiralatus ad quam propriè de causis huiusmodi attinet cognoscere illius causæ cognitionem pro jure sibi sumpsisse; ubi singuli partis utriusque quorum id interest ampliter & liberè audientur jusque suum quisque obtinebit: vestrae porrò Excellentiae rogatum ad illius Curiae iudices misimus quo certius intelligamus quousque iis de navibus in iudicio processerint. Quod simul ac nobis compertum erit ea dari mandata hæc de re curabimus quæ & æquum erit, & eâ dignum amicitia quæ huic Reipublicæ cum Rege vestro intercedit, nec minùs confidimus Regiam ejus Majestatem minimè passurum esse hujus Reipublicæ hostium bona sub nomine ejus subjectorum elabi aut delitescere.

Subscripsit & Concilii Sigillum
apponendum curavit

GUILLIELMUS MASHAM
Concilii Præses.

Datis ab Albâ Aulâ 11. Novemb.

An. Dom. 1652.

LEGATO HISPANIENSI.

Excellentissime Domine,

Allatum nuper ad Concilium est ab Navarcho nostro *Badileo* navium hujus Reipub. ad *Gaditanum* mare Præfecto, se cum tribus aliis navibus præfidiariis postquam undecim Belgicarum impetum continuato bidui certamine sustinisset, ad portum *Longonem* vulgò dictum ad sarcienda quædam in eo prælio accepta incommoda, easque res comparandas quæ sibi ad pugnam opus essent, in portum *Longonem* vulgò dictum se recepisse, ubi ejus loci Præfectus in eum cæterasque sub ejus ductu naves omnia & justissimi & humanissimi simul Viri officia implevit; cumque is locus in ditione Serenissimi Regis Hispaniarum sit, Concilium certè singularem præsidii illius singularem humanitatem reipsâ cognitam actioris amicitiae mutuae tam auspiciò cæptæ fructum uberem esse existimat; sui que adeò officii ducit esse, ob acceptum tam opportunò beneficium ejus *Majestati* gratias agere, vestramque rogat Excellentiam ut hoc *Regi suo* serenissimo velit primo quoque tempore significare, eique persuasum reddere *Parlamentum Reipub. Angliæ* paratum semper fore paria amicitiae atque humanitatis

manitatis officia oblatâ quâvis occasione referre.

*Dat. Westmonasterio 11. Novemb.
An. Dom. 1652.*

Subscripsit & Concilii Sigillum
apponendum curavit

GUILIELMUS MASHAM
Concilii Præses.

Parlamentum Reipub. Angliæ,
Serenissimo Principi

DO. FERDINANDO SECUNDO,
Magno Duci Hetruriæ

SALUTEM.

Serenissime Princeps Amice Charissime,

Parlamentum Reipub. Angliæ literas vestræ Celsitudinis *Augusti* septimo decimo, Florentiâ datas accepit: in quibus de restitutione navis cujusdam agitur oryzâ onustæ, quæ navis à capitaneo *Cardio Liburniensi* vendicatur. Et quamvis in nostrâ Ammiralatus curiâ contra prædictum *Cardium* in eâ causâ sententia Judicium lata jam sit, & apud Delegatos provocatio tum penderet, tamen cum hoc Celsitudo vestra petat, Parlamentum, quo tam amici Principis benevolentiam ac necessitudinem quanti faciat

testificari possit, mandavit quibus curæ ea res est, ut navis illa cum oryzâ, vel saltem ejus justum pretium prædicto Capitaneo *Cardio* reddatur; cujus mandati fructum procurator ejus apud nos re ipsâ jam percepit. Et quemadmodum Celsitudo vestra suum navibus Anglorum in portu *Liburniensi* patrocinium atque tutelam benignè præbendo Parlamentum sibi magnoperè devinxit (cujus rei gestæ narratio tam ab Oratore hîc vestro, quam à *Carolo Longland* mercatorum nostrorum illic procuratore delata nuper ad nos est) ita Parlamentum summo vicissim studio dabit operam, quotiescunque occasio dabitur, ut sua omnia sinceræ amicitiae atque benevolentiae officia in Celsitudinem vestram solidè constare possint; quam adeò divinæ benignitati atque tutelæ commendatissimam vult esse.

*Datis Westmonasterio
die Novemb. 1652.*

Subscripsit & Sigillum Reipub.
apponendum curavit

*Prolocutor Parlamenti Reipub.
Angliæ.*

Par-

Parlamentum Reipub. Angliæ
Serenissimo & potentissimo Principi
DANIEL REGI &c.

Serenissime & Potentissime Rex,

Parlamentum Reipub. Angliæ postquam accepit ab illius Classis Præfecto quæ nuper ad *Hafniam* Majestatis Vestræ portum missa est, ut navibus Mercatorum nostrorum inde redeuntibus domum præsidio esset; prædictis navibus permissum non esse secum discedere; verum illic Majestatis Vestræ jussu retineri; productis etiam ab eo literis Regiis vestram ea in re sententiam declarantibus, negat explicatas in iis literis rationes cur naves illæ retineantur ulla in parte sibi satisfacere: ut igitur in re tanti planè momenti quæque ad prosperum utriusque Gentis Statum tantoperè conducit sequuturo fortasse majori cuipiam incommodo maturius occurratur, misit *Parlamentum* Virum illustrissimum & spectatæ fidei *Richardum Bradshaw Ar- migerum, Hamburgi* Oratorem, qui itidem ad Majestatem Vestram Oratoris munus impleat, cum iis disertè mandatis, ut de prædicto Negotio agat: Vestramque adeò rogamus Majestatem eidem velit Viro & aurem benignam & fidem amplam perhibere, quicquid super hoc negotio Vestræ Majestati nostro nomine proposuerit:

(56)

fuerit: quam Nos divinae Tutelae & Providen-
tiae commendatam volumus.

*Datis Westmonasterio 6. die
Novemb. An. Dom. 1652.*

Sub Sigillo Parlamenti ejusque Nomine
atque Authoritate subscripsit

*Prolocutor Parlamenti Reipublicae
Angliae.*

Parlamentum Reipub. Angliae

Serenissimo Principi

VENETIARUM DUCI

SALUTEM.

Parlamentum Reipub. Angliae literas Celsitudi-
nis vestrae primo Junii 1652. datas per *Lau-
rentium Palutium* accepit, ex quibus cum &
vestrum, & Senatus propensum in hanc Rem-
publicam animum prospiciat, occasionem
hanc suum vicissim erga Serenissimam Rempub.
Venetam singulare studium ac benevolentiam
declarandi, libenter arripuit, quam & re ipsa
idque ex animo, demonstrare quoties usus ve-
nerit, haud quaquam gravabitur, cui & omnes
vel conservandae vel etiam augendae amicitiae
ususque mutui rationes in medium allatae erunt
itaque acceptissimae, vestraeque adeo Celsitudini
& Rei-

(57)

& Reipublicae Serenissimae fausta omnia ac prof-
pera exoptat atque praecatur.

*Datis Westmonasterio die
Decemb. An. Dom. 1652.*

Subscripsit & Parlamenti Sigillum
imponendum curavit

*Prolocutor Parlamenti Reipub.
Angliae.*

Parlamentum Reipub. Angliae

Serenissimo Principi

FERDINANDO SECUNDO

Hetruriae Magno Duci,

SALUTEM.

Cum Parlamentum Reipub. Angliae antehac
suis Navarchiis atque Praefectis navium ad
loca sub vestrae Celsitudinis Ditione appellenti-
bus, etiam atque etiam mandaverit, ut se pa-
cate atque modestè gererent, eaque quae decet
observantiam erga Principem Serenissimum cujus
haec Respub. & conservare amicitiam tantoperè
studeat, & tantis beneficiis affecta sit, prorsus
inopinatum sibi quidem accidit, quod à Navar-
cho *Appletono* in *Liburnensi* portu insolentius
factum esse accepit; eum nimirum ab eo vigili-
dum in molestationem ageret, vim attulisse,
idque tum contra fidem atque obsequium huic
C 5 Reipub.

Reipublicæ ab eo debitum, tum contra obser-
vantiam atque honorem qui vestræ Celsitudini
suâ in ditione jure optimo debetur: quam rem
totam sicuti gesta est, ex literis vestris 7. & 9.
Decembris Florentiâ datis Parlamentum intel-
lexit; uberius etiam per spectatissimum virum
Almericum Salvettum, vestrum hîc Residen-
tem; Atque vestræ Celsitudinis honorem qui
hâc in re agi videtur, usque adeo sibi commen-
datum habet, ut Concilio Status id negotii de-
derit, uti literas Navarcho *Appletono* quam pri-
mum scribendas curaret, quibus is terrestri
itinere confestim huc advolare juberetur, inso-
liti hujus facti & extraordinarii rationem red-
diturus (quarum exemplum literarum his in-
clusum unâ mittitur) qui ubi advenerit & facti
postulabitur, de eo id statutum iri pollicemur,
quod testificari possit se vestri juris violationem
haud minùs molestè ferre, quam si ipsum jus
suum violaretur. Quinetiam de nave dictâ
Phœnice Liburni recuperatâ consultatione ha-
bitâ, quæ res à Celsitudine vestrâ nec non ab
Oratore suo narratur atque urgetur, contra da-
tam à Navarcho *Appletono* fidem fuisse, quâ
obstrictus erat ne *Hollandos* intra conspectum
portus aut laternæ adoriretur, vestramque Cel-
situdinem eâ fiduciâ nixam, *Hollandis* fide datâ
de incolumitate promississe, debere proinde
eorum satisfactioni prospicere, quibus vestrâ
sub fide damnum datum est, Parlamentum ab
Excellentiâ vestrâ petit, ut hoc sibi persuasum
habeat, hanc rem, quemadmodum sine suo con-

consilio aut mandato est gesta, ita hoc etiam ab
suâ voluntate ac mente longissimè abesse ut Cel-
situdi vestra ullo incommodo aut honoris im-
minutione ex illo facto afficiatur: quin imò
se operam daturum, ut vobis satisfaciendi ali-
qua ratio ineatur, prout sibi quæstione habita
de re totâ constiterit: quam ut plenius intelli-
gere possit, ipsum Navarchum *Appletonum* ab
se audiri necessarium esse judicat; qui & eadem
fide obstrictus erat, & ab Excellentiâ vestrâ
creditur, ejusdem violationi saltè assensisse;
præsertim cum is tam brevi sit ad nos reversu-
rus, atque illum postquam Parlamentum audi-
verit, & cum dicto Oratore vestro rationes am-
plius contulerit, hâc de re haud exigui sane mo-
menti eam sententiam feret, quæ & æqua erit,
summæque benevolentiae quâ celsitudinem ve-
stram prosequitur consentanea, collatis denique
à vobis in se beneficiis haud indigna. De quâ ne
interim dubitaret Celsitudo vestra literis per
eundem hunc tabellarium statim missis certio-
rem factam primo quoque tempore volebat;
seque nullam occasionem esse prætermitturum,
quâ possit re ipsâ testari, vestram amicitiam
quanti faciat.

*Datis Westmonasterio 14. die
Decembris An. Dom. 1652.*

Subscripsit & Parlamenti Sigillum
imprimendum curavit

*Prolocutor Parlamenti Reipab.
Angliæ.*

Concilium Status Reip. Anglicanæ

Serenissimo Principi

FREDERICO Hæredi Norwegiæ

Duci Slesvici, Holsatiae, Starma-
riae, Ditmarsiae, Comiti in
Oldenburgh & Delmenhorst

SALUTEM.

Quamquam sapientissimo Deo visum est re-
rum omnium Moderatori clementissimo
præter illud onus quod nobis cum majoribus no-
stris commune imposuit, ut pro libertate nostrâ
contra tyrannos honestissima bella gereremus,
iis nos etiam auspiciis eaque divinâ ope præ illis
insigniter adjuvare, ut non solum civile bellum
restringere sed & causas ejus in futurum præci-
dere, nec non & hostium externorum inopi-
natos impetus propulsare valuerimus, eundem
tamen supremi numinis in nos favorem ac be-
nignitatem gratissimis quantum possumus ani-
mis agnoscentes, non ita rerum nostrarum
successibus efferimur, ut non singularem po-
tius Dei justitiam ac providentiam edocti, atque
nosmet largiter experti, & bellum omne quan-
tum licet aversemur, & pacem cum omnibus
cupidissimè amplectamur. Quemadmodum igitur
quæ amicitia, quæque foederum jura nobis
cum

cum populis quibuscunque ac Principibus anti-
qua intercessere, ea hætenus cuiquam nec vio-
lavimus priores, nec violata volumus, ita &
Celsitudo vestra pro vetustâ suâ cum *Anglis* & à
majoribus acceptâ amicitia poterit certissimâ
animi persuasione de nobis æqua omnia atque
amica, & sibi & suis polliceri. Denique ut de-
lata à Celsitudine vestrâ nobis sua studia atque
officia plurimi ut par est facimus, ita operam
dabimus ut neque nostra ullo tempore vel sibi
vel suis deesse sentiat: Vestramque adeò Celsi-
tudinem Omnipotentia numinique Dei Omni-
potentis quàm maximè commendatam cupi-
mus.

Datis in Alba Aula die

Julii Ann. 1653.

Subscripsit & Concilii Sigillum
imprimendum curavit

Concilii Præses.

COMITI OLDENBURGICO.

Illustrissime Domine,

Parlamentum Reipub. Angliæ plurimam salu-
tem ab Amplitudine vestra officiosissimè
atque humanissimè sibi dictam, per *Herman-
num Mylium*, Jurisconsultum Deputatum &
Consiliarium vestrum accepit: qui & fausta
omnia Parlamento reique *Anglicæ* vestro nomi-
ne precatus est, & hujus Reipub. amicitiam ut

C 7

vobis

vobis facta testā permaneret simul expetivit : literas etiam liberi comitatus , quibus vestrae ditionis populus eò tutius negotiaretur , navigaret , & commercia exerceret , nec non & nostra ad publicos foris ministros mandata uti Amplitudini vestrae rebusque vestris , suis officiis atque consiliis opitularentur , idem à nobis petivit. Nos & petitis hisce libenter annuimus , & cum amicitiam , tum etiam literas illas expetitas , illaque ad ministros publicos mandata sub Parlamenti sigillo concessimus. Et quamquam aliquot jam menses abierunt , ex quo Vester Publicus Minister ad nos primum accessit , ea tamen dilatio neque ex eo orta est , quo nos petitioni , Amplitudinis Vestrae nomine factae , assentiri gravaremur , neque quo Vester Deputatus nos assidue sollicitate , ullo tempore destiterit , (qui certe omni cum diligentia , nec non officiosa simul instantia , ut confecto negotio , compos voti dimitteretur , quotidie nos efflagitavit) verum ex eo solum accidit , quod maxima quidem & gravissima Reipub. negotia , quaeque ad eam vehementer pertinere aut agerentur per hoc totum fere tempus , aut transigerentur. Qua de re dignitatem vestram Illustriss : certiore faciendam esse censuimus , ut ne quis dilationem hanc secus interpretando , gravatim aut ægrè impetratum hoc esse existimet , quod à Parlamento Reipub. Angliæ libentissimè concessum est. Cujus nomine consignare hæc iussus est

HENRICUS SCOBELL Clericus Parlam.
Par-

Parlamentum Reipub. Angliæ

*Illustribus & Amplissimis Consulibus ,
Sculptetis , Landam. & Senatoribus Can-
tonum Helvetiæ Evangelicorum , Tigurini ,
Bernensis , Glaronensis , Basileensis , Schaf-
fusiensis , Abbatiscellani , nec non ejusdem
Religionis Confœderatorum in Rætia , Ge-
nevæ , Sanctogalli , Multusii & Biennæ ,
Amicis nostris charissimis*

SALUTEM.

Literas vestras , Illustris Domini atque Amici Charissimi , Decembris 24. 1652. ad Nos datas accepimus , omni humanitate , benevolentia , studioque erga nos nostramque Rempub. egregio refertas ; quodque nobis semper majus & antiquius debet esse , charitatem fraternam & verè christianam spirantes. Deoque imprimis Optimo Maximo gratias agimus , qui vos totque vestras Civitates nobilissimas , non tam illis montium claustris quàm insitâ vestrâ fortitudine , pietate , & prudentissimâ æquissimâque rerum civilium administratione , mutuâ denique fœderum fide circumvallatas atque munitas , firmissimum universis orthodoxis præsidium illis in locis excitavit atque constituit : vos deinde , qui per omnem Europam primi fere mortalium post invehctas ab Aquilone Barbarorum

rum Regum tyrannidos , Deo vestram virtutem prosperante , libertatem vobis peperistis , partam haud minore prudentiâ ac moderatione , tot per annos , illibatam conservastis ; de nobis nostrâque libertate nuper vindicatâ tam præclare sentire , tamque sinceros Euangelii cultores de nostro in orthodoxam fidem amore ac studio , tam constanter persuaderi , id quidem longè nobis gratissimum est. Quod autem ad pacem nos piè sanè & affectu , ut nobis est persuasissimum , verè christiano adhortamini , permagnum certè pondus apud nos ea adhortatio habere debet ; cum propter ipsam rem , quam suadetis , maximè expetendam , tum propter summam etiam auctoritatem , quæ Vobis præ cæteris hâc in parte meritò tribuenda est , qui inter maximos circumquaque bellorum tumultus , & ipsi summam pacem domi forisque tamdiu colitis , & aliis omnibus pacis colendæ simul hortatores & exemplum optimum extitistis ; cum id denique suadeatis , quod nos deditâ operâ , idque haud semel , non tam nostris rationibus , quàm universæ rei Euangelicæ prospicientes , per Legatos aliosque publicos Ministros petivimus , amicitiam nimirum & arctissimum foedus cum foederatis *Belgarum Provinciis* ferendum. Verùm illi (sive illa perpetuè nobis infesta , regiis addicta partibus , tyrannidis & ipsa apud suos affectatæ comperta *Arausiana* factio potiùs dicenda est) quo pacto Legatos nostros , non de pace , sed de fraternâ amicitia ac foedere arctissimo venientes acceperint ,

rint , quas postea belli causas præbuerint , ut nos , inter ipsa Legatorum suorum de foedere colloquia , instructâ classe nihil tale cogitantes , in ipsis navium stationibus nostris , ultrò la- cesserint , ex illo à nobis eâ de re publicè scripto , & nunc unâ cum hisce literis ad vos misso , abundè intelligetis. Nos autem in id sedulò incumbimus , Deo benè juvante , quamvis re hætenus , tam prosperè gestâ , ut neque nostris quicquam viribus aut copiis tribuamus , sed Uni Omnia Deo , neque successibus insolentèr efferamur : Eundemque animum retinemus conficiendæ justæ atque honestæ pacis omnes occasiones amplecti paratissimum. Vos interim , *Illustres ac præstantissimi Domini* , quibus pium atque præclarum hoc studium est , solo Evangelico amore impulsis , fratres inter se certantes componere atque conciliare , & omni apud homines laude digni , coelestis illius pacificorum præmii apud Deum haud dubiè compotes futuri , cuius summæ benignitati atque gratiæ vos vestrosque omnes ex animo commendatos volumus , si quâ in re vobis usui esse possumus , ad omnia cum amicorum tum fratrum officia promptissimi.

Datis Westmonasterio die Octobris

An. Dom. 1653.

Subscripsit & Parlamenti Sigillum
imprimendum curavit

*Prolocutor Parlamenti Reipub.
Angliæ.*

Le-

Legato Hispanico.

Illustrissime Domine,

Cum graves ad nos allatae essent querelae *Philippi Noëlli, Joannis Godalli, & societatis mercatorum in Anglia Foienfium*, Navem quandam suam *Annam Foyensem* dictam, navem *Anglicam* à sese instructam, suis mercibus onustam, cum domum suam ad portum *Foyensem*, cursum teneret circa Festum *Michaelis Archangelis*, à nave quadam praesidiaria *Ostendensi*, cui praefuit *Erasmus Bruerus*, oppressam injustè & sine causa captam fuisse, inque ea nautas indignè & barbarè tractatos, Consilium Status ea de re ad *Marchionem Ledæ* scripsit, (quarum literarum exemplar Amplitudini vestrae unà cum his mittimus) Expectabatque ab eo sine mora mandatum iri ut ex jure & æquo ista in re quam primum ageretur. Verùm cum denuò praedictus *Noëllus* unà cum illa societate graviter queratur, quamvis literae nostrae *Marchioni* redditae fuerint, & mercatores illi, ab eo tempore se *Brugas* ad maritimarum causarum curiam contulerint, ibique jus suum suaeque causae veritatem probaverint, justitiam tamen sibi denegari, tamque iniquè secum agi ut quamvis per tres amplius menses cognitioni matura res fuerit, tamen ab illa curia se impetrare non posse ut sententiam tandem ferat; quin navis
eorum

eorum & bona nihilo minus retineantur, seque per hanc moram in persequendo jure suo magnos sumptus fecisse. Non ignorat *Amplitudo Vestra* & juri Gentium & commercii & amicitiae, quae inter Anglos & Flandros est, contrarium esse, ut navis aliqua *Ostendensis* navem aliquam *Anglicam* caperet, siquidem mercibus *Anglicis* onusta *Angliam* petat; quaeque ab illo Praefecto in nautas *Anglicos* inhumaniter ac barbarè commissa sunt poenam gravem mereri. *Concilium* itaque hanc rem Amplitudini vestrae commendat, petitque ut de ea in *Flandriam* scribere velitis, eamque operam primo quoque tempore dare ut ne hoc negotium diutius extrahatur sed uti ea justitia fiat, ut praedicta navis & bona, unà cum damnis, sumptibus & scenore quae *Angli* isti propter illam injustam interceptionem sustinuerunt, Auctoritate Curiae maritimae *Brugensis*, aut alio modo bono iis reddantur, utque curetur nequa ejusmodi interceptio deinceps fiat, quin amicitia quae nostris hominibus cum *Flandris* intercedit sine ulla violatione conservetur.

Obsignatum nomine & jussu Concilii Status
Parlamenti auctoritate constituti.

Mar-

Marchioni Ledæ.

Illustrissime Domine,

GRaves ad nos allatæ sunt querelæ, à *Philippo Noëlo*, & *Joanni Godallo*, & Societate mercatorum *Foyensium*, de nave quadam sua, cui nomen *Anna Foyensis*, quæ cum esset Navis Anglica, ab illis instructa, & ipsorum solummodo mercibus onusta, circiter festum *Michaelis Archangeli* ad portum suum renavigans, à nave præfidiaria quæ ad *Ostendam* pertinebat, cujus erat Præfectus *Erasmus Bruerus*, de improvviso capta fuit. Nuntiatum porrò est, *Ostendenses*, cum in sua potestate navis esset, nautas omnes nimis inhumaniter tractasse, accenso fune digitis admoto, & navis magistrum undis immeruisse, atque pœne suffocasse, ut minimè veram ab ipso confessionem extorquerent, de navi atque mercimoniis illis, quasi Gallorum essent. Quod tametsi Magister ille cæterique socii navis firmiter pernegabant, *Ostendenses* tamen, & navim & mercedes in portum suum abduxerunt. Hæc in *Curia Navali Angliæ*, inquisitione factâ, testibusque adhibitis vera esse apparere, ut ex autographis testimoniorum quæ cum his literis simul misimus manifesto liquebit. Cum itaque illa Navis, *Anna Foyensis* dicta, atque mercimonia omnia peculiariter verè ac propriè ad *Anglos* pertineant,

neant, adeo ut nulla causa appareat cur *Ostendenses* vel illam vel ea vi caperent, multò minùs auferrent navis Magistrum, aut societatem tam durè tractarent; cumque secundum leges Nationum atque amicitiam inter *Anglos Flandrosque*, navim illam atque mercimonia reddi oporteat, magnoperè petimus ab Excellentia vestra, ut jus suum *Anglicani* maturè obtineant, atque illis satisfiat qui damnum acceperunt, utque commercium, & Amicitia quæ inter *Anglos Flandrosque* est, diù atque firmitè conservetur.

Legato Hispanico.

Parlamentum Reipub. *Angliæ* cum intelligat, plurimos ex populo in hac urbe tam Excellentie vestrae, quam aliorum Legatorum & ministrorum ab exteris regionibus publicorum hic versantium domos *Missæ* audiendæ causâ frequentare, *Concilio Status* mandavit, uti Excellentie vestrae significaret, cum hoc gentis hujus legibus damnatum, ac in hac nostrâ Republica mali admodum exempli sit, offensio- nisque plenum, censere se, sui planè officii esse, ne quid tale dehinc fiat providere; cœtusque ejusmodi in futurum prorsus interdicere. Quâ de re Excellentiam vestram admonitam nunc esse cupimus, ut ne quem ex populo hujus Reipublicæ *Missæ* audiendæ causâ suam in domum posthac velit admittere. Et quemadmodum *Parlamentum* diligenter curabit ut Legati
jus

jus & privilegia quæque vestrae Excellentiae in-
violata servantur, ita hoc sibi persuasissimum
habet, *Excellentiam* vestram, quandiu hic
commoratur, leges hujus Reipub. per se suosve
nolle ullo modo violatas.

*Summarium damnorum singulorum
& haud fictorum quibus Societas An-
glicana multis Orientalis Indiae Locis
à Belgica Societate affecta est.*

1. **D**amna illa sedecim Articulis comprehensa & pridem exhibita, quorum summa est 298555. *Regiorum* $\frac{2}{3}$ quæ est monetae nostræ

2. De *Pularonis* Insulae fructibus satisfactionem dari postulamus ab anno 1622. ad hoc usque tempus ducenties millenum *Regiorum* $\frac{2}{3}$ præter dispendium futurum donec jus ditionis in illam Insulam nobis restituatur eo rerum statu in quo fuit cum erepta nobis est, prout fœdere sancitum erat: quod est nostræ monetae

3. Satisfactionem postulamus de omnibus illis mercimoniis ci-

℥ 8
74638:15:00

50000:00:00

bariis

bariis & apparatibus, qui ab Agentibus Societatis *Belgiae* apud *Indos* ablati sunt, aut iis traditi, aut ulli ex eorum navibus eo cursum tenentibus aut inde redeuntibus, quorum summa est 80635. *Regiorum*: nostræ monetae

4. Satisfactionem postulamus ob portiora *Mercium Belgicarum* quæ in *Perside* aut navibus impositæ sunt aut in terram expositæ ab anno 1624. prout nobis à Rege *Persarum* concessum erat quæ minoris æstimare non possumus quam Octogies millenis *Regiis*

5. Satisfactionem postulamus ob quatuor ædes malitiosissime & iniquissime *Jocatra* incensas, unâ cum mercium Apothecis repositoriis & apparatibus, cui rei Prætor illic *Belgicus* occasionem dedit, de quibus omnibus ex eo ipso loco certiores postea facti sumus quam priores quærelas exhibueramus cujus damni summa est ducentius millenum *Regiorum*

6. Satisfactionem postulamus ob 32899 *Libras peperis* ex nave *Endimione* vi ablatas anno 1649. cujus damni summa est

℥ 8

20158:00:00

20000:00:00

50000:00:00

6000:00:00

220796:15:00

Sum-

Summarium Damnorum aliquot particularium quibus etiam à Belgica Orientalis Indiae Societate affecti sumus.

1. **P**ropter damna quæ per eos fecimus qui *Bantamum* obfederunt, unde factum est ut per sex annos continuos eo commercio exclusi simus & consequenter occasione sexcenties mille Regios in coëmendo pipere locandi pro rata nostra portione, quo multas naves nostras in reditu onerare potuissemus, quo onere cum carerent passim per *Indiae* littora cariam traxere: interea fors nostra apud *Indos* quæ vel pecuniæ vel bonorum erat stipendio nautico com meatu alioque apparatu imminuta & exhausta est adeo ut prædictæ Jacturæ haud minoris æstimari queant vicies centies & quater millenis Regiis id est nostræ monetæ

2. Plura etiam propter damna ex amissa parte nostra debita fructuum in *Insulis Moluccis, Banda & Amboyna* ex quo tempore per

£ 8
600000:00:00

cædem

cædem nostrorum ibi factam: **£ 8**
puli inde sumus ad usque illud
tempus quo de jactura hac atque
dispendio nobis satisfiat, quod
spatium temporis ab anno 1622.
ad hunc annum Præsentem 1650.
pro reditu annuo 25000. *Librarum*, annis 28. Summam conficit.

3. Reparationem insuper postulamus centies & bis millenum nongentorum quinquaginta novem *Regiorum Suratta* à Populo *Mogulli* nobis ablatorum, quos *Belgæ* eum in modum tutati sunt ut neque ex pecuniis neque ex bonis ejus populi quæ in ipsorum *Juncis* seu Navibus erant damna nostra resarcire possemus, quod quidem perficere & conati sumus & in manu nostra situm erat, nisi eos *Belgæ* iniquissimè defendissent, quæ pecunia amissa ad impensas faciendas jamdudum in Europa triplum peperisset: quod Nos æstimamus

77020:00:00

4. Ob Portoria *Persidis* quorum dimidia pars ab Rege *Persarum Anglis* concessa est Anno 1624. quæ usque ad Annum 1629. supputata æstimatur octies millenis *Regiis*, quemadmodum prius exponitur qua ratione subducta

D

qua

(74)

quatuor mille Librarum in an-
 nos singulos præbere tenentur ab
 anno 1629. à quo unus & viginti
 anni sunt, atque indè summa con-
 ficietur

84000:00:00

Ab altera Pagina 220976:15:00

Summa totalis 1681996:15:00

Locus Figuræ
 Regii

O

*Debitum ab eo tempore sævus Sortem
 ipsam longè superabit.*

LIT.

(75)

L I T T E R Æ
 O L I V E R I I
 P R O T E C T O R I S
 Nomina Scriptæ.

COMITI OLDENBURGICO.

Illustrissime Domine,

PEr literas vestras *Januarii die vigesimo*
 1654. datas certior sum factus, nobilem
 virum *Fridericum Matthiam Wolisogum*
 Secretarium vestrum, & *Christophorum Gri-*
phiandrum cum certis mandatis ab illustrissimâ
 dignitate vestra in *Angliam* missos fuisse. Quî
 cum ad nos accessissent, & susceptam *Anglicanæ*
Reipublicæ administrationem nobis vestro no-
 mine gratulati sunt; & uti vos vestraque ditio
 in hanc pacem, quam cum *Fœderatis Belgii*
Ordinibus proxime fecimus, assumeremini: ut
 denique *Salvam-Guardiam* illam quam vulgo
 vocant, à *Parlamento* nuper vobis concessam
 nostrâ nunc autoritate confirmaremus, peti-
 verunt: ob istam itaque gratulationem tam
 amicam maximas, ut æquum est, gratias agi-
 mus: & illa duo postulata libenter concessi-
 mus; nulli etiam occasione in posterum defu-
 turi;

D 2

turi, quæ studium in vos nostrum poterit ullo tempore declarare. Idque ex supradictis Oratoribus vestris plenius vos arbitror intellecturos; quorum fides, ac diligentia in hoc vestro apud nos negotio præclare constitit. Quod reliquum est, vobis, rebusque vestris felicitatem, atque ex voto pacem omnem exopto.

Westmonasterio. Jun. 27.

1654.

Illustrissimæ Dignitatis vestris
studiosissimus

*Oliverius Angliæ, Scotiæ, Hyberniciæ, &c.
Protector.*

Comiti Oldenburgico.

Illustrissime Domine,

Literas vestras Maii secundo die Oldenburgi datas accepi haud uno nomine gratissimas; cum quod essent ipsæ singulari erga me humanitate ac benevolentia refertæ; tum quod illustrissimi Domini Comitis Antonii per dilecti Filii vestri manu redditæ. Id quod eo magis honorificum mihi duco, ex quo illius virtutes tantæ stirpe dignas, moresque eximios, studium denique in me egregium, non tam acceptum ab aliis quàm re ipsa cognitum atque perspectum jam habeo. Neque dubium esse potest, quin eandem quoque suis domi spem faciat, fore

se Patris optimi præstantissimique simillimum; cuius præclara virtus atque prudentia perfecit, ut tota illa ditio *Oldenburgica* permultis ab annis, & summâ pace frui, & pacis commodam percipere inter sævissimos undique circumstrepentium bellorum tumultus potuerit. Talem itaque amicitiam quidni ego quamplurimi facerem, quæ potest inimicitias omnium tam sapienter ac providè cavere. Pro munere denique illo magnifico est, *Illustrissime Domine*, quod gratias habeo; pro jure est ac merito tuo, quod ex animo sum.

Illustrissima dignitatis vestra studiosissimus

OLIVERIUS Angliæ, Scotiæ, Hyberniciæ, &c. Protector.

Westmonasterio

29. Jun. 1654.

Illustrissimo Domino

ANTONIO GUNTHERO,
*Comiti in Oldenburgh, &
Delmenhorst, Domino in
Jebuern, & Kuiphausen.*

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ, Scotiæ, Hybernæ, &c.

Serenissimo Principi

CAROLO GUSTAVO

*Suecorum, Gothorum, Vandalorumque
Regi, Magno Principi Finlandiæ,
Duci Esthoniæ, Careliæ, Brema,
Verdæ, Stetini Pomeraniæ, Cassubia
& Vandalia, Principi Rugiæ, Do-
mino Ingriæ, VVissmaria, necnon
Comiti Palatino Rheni, Bavaria,
Jul. Clivia & Montium Duci &c.*

SALUTEM.

Serenissime Rex,

CUM Suecorum Regnum per hosce dies
summis populi studiis, omniumque ordi-
num suffragiis liberrimis translatum ad vos esse,
toto orbe terrarum percubuerit, id maluisse
Majestatem Vestram suis literis amicissimis,
quàm vulgatâ famâ nos intelligere, & summa
benevolentia erga nos vestra, & honoris inter
primos attributi argumentum haud leve esse du-
cimus. Illam itaque vestris meritis egregiis ac-
cessionem dignitatis, præmiumque virtute tantâ
dignissi-

dignissimum, & sponte, & jure vobis gratu-
lamur: idque ut *Majestati vestrae, Suecorumque
Genti, reique toti Christianæ* bonum atque fau-
stum sit, quod & vobis maxime in votis est,
junctis precibus Deum oramus. Quod autem
foederis inter hanc Rempublicam, *Sueciaque
Regnum* recens isti conservationem Majestas
vestra, quod ad se attinet integerrimam, usque
eò curâ sibi fore confirmat, ut quæ nunc inter-
cedit amicitia, non permanere solum, sed, si
id fieri potest, augescere etiam indies possit, id
vel in dubium vocare nefas esset, tuâ tanti Prin-
cipis fide interpositâ, cujus eximia virtus non
solum in peregrinâ terrâ Regnum tibi hæredita-
rium peperit, sed tantum etiam potuit, ut au-
gustissima Regina, *Gustavi filia*, cui parem
omni laude Heroïnâ multa retrò sæcula non
tulere, possessione imperii justissimâ inopinanti
tibi ac nolenti ultrò cederet. Vestram denique
tam singulare erga nos studium, tamque præ-
claram animi significationem nobis esse gratissi-
mam omni ratione persuasum esse vobis cupi-
mus; nullumque nobis pulchrius certamen fore,
quàm ut vestram humanitatem nostris officiis
nullo tempore defuturis, si id potest fieri, vin-
camus.

Majestatis Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS, Reipub. Angliæ,
Scotiæ, Hybernæ, &c. Pro-
tector.

*Westmonasterio. die
4. Julii 1654.*

Illustrissimo Domino,
LUDOVICO MENDEZIO
DE HARO.

QUOD accepi ex literis tuis, *Illustrissime Domine*, constitutum ac nominatum jam esse ab Serenissimo *Hispaniarum* Rege Legatum, qui de suscepta à me *Anglicana* Republica gratulatum huc primo quoque tempore veniret; cum est merito per se gratum; tum tu id, quod ex te imprimis hoc me cognoscere voluisti, ut esset mihi aliquanto gratius atque jucundius, singulari tuo studio atque officii celeritate effecti. Sic enim diligi atque probari me abs te, qui virtute tua atque prudentia tantam apud Regem tuum auctoritatem tibi conciliasti, ut vel maximis illius Regni negotiis par animo præsens, haud minori profecto mihi voluptati debet esse, quam judicium præstantissimi viri ornamento mihi intelligo fore. De meo autem in Serenissimum *Hispaniarum* Regem propenso animo, & ad amicitiam cum isto Regno conservandam, atque etiam indies exaugendam promptissimo, & huic qui nunc adest Legato satisfecisse mæ spero, & alteri, cum advenerit, cumulare satisfacturum. De cætero, *Illustrissime Domine*, qua nunc flores apud Regem tuum dignitate ac gratia, eam tibi perpetuam

(81)
 exopto; quasque res geris bono publico & administras, volo tibi prosperè feliciterque evenire.

Amplitudinis tuæ Illustrissima
Studiofissimus

OLIVERIUS, Protector Reip.
 Angliæ, Scotiæ, Hybernæ &c.

Albâ Aulâ Septembris.
die 16 54.

Serenissimo Principi
CAROLO GUSTAVO ADOLPHO
Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Regi &c.

CUM de voluntate vestra Majestatis in me singulari ex vestris sim nuper literis persuasus, quibus & ipse pari studio rescripserim, videor mihi ex ratione prorsus amicitiae nostrae deinceps facturus, si quemadmodum quæ grata acciderint ad lætitiâ mutuam communicem, ita quæ contraria, de iis vobis tanquam amicissimis, animi mei sensum doloremque aperiam. De me equidem sic existimo, eo me in loco Reipub. jam esse constitutum, ut communem Protestantium, paci imprimis & quantum in me est consulere debeam. Quo gravius necesse est feram quæ de *Bremensium & Suecorum* præ-

liis mutuisque cladibus ad nos perferuntur. Illud primum doleo, amicos utrosque nostros tam atrociter tamque Protestantium rationibus periculosè inter se decertare; pacem deinde illam Monasteriensem quæ Reformatis omnibus summo præsidio credebatur fore, ejusmodi peperisse infœlix bellum: ut nunc arma *Suecorum* in eos conversa sint quos inter cæteros paulo ante religionis causâ acerrimè defenderent: idque potissimum hoc tempore fieri, cum Pontificii per totam fere Germaniam Reformatos ubique rursus opprimere, & ad intermissas paulisper injurias vimque pristinam redire palam dicantur. Cum itaque intelligerem dierum aliquot inducias ad *Bremam* urbem jam esse factas, non potui sane quin Majestati vestræ, occasione hac datâ, significarem quàm cupiam ex animo quamque enixè Deum pacis orem, uti istæ induciæ utrique parti feliciter cedat; utque in pacem firmissimam ex compositione utrinque commoda possint desinere. quam ad rem si meam operam conferre quicquam aut usui fore Majestas vestra judicaverit, eam vobis libentissimè ut in re Divino Numini procul dubio acceptissimâ polliceor atque desero. Interea Majestatis vestræ consilia omnia ut ad communem *Christianæ* rei salutem dirigat Deus atque gubernet, quod idem non dubito, quin & vos maximè velitis, animitus exopto

Majestatis vestræ Studiosissimus

OLIVERIUS, Prot. Reip. Angliæ, &c.

Alba Aula Oct. 26. 1654.

Magni-

Magnificis Amplissimisque
Consulibus ac Senatoribus Civitatis *Bremensis*.

EX literis vestris per Oratorem vestrum *Henricum Oldenburgum* ad nos datis, coortum civitati vestræ cum vicino potentissimo dissidium, quasque exinde ad angustias redacti sitis, eò majore cum molestia ac dolore intelligo, quo magis *Bremensem* Civitatem præter cæteras Orthodoxâ religione præstantem diligo atque amplector; neque in votis quicquam habeo antiquius, quàm ut universum Protestantium nomen fraterno consensu atque concordia in unum tandem coalescat. Lætari interim communem Reformatorum hostem hisce nostris contentionibus & ferocius passim instare certissimum est. Ipsa autem controversia, cum decisionis nostræ non sit quæ vos jam nunc exercet, Deum itaque oro ut quæ coeptæ sunt induciæ possint fœlicem exitum sortiri. Equidem quod petistis ad *Suecorum* Regem ea de re scripsi suasor pacis atque concordia, Deo nimirum imprimis grata, meamque operam ut in re tam pia libens detuli, vos uti æquum animum, neque ab illis pacis conditionibus, honestis quidem illis, abhorrentem suadeo geratis,

D 6

ve-

vestramque civitatem divinæ tutelæ ac provi-
dentia commendo

Amplitudinis Vestræ Studiofissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

Albâ Aulâ Octob. 26.

1654.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ

Illustrissimo Principi Tarentino.

S. P. D.

Perspectus ex literis tuis ad me datis Religio-
nis amor tuus, & in *Ecclesiis Reformatas*
pietas eximia, studiumque singulare, in istâ præ-
sertim generis nobilitate ac splendore, eoque sub
Regno in quo deficientibus ab Orthodoxa fide
tot sunt nobilissimis quibusque spes uberes pro-
positæ, tot firmioribus incommoda subeunda,
permagno me planè gaudio ac voluptate affecit.
Nec minus gratum erat placuisse me tibi eo ipso
Religionis nomine, quo tu mihi dilectus atque
charus inprimis esse debes. Deum autem ob-
testor ut quam de me spem Ecclesiarum & ex-
pectationem esse ostendis, possim ei aliquando
vel satisfacere, si opus erit, vel demonstrare
omnibus, quàm cupiam non deesse. Nullum
equidem fructum laborum meorum, nullum
hujus

hujus quam obtineo in Repub. meâ sive digni-
tatis sive muneris nec ampliorem existimarem,
nec jucundior, quàm ut idoneus sim, qui
Ecclesiæ Reformatæ vel amplificationi vel in-
columitati, vel, quod maximum est, paci-
ferviam. Te verò hortor magnopere ut reli-
gionem Orthodoxam quæ pietate ac studio à
majoribus acceptam profiteris, eâdem animi
firmitate atque constantiâ ad extremum usque
retineas. Nec sanè quicquam erit tuisque Pa-
rentibus religiosissimis dignius, nec quod pro
tuis in me meritis, quanquam tuâ causâ cupio
omnia, optare tibi melius, aut præclarius
queam, quàm si sic te pares atque instituas,
ut Ecclesiæ, præsertim patriæ, quarum in
disciplina tam felici indole tamque illustri loco
natus es, quanto cæteris præluces, tanto fir-
mius in te præsidium suis rebus constitutum esse
sentiant. Vale.

Albâ Aulâ die Aprilis 1655.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ

*Serenissimo Principi Immanueli
Subaudiæ Duci Pedemontii*

Principi

SALUTEM.

Serenissime Princeps,

Reditæ sunt nobis *Genevâ*, nec non ex *Del-*
phinato aliisque multis ex locis ditione ve-
stræ

stræ finitimis literæ, quibus certiores facti sumus, Regalis vestræ Celsitudinis subditis *Reformatam* Religionem profitentibus, vestro Edicto atque autoritate imperatum nuper esse, uti triduo quàm hoc edictum promulgatum erit suis sedibus atque agris excedant poenâ capitis, & fortunarum omnium amissione proposita, nisi fidem fecerint se derelictâ religione suâ, intra dies viginti *Catholicam* Religionem amplexuros: Cumque se supplices ad Celsitudinem vestram Regalem contulissent, petentes uti edictum illud revocetur, utque ipsi pristinam in gratiam recepti, concessâ à Serenissimis Majoribus vestris libertati restituantur, partem tamen exercitus vestri in eos impetum fecisse multos crudelissime trucidasse, alios vinculis mandasse, reliquos in deserta loca montesque nivibus coopertos expulisse, ubi familiarum aliquot centuriæ, eo loci rediguntur ut sit metuendum ne frigore & fame, brevi sint miserè omnes peritura. Hæc cum ad nos perlata essent, haud sane potuimus quin, hujus afflictissimi populi tanta calamitate auditâ, summo dolore ac miseratione commoveremur. Cum autem non humanitatis modo sed ejusdem religionis communione, adeoque fraternâ penitus necessitudine cum iis conjunctos nos esse fateamur, satisfieri à nobis neque nostro erga Deum officio, neque fraternæ charitati, neque religionis ejusdem professioni posse existimavimus, si in hac fratrum nostrorum calamitate ac miseria solo sensu doloris afficeremur, nisi etiam ad sublevanda eorum

eorum tot mala inopinata, quantum in nobis est situm, omnem operam nostram conferamus. Itaque à vestra inprimis Celsitudine Regali majorem in modum enixè petimus & obtestamur ut ad instituta Serenissimorum Majorum suorum concessamque ab iis omni tempore & confirmatam subditis suis *Vallensibus* libertatem velit animum referre. In quâ concedendâ atque confirmandâ, quemadmodum id præstiterunt, quod Deo per se gratissimum proculdubio est, qui conscientiæ jus inviolabile ac potestatem penes se unum esse voluit, ita dubium non est quin Subditorum etiam suorum meritam rationem habuerint, quos & in bello strenuos ac fidelissimos & in pace dicto semper audientes experti fuissent. Utque Serenitas Vestra Regalis in cæteris omnibus & benignè & gloriose factis Avorum suorum vestigiis optimè insistit, ita in hoc nolit ab iisdem discedere etiam atque etiam obsecramus; sed & hoc edictum, & si quod aliud inquietandis *Reformatæ* Religionis causâ subditis suis rogatum sit, uti abroget; ipsos patriis sedibus atque bonis restituat; concessa jura ac libertatem pristinam ratam iis faciat; accepta damna sarciri, & eorum vexationibus finem imponi jubeat. Quod si fecerit Regalis Celsitudo vestra, & rem Deo acceptissimam fecerit, miseros illos & calamitosos erexerit & recrearit, & à suis omnibus vicinis, quotquot *Reformatam* Religionem colunt, maximam gratiam inierit; nobisque potissimum, qui vestram in illos benignitatem atque

clementiam obtestationis nostræ fructum arbitramur. Quod & ad omnes officiorum reddendas vices nos obligaverit; nec stabiliendæ solum verum etiam augendæ inter hanc Remp. Vestramque ditionem necessitudinis & amicitiae fundamenta firmissima jecerit. Neque verò hoc minus ab iustitia vestra & moderatione animi nobis pollicemur; quam in partem Deum Opt. Max. oramus uti mentem vestram & cogitationes flectat: vobisque adeo vestroque populo pacem ac veritatem & successus rerum omnium felices ex animo precamur.

Albâ Aulâ. May. 1655.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi Transylvaniæ,

SALUTEM.

Serenissime Princeps,

EX literis vestris *sexto decimo Novembris 1654.* ad nos datis singularem erga nos benevolentiam vestram atque studium perspeximus; & Internuntius vester qui illas nobis literas dedit de contrahenda nobiscum societate & amicitia voluntatem vestram amplius coram exposuit. Nos certè occasionem hanc esse datam, unde nostrum quoque erga vos animum, & quanti Celsitudinem vestram meritò faciamus declarare

rare atque ostendere possimus, haud mediocriter sanè gaudemus. Cum autem Vestra in Rempublicam Christianam præclara merita laboresque suscepti ad nos usque famâ pervenerint & hæc omnia certius, & quæ amplius rei Christianæ vel defendendæ vel promovendæ causâ in animo habeatis Celsitudo vestra suis literis communicata nobis amicissimè voluerit, ea uberiores insuper lætandi materiam nobis attulere: Deum nempe iis in regionibus excitasse sibi tam potentem atque egregium suæ gloriæ ac providentiæ ministrum; qui, cum virtute atque armis tantum possit, de religione communi Protestantium tuendâ cui nunc undique malè & dictum & factum est, nobiscum unâ sociare consilia cupiat. Deus autem qui utrisque nobis tametsi locorum intervallo tam longè disjunctis, eundem Religionis Orthodoxæ defendendæ studium atque animum injecit, dubium non est quin earum præcipue rationum author nobis futurus sit, unde & nobis & inter nos & Reformatorum reliquis principibus ac civitatibus hac in re maximo esse adjumento atque usui possimus, occasionibus certè omnibus intenti, si quas Deus obtulerit, iis quod ad nos attinet, eodem Deo benè juvante, non deerimus. Interca Celsitudini Vestræ sine summo dolore commemorare non possumus quanta inclementia Dux Allobrogum subditos suos Alpinarum quarundam Vallium incolas Orthodoxam Religionem retinentes persequutus sit. Quos non solum severissimo Edicto quotquot Romanam

Reli-

Religionem suscipere recusarunt sedes avitas, bonaque omnia relinquere coëgit; verum etiam suo exercitu adortus est, qui multos crudelissime concidit, alios barbarè per exquisitos cruciatus necavit, partem verò maximam in montes expulit fame & frigore absumendam, exustis domibus, & siqua eorum bona ab illis carnificibus non sint direpta. Hæc ut ad vos jamdudum nuntiata sunt & Celsitudini Vestræ tantam crudelitatem graviter displicuisse, & vestram opem atque auxilium, quantum in vobis est, illis miserrimis, siqui tot cadibus atque miseriis adhuc supersunt, non defuturum, nobis facillè persuadetur. Nos literas Duci *Sabaudia* ad deprecandum ejus infensum in suos animum jam scripsimus, sicut & Gallorum Regi, idem ut is etiam velit facere; vicinis denique Reformatæ Religionis Principibus uti de illa sævitia tam immani quid nos sentiamus intelligere possint: quæ quanquam in illos inopes primum cœpta est, idem tamen omnibus eandem religionem profitentibus minatur: eoque majorem illis prospiciendi sibi in commune suisque omnibus consulendi necessitatem imponit: quam & nos eandem rationem, prout Deus nobis in animum induxerit, semper sequemur. Id quod Celsitudo vestra persuadere sibi poterit quemadmodum & de singulari nostro erga se studio atque affectu, quò prosperos rerum omnium successus vobis animatè exoptamus; & vestra incepta omnia atque conatus, quibus Evangelii cultorumque ejus liber-

libertati studetis foelicem exitum sortiri volumus.

Alba Aulæ. May 1655.

O L I V E R I U S P.

Serenissimo Principi

C A R O L O G U S T A V O A D O L P H O

Suecorum Regi,

S A L U T E M.

Pervenisse nuper in regna vestra illius Edicti acerbissimi famam quo dux *Sabaudia* subiectos sibi Alpinos incolas, *Reformatam* Religionem profitentes, funditus afflixit, & nisi religione *Romanâ* suam mutare fidem à Majoribus acceptam intra dies viginti velint, patriis sedibus exterminari jussit, unde multis interfectis, cæteri spoliati, & ad interitum certissimum expositi, per incultissimos montes, hyememque perpetuam fame & frigore confecti cum conjugibus ac parvulis jam nunc aberrant, & hæc graviter tulisse Majestatem vestram nobis persuasissimum est. Nam Protestantium nomen atque causam, tametsi inter se de rebus non maximis dissentiunt, communem tamen & penè unam esse, adversariorum par in omnes *Protestantes* odium facile demonstrat. Et *Suecorum* Reges, suam cum *Reformatis* conjunxisse semper causam illatis etiam in Germaniam armis

mis ad *Protestantium* religionem sine discrimine
tuendam nemo est qui ignoret: petimus inprimis
igitur, idque majorem in modum, à Majestate
vestra (nisi id jam fecerit, quod & Reforma-
torum aliæ Respublicæ & nos fecimus) ut cum
Subaudia Duce per literas velit agere; suaque
authoritate interpositâ & hanc tantam edicti
atrocitatem ab hominibus cum innocuis tum re-
ligiosis deprecando, si fieri potest, avertere
conetur: etenim hæc initia tam sæva quo
spectent, quid nobis omnibus minentur, ad-
monere vestram Majestatem supervacuum esse
arbitramur. Quod si is iræ suæ, quam nostris
omnium precibus auscultare maluerit: Nobis
profecto, siquod est vinculum, siqua religionis
charitas aut communio credenda atque colenda
est, communicato prius vestra cum Majestate,
cæterisque Reformationum primoribus consilio
alia quamprimum ineunda ratio erit, quâ pro-
videri maturè possit, ne tanta innocentissimu-
rum fratrum nostrorum multitudo omni ope
destituta miserrimè pereat. Quod idem quin
Majestati vestræ visum jam sit atque decretum
cum nullo modo dubitemus, nihil consultius,
ut nostra quidem fert sententia, esse poterit
quam ut gratiam, authoritatem, consilia, opes,
& siquid aliud necesse est in hanc rem primo
quoque tempore conferamus. Interea Majesta-
tem vestram Deo Opt. Max. commendatam ex
animo volumus.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Excelsis & Præpotentibus Do-
minis.

Fœderati Belgii Ordinibus.

EDictum Ducis *Sabaudia* nuperrimum in sub-
jectos sibi *Alpinos* incolas, Orthodoxam
Religionem antiquitus profitentes, quo illi edi-
cto, ni intra dies viginti fidem *Romanam* am-
plectantur, exuti fortunis omnibus, patriæ
quoque sedes relinquere jubentur, & quantâ
crudelitate in homines innoxios atque inopes
nostrosque, quod maximè refert, in *Christo*
fratres illius edicti auctoritas grassata sit, occisis
permultis ab exercitûs parte contra eos missâ,
direptis reliquis atque domo expulsis, unde illi
cum conjugibus ac liberis fame & frigore con-
flictari inter asperrimos montes, nivæque per-
petuas jamdiu coacti sunt, rumore & vicinis
undique ex locis creberrimis literis ac nuntiis
cognovisse vos jamdudum existimamus. Qua
autem animi commotione, quo sensu fraternæ
calamitatis hæc vos affecerint facile ex dolore
nostro qui certe est gravissimus intelligere vide-
mur. Qui enim eodem religionis vinculo, con-
juncti sumus, quidni iisdem plane affectibus in
tam gravi atque indigna fratrum nostrarum
commo-

commoveremur. Et vestra quidem in Orthodoxos ubicunque locorum disiectos atque oppressos spectata pietas atque in multis Ecclesiarum difficultatibus & adversis rebus jam sæpe cognita est. Ego certe, nisi me fallit animus, quavis in re potius, quàm studio & charitate erga fratres religionis causâ violatos atque afflictos vinci sustineam: quandoquidem Ecclesiarum salutem atque pacem incolumitati etiam propriæ libens prætulim. Quod igitur hætenus potuimus, ad *Sabaudia Ducem* scripsimus; suppliciter penè rogantes ut in hos homines innocentissimos & subditos & supplices suos placationem animum ac voluntatem suscipiat, suas sedes atque fortunas miseris reddat, pristinam etiam in religione libertatem concedat. Scripsimus præterea ad summos *Protestantium* Principes & Magistratus, ad quos hæc maximè pertinere iudicavimus, ut in *Sabaudia Duce* exorando suam conferre operam nobiscum unâ velint. Hæc eadem, & plura forsitan vos quoque fecistis. Nam exemplum hoc tam periculosum, & instaurata nuper in Reformatos tanta crudelitas si auctoribus benè cedat, quantum in discrimen adducta religio sit vestram commonefacere prudentiam nihil attinet. Et is quidem si flecti nostris omnium precibus & exorari se passus erit præclarum nos atque uberem suscepti huius laboris fructum ac præmium reportabimus. Sin ea in sententia perstiterit, ut apud quos nostra Religio vel ab ipsis Evangelii primis Doctoribus tradita per manus & incorruptè

ser-

servata, vel multo antè quàm apud cæteras Gentes sinceritati pristina restituta est, eos ad summam desperationem redactos, deletos funditis ac perditos velit, paratos nos esse commune aliquod vobiscum cæterisque *Reformatis* Fratribus ac sociis consilium capere, quo & saluti pereuntium justorum consulere commodissime queamus, & is demum sentiat Orthodoxorum injurias atque miseras tam graves non posse nos negligere. *Valete.*

Civitatibus Helvetiorum Evangelicis.

NON dubitamus quin ad aures vestras aliquanto citius quàm ad nostra illa nuper calamitas pervenerit *Alpinorum* hominum religionem nostram profitentium, qui *Sabaudia Ducis* in fide ac ditione cùm sint, sui Principis edicto patriis sedibus emigrare iussi ni intra triiduum satisdedissent, se *Romanam* Religionem suscepturos, mox armis petiti & ab exercitu *Ducis* sui occisis, etiam permultis in exilium eiectioni, nunc sine lare, sine tecto, nudi, spoliati, afflicti, fame & frigore moribundi, per montes desertos atque nives cum conjugibus ac liberis miserrimè vagantur. Multo est minus cur dubitemus quin hæc, ut primum vobis nuntiata sunt pari atque nos tantarum miserationum sensu eoque fortasse graviore quo illorum finibus propiores estis, dolore affecerint. Vestrum enim

enim in primis Orthodoxæ fidei studium egregium summamque in eâ cum retinendâ constantiam tum defendendâ fortitudinem abundè novimus. Cum itaque religionis arctissimâ communione Fratres, vel potius unum corpus cum his miseris vos pariter nobiscum sitis, cuius membrum nullum affligi sine sensu, sine dolore, sine detrimento atque periculo reliquorum potest, scribendum ad vos hac de re & significandum censuimus quanti nostrum omnium interesse arbitremur, ut Fratres nostros ejectos atque inopes communi ope atque auxilio, quoad fieri potest, juvemus & consolemur; nec eorum tantummodo malis & miseriis removendis, verum etiam nequid serpat latius nequid periculi exemplo atque eventu vel nobis omnibus creari possit, maturè prospiciamus. Literas nos quidem ad *Sabaudia Ducem* scripsimus, quibus uti cum Subditis suis fidelissimis pro clementiâ suâ lenius agat, eosque jam prope perditos suis sedibus ac bonis restituat, vehementer petivimus. Et his quidem nostris, vel nostrum potius omnium conjunctis precibus, exoratum iri Principem Serenissimum quodque ab eo tanto opere petivimus, facile concessurum speramus. Sin illi in mentem secus venerit, communicare vobiscum consilia parati sumus, qua potissimum ratione oppressos tot injuriis atque vexatos innocentissimos homines, nobisque charissimos in *Christo* fratres sublevare atque erigere, & ab interitu certissimo atque indignissimo conservare possimus.

Quo-

Quorum salutem atque incolumitatem pro vestra pietate vobis quam maxime cordi esse confido: Ego eam certe vel gravissimis meis rationibus, immò incolumitati propriâ potiore habendam esse existimem. Valete.

Westmonasterio. May 19. 1655.

O. P.

Superscript.

Illustribus atque Amplissimis Dominis, Helveticorum Pagorum Protestantium & Confœderatarum Civitatum Consulibus ac Senatoribus

SALUTEM.

Serenissimo Potentissimoque Principi

L U D O V I C O
Galliæ Regi.

Serenissime Potentissimeque Rex,

EX Literis Majestatis Vestræ, quibus illa ad meas quinto & vigesimo Maii proximi datas rescribit, facilè intelligo nequaquam fefellisse me eam opinionem, quâ mihi quidem persuasum erat, cædes illas immanissimas, barbaramque eorum hominum stragem, qui Religio-

E

nem

nem Reformatam in *Sabaudia* profitentur, à cohortibus quibusdam vestris factam, neque jussu vestro neque mandato accidisse. Quæ quantum Majestati vestræ displicuerit, id vos vestris militum Tribunis, qui hæc tam inhumana suo solo impetu injussi perpetraverant, ita maturè significasse, deque tanta crudelitate *Ducem* ipsum *Sabaudia* monuisse, pro reducendis denique istis miseris exulibus unde pulsi sunt, vestram omnem gratiam, necessitudinem, auctoritatem tanta cum fide atque humanitate interposuisse, majorem equidem in modum sum lætatus. Ea nempe spes erat, illum Principem voluntati ac precibus Majestatis vestræ aliquid saltem hac in re fuisse concessurum. Verùm cum neque vestro, neque aliorum Principum rogatu atque instantiâ in Miserorum causa quicquam esse impetratum perspiciam, haud alienum ab officio meo duxi, ut hunc nobilem virum extraordinarii nostri Commissarii munere instructum ad *Allobrogum Ducem* mitterem; qui tantæ crudelitatis in ejusdem nobiscum Religionis cultores, idque ipsius Religionis odio adhibita, quo sensu afficiar, uberius eidem exponat. Atque hujus quidem Legationis eo feliciorem exitum speravero, si adhibere denuò & adhuc majore cum instantiâ suam auctoritatem atque operam Majestati Vestræ placuerit; & quemadmodum fideles fore illos inopes dictoque audientes Principi suo ipsa in se recepit, ita velit eorundem incolumitati atque salutì cavere, ne quid iis hujusmodi injuriæ & calamitatis atrocissimæ in-

innocentibus & pacatis deinceps inferatur. Hoc cum in se justum ac verè regium sit, nec non benignitati vestræ atque clementiæ, quæ tot subditos vestros eandem illam Religionem sequentes ubique salvos & incolumes præstat, summè consentaneum, à Majestate Vestra, ut par est, non possumus quin expectemus. Quæ hæc simul operâ, cum universos per sua Regna *Protestantes*, quorum studium erga vos summaque fides maximis in rebus perspecta jam sæpe & cognita est, arctius sibi devinxerit, tum exteris etiam omnibus persuasum reddiderit, nihil ad hoc facinus contulisse Regis consilium, quicquid Ministri Regii atque Præfecti contulerunt. Præsertim si Majestas Vestra pœnas ab iis Ducibus ac Ministros debitas repetiverit, qui auctoritate propria, suaque pro libidine tam immania patrare scelera sunt ausi. Interea cum Majestas Vestra factum hoc inhumanissimum, quo dignum est odio, averfari se testetur, non dubito quin miseris illis atque ærumnosis ad vos confugientibus, tutissimum in Regno suo receptum atque perfugium sit præbitura; nec Subditorum suorum cuiquam, ut contra eos *Duci Allobrogum* auxilio adsit, permissura. Extremum illud est, ut Majestatem Vestram, quanti apud me sua amicitia sit, certiore faciam: Cujus rei neque fidem neque fructum ullo tempore defuturum confirmo

Majestatis Vestræ Studiofissimus

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.

Albâ Aulâ. Julii 29. 1655.

Eminentissimo Domino
CARDINALI MAZZARINO.

Eminentissime Domine Cardinalis,

Cum nobilem hunc virum cum literis, quarum exemplar hic inclusum est, ad Regem mittere necessarium statuissem, tum ei, ut Eminentiam vestram meo nomine saluaret, simul in mandatis dedi, certasque res vobiscum communicandas ejus fidei commisi: Quibus in rebus Eminentiam rogo vestram, uti summam ei fidem habere velit, utpote in quo Ego summam fiduciam reposuerim.

Eminentia vestra studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipublicæ
 Angliæ.

Albâ Aulâ. Julii. 29.
 1655.

OLIVERIUS Protector Reip.
 Angliæ

Serenissimo Principi

FREDERICO III.
 Daniæ, Norwegiæ &c. Regi

SALUTEM.

Quam severo nuper, & inclementi edicto *Allobrugum* Dux *Immanuel* suos ipse Subditos *Alpinarum Vallium* incolas, innoxios homines & religionis cultu purioris jam multis ab sæculis notos ac celebres, religionis causâ finibus patriis exegerit, &, occisis permultis, reliquos per illa desertissima loca malis omnibus & miseriis inopes ac nudos exposuerit, & audisse jamdudum arbitramur Majestatem Vestram, & gravissimum ex ea re, prout tantum *Reformatæ* Fidei Defensorem ac Principem decuit, dolorem percepisse. Siquidem pro institutis *Christianæ Religionis* quæ mala atque miseria pars aliqua nostrorum patitur, earum sensu penitus eodem tangi omnes debemus; & sanè omnibus nobis & universo *Protestantium* nomini hujus facti eventus atque exemplum, quid periculi ostendat, nemo Vestrâ Majestate, si nos ejus pietatem atque prudentiam rectè novimus, melius videt. Scripsimus
 E 3 itaque

itaque libenter, ut quem dolorem ob hanc Fratrum innocentissimorum calamitatem, quam sententiam, quod iudicium de re totâ vestrum esse speramus, idem planè & nostrum esse significemus. Itaque ad *Ducem Sabaudiae* literas dedimus, in quibus uti miseris atque supplicibus parcat, illudque atrox edictum porro esse ratum ne sinat, magnopere ab eo petivimus. Quod si Majestas Vestra, cæterique *Reformatorum* principes fecerint, ut jam fecisse credimus, spes est leniri posse Serenissimi Ducis animum, & hanc iram suam tot saltem vicinorum Principum intercessionem atque instantiâ condonaturum; sin perseverare in instituto suo maluerit, paratos nos esse testamur cum Majestate Vestra, cæterisque Religionis Reformatæ sociis eam inire rationem quâ tot miserorum hominum subvenire quamprimum inopiæ, providere salutis ac libertati pro virili parte nostra possimus. Vestræ interea Majestati bona omnia atque laus à Deo Opt. Max. precamur.

Westmonasterio. Maii
1655.

OLI-

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Amplissimis Consulibus & Senatoribus Civitatis Genevensis

SALUTEM.

Summum dolorem nostrum quem ex maximis & inauditis *Protestantium* calamitatibus *Valles* quâdam *Piedemontanas* incolentium percepimus quos *Allobrogum Dux* tanta crudelitate persequutus est jampridem vobis exposuissimus, nisi id magis operam dedissemus ut eodem tempore intelligeretis tantis eorum miseriis non affici nos solum, verum etiam de sublevandis iis atque solandis, quantum in nobis est prospicere. Quapropter *Elemosynas* per hanc totam *Rempublicam* colligendas curavimus: quas ejusmodi fore haud immeritò expectamus, quæ nationis hujus affectum erga fratres suos tam immania perpeffos demonstrare possint & quemadmodum religionis eadem utrinque communio est, ita sensum quoque eundem calamitatum esse; interea dum pecuniæ collectio maturatur, quod sine spatio temporis fieri nequit, & miserorum istorum egestas atque inopia pati moram non potest, necessarium duximus duo millia librarum Anglicarum quanta fieri potuit celeritate

E 4

præ-

præmittere inter eos distribuenda qui præsentissimâ ope atque solatio indigere maximè videntur. Cum autem nescii non simus innocentissimorum hominum miseriæ atque injuriæ quantopere vos affecerint nec vobis quicquam labori aut molestiæ fore quod illis adjumento atque auxilio esse possit, prædictam pecuniæ summam illis calamitosis curandam ac numerandam ad vos transferre non dubitavimus; idque vobis negotii dare, ut pro vestrà pietate ac prudentiâ providere velitis qua ratione æquissimâ quam primum illa pecunia egentissimis quibusque distribui queat, ut quamvis summa sane exigua sit, aliquid tamen sit saltem quo illi inopes recreari ac refici in præsens aliquantum possint, donec uberiores iis copiam suppeditare poterimus: vos hanc vobis datam molestiam æqui bonique consulturos esse cum non dubitemus tum etiam Deum Opt. Max. oramus uti populo suo Religionem orthodoxam profitenti det animum sui in commune defendendi, sibi que mutuo opem ferendi contra hostes suos immanissimos; quâ in re nostram quoque operam Ecclesiæ utcunque usui fore lætaremur.

Mille quingentæ Libræ de prædictis bis millibus à *Gerardo Hensh* Parisiis, quingentæ reliquæ per literas à Domino *Stoupio* curabuntur.

Junii 8. 1655.

OLI

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ
Serenissimo Principi
VENETIARUM DUCI.

Serenissime Princeps,

Cum rebus vestris omnibus contra hostem præsertim Christiani nominis prospere gestis lætari semper consuevimus, tum & illo navalis prælii novissimo successu nequaquam sanè dolemus, quamvis id aliquo nostrorum cum detrimento accidisse intelligamus. Ostenderunt enim nobis per libellum supplicem Negotiatores Quidam nostri *Gulielmus & Daniel Gulielmi* nec non *Edoardus Bealus* navem suam, cui nomen *Princeps magnus*, *Constantinopolim* ab se commercii causâ missam nuper fuisse; eam navem ab aulæ *Turcicæ* ministris ad comitatum & milites in *Cretam* insulam deportandos retentam, dum in illa classe *Turcarum* coacta conavigaret quæ à classe *Venetorum* oppugnata in itinere & superata est, captam & *Venetias* abductam, ab maritimarum causarum iudicibus adjudicatam publico fuisse. Cum itaque inscientibus dominis & nullo modo probantibus navis illa *Turcis* operam dare invitis coacta sit, seque ex eâ pugnam explicare militibus referta non potuerit, Serenitatem Vestram magnopere

E s

pere

pere rogamus, ut sententiam illam maritimæ curiæ velit nostræ amicitia condonare, navemque illam suis dominis, de Vestra Republica nullo suo facto malè meritis, restituendam curare. Quâ in re impetranda nobis præsertim petentibus, cum mercatores ipsos de vestra clementiâ benè sperare videamus nos utique de ea dubitare non debemus: qui & præclara vestra consilia remque *Venetam* terrâ marique maxima uti pergat fortunare Deus omnipotens ex animo optamus.

Serenitatis vestra Venetæque Reip.

Staliosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

Westmonasterio. Decemb.

1655.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

LUDOVICO
Galliarum Regi.

Serenissime Rex,

Mercatores aliquot nostrates, quorum nomina sunt *Samuel Mico*, *Gulielmus Coccius*,

mus, *Georgius Poynerus*, alique complures per libellum supplicem nobis ostenderunt se anno 1650. in navem quandam, cui insigne *Unicornus* erat, permagnas rationes suas contulisse: eam navem bombyce, oleo aliisque mercibus onustam, quæ, plus minus, triginta quatuor millibus librarum nostrarum ab iisdem aestimata sunt, ab nave prætoriâ, & prætoriam Majestatis Vestra in *Mediterraneo Mari Orientali* oppressam atque captam fuisse: nostros autem illa in navi, propterea quod nobis eo tempore cum *Gallis* illibata pax erat, cum contra naves regias vi se defendere noluissemus, promissis *Pauli & Terrerii Navarchorum* inductos, qui velle se nostros dimittere ajebant, prolatis onerum libellis, maritimis legibus paruisse: Mercatores proinde supra dictos procuratorem suum, qui navem illam ac bona restituenda sibi peteret, in *Galliam* misisse: ibi post triennium eoque amplius consumptum, cum ad sententiam de restitutione ferendam perventum jam esset, *Cardinalis Mazarini* Eminentiam eorum procuratori *Hugoni Morello* factam mercatoribus istis injuriam agnovisse; datumque iri satisfactionem, ut primùm confirmata pax inter utrumque gentem, foedusque, quod tum agitabatur, confectum atque ratum esset, in se recepisse: immò recentius Majestatis Vestrae apud nos Legatum Excellentiss. Dominum *de Bordeaux* ex mandato vestro vestrique Concilii, disertis verbis confirmasse, hujus navis atque bonorum peculiari exceptione habitum iri rationem,

etiam seorsim ab iis controversiis, de quibus in commune decidendis ex fœdere provisum est: hujus promissi Legatum ipsum, qui nunc percommode negotiorum quorundam suorum causâ ad vos transineavit, testem esse posse locupletem. Quæ cum ita sint, jusque horum mercatorum in repetendis rebus suis tam præclare constet, à Majestate Vestra majorem in modum petimus, ut in eo obtinendo nulla iis mora diutius afferatur, velitque nostro rogatu has nobis redintegratæ amicitiae & instaurati recens fœderis esse primitias. Quod & fore confidimus, vobisque fausta omnia vestroque regno à Deo Opt. Max. precamur.

Majestatis vestrae studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliae &c.

Westminsterio. Decemb.

1655.

Civitatibus

HELVETIORUM Euangelicis.

EX vestris ad nos tam actis publicis per Commissarios nostros *Genève* transmissis, quam literis 27. Decembris *Tyburgi* datis, quo in loco res vestrae sint, cum non sint optimo, satis superque intelligimus: In quo etsi pacem vestram, tamque diuturnum Sociale fœdus rup-

tum

tum dolemus, tamen cum id vestra culpâ nequaquam accidisse appareat, novam hinc vobis ex Adversariorum iniquitate & pertinacia illustrandæ fortitudinis, constantiaeque vestrae in *Euangelica* fide jam olim cognitæ parari rursus materiem confidimus. Nam *Suitenses*, qui Religionem nostram si quis amplectatur, Capitale censent, quid moliantur, quibus hortatoribus tam hostiles Spiritus in *Orthodoxam Religionem* susceperint, latere neminem potest, cui modò indignissima illa fratrum nostrorum in *Pedemontio* facta strages animo nondum excidit. Quapropter, Dilectissimi Amici, quod soletis esse, aspirante Deo fortes estote; jura vestra atque fœdera, immo conscientiae libertatem, Religionemque ipsam idolorum cultoribus obculcandam concedere nolite; vosque ita parate ut non propriae duntaxat libertatis atque salutis propugnatores esse videamini, sed ut fratribus quoque vicinis, *Pedemontanis* presertim illis ærumnosissimis, quibus potestis rebus, opitulari atque adesse possitis: hoc certò persuasi per illorum corpora ac necesse ad vestra latera illum nuper aditum fuisse patefactum. De me Scitote, incolumitatem vestram resque prosperas non minùs mihi curæ ac sollicitudini esse quàm si in hac nostra Rep. coortum hoc incendium, quam si in nostras cervices expeditæ *Suitensium* secures illæ (sicuti reverà sunt in omnes Reformatos) strictique enses essent. Ut primum itaque à vobis de statu rerum vestrarum, & obstinato Hostium animo certiores facti sumus, adhibitis in Con-

E 7.

Gilius

filium viris quibusdam honestissimis & Ecclesiæ aliquot Ministris pietate spectatissimis, de subsidio vobis mittendo, quantum quidem rationes nostræ in præsentia ferre possunt, ea decrevimus, quæ Commissarius noster *Pellus* vobiscum communicabit. De cætero vestra omnia consilia causamque imprimis hanc vestram iustissimam sive pace sive Bello tuendam, Deo Opt. Max. fautori commendare non desinimus.

*Vestrarum Amplitudinum ac Dignitatum
Studiofissimus*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

*Westmonasterio.
Jan. 1655.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

CAROLO GUSTAVO
Dei Gratia Suecorum, Gothorum,
Vandalorumque Regi, Magno
Principi Finlandiæ &c.

Serenissime Rex,

Cum amicorum inter se mutua omnia, tam adversa quam prospera, atque communia de-

debere esse nemo non intelligat, quod jucundissimam amicitiae partem Majestas Vestra, gaudium nempe suum impertitum nobis per suas literas voluerit, non potest id quidem nobis non esse longè gratissimum: quandoquidem & hoc singularis indicium humanitatis Vereque Regia est, ut nec vivere, ita ne gaudere quidem sibi soli velle nisi amicos quoque & foederatos eadem, quâ se, lætitiâ affectos esse sentiat. Itaque Regi tam præstanti & nato esse Filium Principem, quem Paternæ virtutis atque gloriæ speremus hæredem, meritò gaudemus, & idem quod Regi olim fortissimo, *Philippo Macedoni* sive felicitatis sive decoris domi simul & foris contigisse gratulamur: Cui eodem tempore & natus *Alexander* filius, & *Illyricorum* gens potentissima subacta memoratur. Nam & *Poloniæ Regnum* vestris armis ab imperio *Papano* quasi cornu quoddam avulsum & cum *Duce Brandenburgico* pax piorum votis omnium exoptata, frendentibus licet adversariis, facta, quin ad Ecclesiæ pacem atque fructum permagnum sit momentum habitura non dubitamus. Det modò finem Deus tam præclaris initiis dignum; det modò filium, virtute, pietate, rebusque gestis patri similem: id quod & auguramur sanè & à Deo Opt. Max. tam vestris rebus jam antè propitio, ex animo precamur

Majestatis Vestræ Studiofissimus

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.

Westmonasterio. Feb. 1655.

DA

D A N I Æ R E G I.

Serenissime ac Potentissime Princeps,

Questi sunt per libellum supplicem suo aliorumque mercatorum *Londinensium* nomine nobis exhibitum *Joannes Fremannus & Philippus Travestius* hujus Reip. cives, se circiter mensem *Octobris* 1653. cum in navem quandam *Sunderburgensem*, cui nomen *Salvatori*, *Nicolao Weinshinks* magistro, merces varias, pannum laneum, aliamque vestem textilem ac mercimonia plus tribus millibus librarum aestimata imposuissent, magistro mandasse, ut per *Fretum Balticum* recto cursu *Dantiscum* navigaret utque ad *Elfenoram* vectigal solveret, eique etiam pecuniam ad eam rem curasse: supradictum tamen magistrum perfidiosè, & contrà quàm ipsi à mercatoribus mandatum erat, prætervectum *Elfenoram* nullo portorio soluto *Balticum* pernavigasse. Navisque per hanc causam cum toto onere non sine magno mercatorum damno publicata atque retenta est. Quorum in gratiam jampridem ad Legatum Majestatis vestræ *Londini* tunc temporis commorantem scripsimus; qui, ut ipsi ajunt, pollicitus est, ut primum ad Majestatem vestram reddisset, daturum operam, ut ratio mercatorum haberetur. Verum cum is postea aliis in regionibus à Majestatis Vestræ negotia obiret, & ante discessum ejus & postea frustra se eum adiisse ostendunt; unde procura-

torem

torem suum mittere coacti sunt, qui jus suum *Hafnia* persequeretur, navemque illam ac bona liberari, sibi que reddi flagitaret: verum exinde nullum se fructum percepisse, nisi ut ad damna vetera novas impensas, & Susceptum frustra laborem adjungerent: cum fisco damnata, & retenta hætenus sint bona, tametsi ex lege *Dania*, quemadmodum ipsi in libello suo demonstrant, magister quidem navis ob suum delictum est ipse puniendus, navisque, non bona, proscriptioni sunt obnoxia: eoque gravius accidisse sibi hoc malum existimant, quòd, sicuti nobis perlatum est, vectigal illud quod *Elfenora*olvere debuisset est admodum exiguum. Quapropter, cum mercatores nostri nullam proscriptioni causam præbuisse videantur, confususque ipse magister paulo ante obitum sit, suo solum delicto illatum hoc mercatoribus detrimentum esse, cumque Pater defuncti jam magistri ipse per libellum supplicem Majestati Vestræ exhibitum, sicuti nos accepimus, culpam omnem in filium suum contulerit, mercatores absolverit, haud sane potuimus quin navis illius bonorumque retentionem iniquissimam esse arbitraremur; adeoque confidimus, simulatque Majestas Vestra hac de re certior facta erit, fore ut non modo has ministrorum suorum injurias improbet, verum etiam ipsos rationem reddere, bonaque illa suis Dominis eorumve procuratoribus quamprimum restitui damnaque inde data sarciri jubeat. Quod & nos à Majestate vestra majorem in modum petimus, utpote

rem

rem usque adeo æquam & rationi consentaneam, ut æquiores petere aut expectare in causa tam justa nostrorum civium non posse videamur, haud minus æqua vestris subditis, quoties data occasio erit, reddituri.

Serenissimo Principi
JOANNI QUARTO
 Lusitaniæ &c Regi.

Serenissime Rex,

QUam pacem & amicitiam cum *Anglicanâ Republicâ* Majestas vestra, Legatione amplissimâ ac splendidissimâ jampridem ad nos missâ, expetivit, eam à Parlamento, quæ tum potestas rebus præfuit, inchoatam, & à nobis summo semper studio exoptatam, Deo imprimis favente, proque eâ quam accepimus Reipublicæ administratione, feliciter tandem confecimus, & in perpetuum, uti spes est, sanximus. Itaque Legatum vestrum extraordinariam Dominum *Joannem Rodericum de Sâa Meneses*, Comitem *Pennaguiadanum*, virum cum Majestatis vestræ judicio comprobatum, tum humanitate, ingenio, prudentiâ, fide præstantissimum à nobis repertum, cum expleti muneris egregiâ laude, & reportatâ secum pace, vobis reddimus. Quod autem per literas secundo die *Aprilis Ulyssipone* datas, Majestas vestra

vestra quanti nos faciat quamque impensè dignitati nostræ faveat, nosque Rempublicam suscepisse gubernandam quantopere lætata sit, haud obscuris indiciis singularis benevolentiae testatur, id vero mihi gratissimum esse, ex meis in Majestatem vestram paratissimis omnino tempore officiis, dabo operam ut facillè posthac omnes intelligant. Neque segniùs interea pro incolumitate vestrà, vestrique regni felici statu, rerumque prospero successu conceptis ad Deum precibus contendo.

Majestatis Vestræ Studiosissimus

OLIVERIUS Reipub. Angliæ,
 Scotiæ, Hybernæ, &c. Protector.

OLIVERIUS Protector Reip.
 Angliæ &c.

Excelsis & Præpotentibus
FOEDERATI BELGII
 Ordinibus
 S. D.

*Excelsi & Præpotentes Domini, amici
 charissimi,*

Ostendunt nobis mercatores quidam, cives nostri *Thomas Busselus*, *Richardus Bearus* alique socii navem quandam suam *Edmundi & Joannis* nomine insignitam dum ab ora *Brasili-
 liana*

liana Olyssiponem contenderet ab navi quadam prædatoria *Flissingensi* cui nomen *Rubro Leoni*, Magister *Lambertus Bartelsson*, oppugnatam se dedidisse; verum ea lege & pacto (id quod ipsum *Lamberti* chirographum obsignatum testabitur) ut navis, & quæcunque in illa fuissent *Anglorum* bona, *Flissingæ* restituerentur: eò cum appulsum est, navem quidem & nauticorum peculia reddita, mercatorum *Anglicorum* bona adempta eorumque autionem statim esse factam: se mercatores nempe quibus hoc damni datum est, cum in foro *Flissingensium* suas res repeterent, iniquissima sententia lata, litrem cum grandibus impensis post quinquennium perdidisse, ab iis nimirum iudicibus abjudicatam, quorum nonnulli cum in illa navi prædatoria suas rationes collatas habuissent; & iudices & adversarii & rei simul erant: nihil jam sibi superesse spei nisi in vestra æquitate & incorrupta fide, ad quam nunc demum confugiunt: eam sibi fore propensiolem existimarunt, si nostra commendatio accessisset. Et hominibus condonandum hoc sane est, si in hac tanta fortunarum suarum dimicatione omnia timentibus, quid ab summa auctoritate atque potentia vestra sibi metuendum, quam quid apud integros præsertim iudices de sua causa sit bene sperandum sæpius in mentem veniat: nos quin religione, iustitiâ, integritate vestrâ potius quam rogatu nostro adducti, quod æquum, quod iustum, quod vobis denique dignum est iudicaturi sitis, non dubitamus. Deus vos vestramque Rempub. ad glo-

gloriam suam, suæque Ecclesiæ præsidium conservet.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Westmonasterio. April. 1.
1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ, &c.

Serenissimo Principi

CAROLO GUSTAVO

Suecorum, Gothorum, Vandalorumque
Regi, Magno Principi *Finlandiæ*,
Duci *Esthoniæ, Careliæ, Bremæ,*
Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Cassubiæ
& *Vandalia*, Principi *Rugia*, Do-
mino *Ingriæ, VVissmaria*, necnon
Comiti *Palatino Rheni, Bavariæ,*
Jul. Clivia & Montium Duci &c.

Serenissime Princeps,

PERfunctus Legatione suâ apud nos *Petrus Iulius Coictus*, atque ita perfunctus ut suâ debitâ laude non inornatus à nobis dimittendus sit, ad Majestatem vestram revertitur. Fuit enim

enim cum vestro præcipue nomine, quod jure apud nos plurimi esse debet, nobis gratissimus, tum suo etiam merito, suo nempe munere diligentissime obito, haud parum acceptus. Quam igitur commendationem vestram de eo accepimus, eam (siquid ad eam accedere testimonio ullo potest) & ab ipso impletam, & à vobis meritissime datam, libentes utique testamur: quemadmodum & is poterit nostrum erga Majestatem Vestram singulare studium & observantiam, eadem fide atque integritate ad vos referre, verissimeque exponere. Extremum illud est ut Majestati vestræ felicitatem omnem victoriarumque cursum contra omnes Hostes Ecclesiæ perpetuum, à Deo Opt. Maximoque optemus.

Majestatis Vestræ Studiofissimus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

*Westmonasterio. April. 17.
1656.*

OLI.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

LUDOVICO
Galliæ Regi.

S. D.

Serenissime Princeps,

A Dierunt ad nos per libellum supplicem, Joannes Dethic urbis Londini in hunc annum præfectus, & Gulielmus Wakefield Mercator, conquesti, se anno 1649. calendas circiter Octob. navem quandam cui nomen *Jona Londinensi*, *Jona* quoque cognomento *Lightbaghe* Magistro, suis mercibus, quæ *Ostendam* mitterentur, onerasse: eam navem à prædone quodam *Barkingensi*, cui nomen *White* (is filii Regis *Caroli* defuncti nomine piraticam faciebat) in ipso *Thamesis* ostio oppressam atque inde *Dunkirkam*, quæ eo tempore in ditione *Gallorum* erat, fuisse abductam; cum autem edicto Majestatis Vestræ an. 1647. & an. rursus 1649. aliquot etiam consilii Regii decretis, in gratiam *Parlamenti Anglicani*, cautum esse intelligerent; ne naves ullæ aut merces, illius belli tempore, quoquo obtentu *Angliis* ereptæ, in Majestatis Vestræ portus quoscunque asportarentur, venalesve essent,

essent, misisse se statim *Dunkirkam* procuratorem suum *Hagonem Morellum* negotiatorem, qui à Domino *Lestrado* illius oppidi per id tempus præfecto, reddi sibi suam navem cum mercibus postularet, cum eas præsertim magnâ ex parte adhuc integras, neque dum permutatas aut divenditas, in ipso oppido deprehendisset: respondit Præfectus, se Regis *Gallie* dono, ob navatam Reipub. operam, præfecturam eam accepisse; curaturum proinde, uti ea sibi pretium operæ sit. Hoc responso frustratus, post magnum cum temporis tum pecuniæ dispendium, procurator domum revertitur. Petitores, quæ restat sibi spes, eam in vestra sola clementiâ atque iustitiâ repositam esse vident; ad quam per nostras literas faciliorem sibi adiutum fore crediderunt: ea ne desit hominibus contra jus omne, & repetitâ vestrâ interdiktâ spoliatis, rogamus. Quod tamen si impetrabimus, quandoquidem hoc sanè æquissimum videtur, ab insitâ æquitate vestrâ, potius quam rogatu nostro, impetratum id esse statuemus.

Majestatis Vestræ Studiofissimus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Westmonasterio. Maii
1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Excelsis & Præpotentibus Dominis

FOEDERATI BELGII
Ordinibus

S. D.

*Excelsi & præpotentes Domini, amici
charissimi,*

Demonstrarunt nobis per libellum supplicem *Joannes Brunus, Nicolaus Gulielmus*, alii-que *Londinenses*, se, cum in navem, cui *Bona Esperantia* & *Londinensi* nomen inditum erat, in *Orientalem Indiam* navigaturam, sortem quisque suam contulisset, procuratori suo negotium dedisse *Februario* mense 1644. ut bis mille quadringentas libras *Belgicas* ad illius navis periculum præstandum *Amsterdam* curaret: ea navis cum in itinere ad oram ipsam *Indiæ* ab *Hollandica* quadam, quæ ex navibus *Orientalis* illius societatis erat, capta esset; qui præstando periculo se obligaverant pactam pecuniam numerare recusasse; & sextum jam annum posse nostros, qui summa cum assiduitate maximisque impensis jus suum persecuti sunt, dilationibus variis eludere. Quod cum petitoribus grave admodum atque iniquum videatur, & nonnulli

F

cx

ex iis qui se obligarunt vel jam diem obierint vel solvendo non sint, nequid fortè ad priora damna summi discriminis accedat, magnopere à vobis petimus, ut per tot annos in foro iactatis ac proprè naufragis istis vestram æquitatem portum esse atque perfugium velitis; utque de causa sua, quam illi iustissimam esse confidunt, primo quoque tempore iudicium fiat. Vobis interim omnia ad Dei gloriam Ecclesiæque præsidium faustè atque feliciter evenire volumus.

Excelsarum & præpotentium Dominationum vestrarum Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ, &c.

Westmonasterio. Maii
1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Excelsis & Præpotentibus Dominis
FOEDERATI BELGII
Ordinibus

S. D.

Excelsi & Præpotentes Domini, amici
charissimi,

COnqueruntur apud nos graviter iidem, de quibus antea circa idus Septemb. superioris anni

anni literas ad vos dedimus, *Thomas & Gulielmus Lower* defuncti *Nicolai Lower* hæredes legitimi, se adversariorum suorum sive gratiâ sive opibus oppressos, quamvis causa sua imprimis optima, & cum id satis non esset, litteris etiam nostris ter deinceps commendati fuissent, impetrare hæcenus nullo modo posse ut relictam testamenti hæreditatem adire sibi liceat: Ab *Hollandia* foro ubi primum actio instituta erat *velandiam* ad Curiam rejeçti; inde in *Zelandiam* transmissi, (quæ tria in loca totidem nostras literas attulerunt) ab *Zelandia* nunc rursus ad vestrum summum iudicium haud inviti remittuntur: ubi enim potestas summa est, ibi æquitatem quoque summam esse sperant: si ea spes fallat, elusi atque irriti, post hanc tantam juris obtinendi causâ concursationem suam, quem demum consistendi locum habituri sint, nesciunt: nam de literis nostris, si his jam quartis nos viderint nihil proficere, non est ut in posterum quicquam sibi polliceantur. Nobis certe gratissimum erit si post tot rejectiones, facto sine mora iudicio, hæredes plurimum quidem in æquitate atque iustitiâ vestrâ, aliquid etiam in auctoritate apud vos nostrâ præsidii sibi fuisse intellexerint. Quorum de altero non dubitamus, alterum vel amicitiae nostræ daturos vos esse confidimus.

Excelsarum & Præpotentium Dominationum
Vestrarum Studiosissimus

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.
Westmonasterio. Maii 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

J O A N N I
Lusitaniæ Regi.

Serenissime Rex,

CUM mercatoribus quibusdam *Anglis* à nonnullis mercatoribus *Lusitanis* ex societate *Brasilienſi* vecturæ commorationisque nomine *An. 1649. & 1650.* grandis pecunia debeatur, quæ pecunia à supradictâ societate jussu Majestatis Vestræ retinetur, expectabant quidem dicti mercatores uti ea pecunia ex conditionibus proximi fœderis jampridem sibi numerata esset. Verum ne amputetur sibi spes omnis ac ratio recuperandi sua debita verentur, ex quo intelligunt statuisse Majestatem Vestram ut quam pecuniam *Brasilienſis* societas ipsis debuisset, in ærarium vestrum inferretur, utque portorii dimidia pars solvendis iis debitis impenderetur; atque hoc pacto mercatores legitimum duntaxat lucrum, siue fœnus pecuniæ suæ accepturi essent; ipsâ sorte interim funditus intereunte. Quod nos nobiscum reputantes quam durum sit, eorumque justissimis precibus victi, has nostras ad Majestatem vestram literas ipsis concessi-

cessimus: hoc potissimum à vobis postulantes uti præstandum curetis, ut supradicta societas *Brasilienſis* hujus Reipub. Mercatoribus quamprimum satisfaciât tam de summâ pecuniæ cuique eorum debitâ, quam de fœnore quinquenali: cum hoc & per se justum sit, & fœderi nuper vobiscum inito consentaneum: quod & nos eorum nomine à Majestate Vestra peramicè petimus.

Majestatis Vestræ Studioſissimus

OLIVERIUS, Protector Reip.
Angliæ &c.

*Ex Palatio Nostro Westmonasterio.
die Julii 1656.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

C A R O L O G U S T A V O

Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Regi &c.

Serenissime Rex,

CUM amicitiam Majestatis Vestræ tanti Principis, rebusque gestis tam clari meritò plurimi faciamus, tum is cujus operâ fœdus inter nos arctissimum sancitum est, Illustrissimus Dominus

minus *Christiernus Bondus* Legatus Vester Extraordinarius necesse est gratus nobis & commendabilis hoc nomine imprimis fuerit. Hunc itaque hac Legatione laudatissime perfunctum non sine summa cæterarum etiam virtutum egregiarum laude ad vos dimittendum censuimus : ut qui antea in pretio apud vos atque honore fuit nunc ubiores assiduitatis atque prudentiæ suæ fructus ex hac nostra commendatione percepisse se sentiat. Quæ reliqua transigenda sunt, de iis Legationem brevi mittendam ad Majestatem Vestram decrevimus : quam interim Deus incolumem defendendæ Ecclesiæ suæ Reique *Sueciæ* columnen conserve.

Majestatis Vestræ Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

*Ex Palatio nostro Westmonasterii.
Julii An. Dom. 1656.*

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.

Serenissimo Principi

L U D O V I C O

Galliæ Regi.

S. D.

Serenissime Rex, Amice ac Fœderate charissime,

DEiulerunt ad nos per libellum supplicem Mercatores quidam *Londinenses* *Richardus Baker*

Baker ejusque socii, navem quandam Anglicanam ab se conductam cui nomen vernaculum *The Endeavour* Magister *Gulielmus Joppus*, trecentis atque tredecim vini optimi culeis ex *Tenariffa Insula Londinum* advehendis onustam, dum inter *Palnam* & supradictam *Insulam* cursum teneret, à quatuor navibus *Gallicis*, in speciem quidem onerariis, sed prædatorium in modum armatis, quibus *Ægidius de la Roche* Navarchus erat, primo ac vigesimo Novembris die An. Dom. 1655. occupatam fuisse, atque in Orientalem *Indiam*, quo is iter sibi esse prædicabat, cum omni onere ac plerisque nautarum abductam; reliquis quatuordecim ad *Guineam Nigritarum* in littus quoddam expositis. Quod eo consilio *Ægidius* fecisse se dictitabat, nequis eorum ex terra tam longinqua & inhumana forte elapsus testimonio læderet. Fatebatur enim, se neque mandatis instructum, ut *Anglorum* naves caperet, neque alias quas poterat antea cepisse, ut propterea quod inter *Gallos* nostramque *Remp.* per eos ipsos dies convenisse pacem non ignorabat: sed cum in *Portugallia* constitutum sibi esset commeatus accipere, & ab adversis ventis rejectus attingere ea loca non potuisset, coactum se, ad supplendum quæ opus sibi essent, iis uti quæ in ista nave reperisset: credere se proinde, illarum navium dominos de damno satisfacturos. Damnum autem constat supra sedecim mille libras Anglicas, id quod ex juratis testibus facile apparebit, Mercatoribus nostris datum. Verum si tam levibus de causis temerare acta

principum religiosissima & quasi ludibrio habere negotiatoribus quibuscumque ob sua commodum licuerit, concidet profecto omnis posthac foederum sanctitas, omnis Principum fides atque autoritas obsolescet, proque nihilo habebitur. Quapropter non rogamus tantum, sed Majestatis Vestrae quam maxime interesse arbitramur, ut qui Regis sui foedus, jusque jurandum sanctissimum primi omnium tam facile violare sunt ausi, quamprimum dent poenas tantae perfidiae atque audaciae debitas; utque illarum interea navium Domini de damno, etiam ipso suorum praepjudicio, mercatoribus nostris summam per injuriam illato, satisfaciant. Deus Majestatem Vestram diutissime conservet, Remque *Gallicam* contra communem utriusque nostrum hostem tueatur atque sustineat.

Majestatis Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.

Ex Palatio nostro Westmonasterii.

die Augusti An. Dom. 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliae

Eminentissimo Domino

CARDINALI MAZZARINO.

Eminentissime Domine,

Cum dandae mihi literae ad Regem essent, eandem quoque ad Eminentiam vestram scri-

scribendi occasionem arbitrabar mihi oblatam: cujus enim unius viri prudentia singularis *Gallicarum* res maximas, summaque Regni negotia pari fide, consilio, ac vigilantia moderatur, eum celari qua de re scriberem non convenire existimabam. Foedus enim à vobis, quod dubitare nefas esset, sanctissime percussum, eodem penè die spretum ac violatum à *Gallo* quodam *Aegidio* quatuor navium praefecto ejusque sociis nequaquam inscientibus querimur: quemadmodum & ex literis nostris ad Regem datis, & ex ipsis mercatorum nostrorum postulatis facile poterit cognoscere Eminentia vestra; quam praeter ceteros non fugit, quanti non magistratum duntaxat, verum etiam ipsius Regiae Majestatis intersit violatores foederum primos eos severius puniri. Verum illi fortasse, quo tendebant, in *Orientelem Indiam* jam nunc appulsi, nostrorum bona contra jus omne atque fidem in recentissimo foedere erepta, veluti praedam ab hostibus captam sibi habent. Illud est interea quod Eminentiam Vestram rogamus, ut quae ab navium praefecto, tanquam itineri suo necessaria, nostris ablata sunt, ea ab illarum navium Dominis, id quod ipsi praedatores aequum esse censebant restituantur: qua in re Vestram Eminentiam, qua valet autoritate, plurimum posse intelligimus.

Eminentiae Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliae &c.

Ex Palatio nostro Westmonasterii.

die Augusti An. Dom. 1656.

F 1

OLB

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Excelsis & Præpotentibus Dominis

FOEDERATI BELGII
Ordinibus

S D.

Excelsi & Præpotentes Domini, amici ac
Fœderati charissimi.

Non dubitamus nos quidem quin omnes
testimonium hoc nobis perhibitori sint,
nullas in contrahendis externis amicitias rationes
defendendâ Religionis veritate potiores unquam
nobis fuisse, nec conjungendis eorum animis,
qui *Protestantium* vel amici ac defensores, vel
saltem non hostes essent, antiquius nos quic-
quam habuisse. Quo graviore animi dolore
commovemur, quoties annuntiarum est, *Pro-*
testantium Principes ac Civitates quæ sibi mutuo
amicissimæ summæque concordæ esse deberent,
suspectos inter se esse & non optimè animatos;
vos præsertim Regemque *Sueciæ*, quibus fortio-
res *Orthodoxa* fides defensores non habet, neque
socios nostra *Respub.* sibi conjunctiores, videri
non æquè ac consuevistis vobis invicem confide-
re, immo indicia quædam vel nascentis inter
vos

vos diffidii, vel vacillantis amicitiae haud ob-
scura apparere. Causæ quæ fuerint utrinque, &
usque quo progressa animorum alienatio sit,
ignotum esse nobis profitemur: veruntamen
haud potuimus quin gravem sane molestiam
animo caperemus ex ipsis initiis vel minimæ
dissensionis inter fratres coortæ, ex qua tantum
creari *Protestantium* rebus discrimen necesse sit;
quæque si ingravesceret (quod Deus ne sive-
rit) quantum inde *Reformatis Ecclesiis* pericu-
lum impenderet, quanta triumphandi materies
inimicis nostris, & *Hispanis* potissimum daretur,
latere vestram prudentiam usumque rerum
solertissimum non potest. *Hispano* certe, tan-
tum hinc fiduciæ tantum spiritus accessit, ut non
dubitaverit per Legatum suum apud vos com-
morantem, sua vobis consilia, idque de summa
Reip. vestræ audacissimè obtrudere: & partim
injecto renovandi belli metu terrere, partim
ostentatâ utilitatis falsâ specie sollicitare vestros
animos est ausus, ut relictis ejus hortatu amicis
vetustis ac fidelissimis, *Gallo*, *Anglo*, atque
Sueco, arctissimam cum hoste ac tyranno quon-
dam vestro, pacato nunc scilicet, &, quod
maxime metuendum est, blandiente, coire
societatem velletis. Sane qui ex hoste invetera-
tissimo, arreptâ tam levi occasione pro consi-
liario repente vestro se gerit, quid est quod iste
sibi non sumeret, quò non audaciæ progredere-
tur, si cernere id semel oculis posset quòd nunc
animo duntaxat concipit atque molitur, discor-
diam nempe inter *Protestantes* ac bellum intesti-

num. Nescii non sumus, vos, pro sapientia vestra, qui sit *Europa* universae status, quae *Protestantium* praesertim conditio saepius cum animis vestris cogitare; *Helvetiorum* Pagos *Orthodoxam* fidem sequentes novorum motuum à popularibus suis fidem *Papae* sequentibus jam jamque ciendorum expectatione suspensos teneri, ex eo vix dum bello emerfos quod Religionis planè causâ ab *Hispano*, qui hostibus eorum & duces dederat & pecuniam suppeditaverat, conflatum est atque accensum; *Vallium Alpinarum* incolis consilia *Hispanorum* eandem rursus machinari eadem atque perniciem quam superiore anno crudelissimè intulerunt; *Protestantes Germanos* sub ditione *Cæsaris* gravissimè vexari, sedesque Patrias agrè retinere; Regem *Sueciae* quem Deus, uti speramus, fortissimum religionis *Orthodoxae* propugnatorem excitavit, cum potentissimis Reformatæ fidei hostibus bellum anceps atque asperrimum totis regni viribus gerere; vestris *Provinciis* infesta vicinorum *Papistarum*, quorum princeps *Hispanus* est, nuper icta foedera minitari; nos denique indicto *Hispanorum* Regi bello esse occupatos. In hac rerum inclinatione si qua inter vos Regemque *Sueciae* discordia existeret, *Reformatarum* tota *Europa Ecclesiarum* quam miseranda conditio esset quæ immanium hostium crudelitati ac furori obijcerentur? Hæc nos cura haud leviter tangit; eundemque vestrum esse sensum confidimus, proque vestro in communi *Protestantium* causa præclaro semper studio, utque pax inter fratres eandem

dem fidem eandem spem sequentes intemerata fervetur, vos, vestra consilia ad has rationes esse accommodaturos, quæ cæteris quibuscunque anteponendæ sunt, nec quod paci inter vos *Sueciae* Regem stabiliendæ possit conducere, quicquam esse omissuros. Qua in re si nos usus ullius esse possumus, quantum apud vos vel autoritate vel gratiâ valemus, nostram vobis operam libentissimè profitemur, *Sueciae* quoque Regi eandem deferre paratissimi, ad quem etiam Legationem quamprimum mittere in animo habemus, quæ hac de re quid nostræ sententiæ sit, exponat. Deumque vestros utrinque animos ad moderata consilia flexurum esse speramus, vosque cohibiturum, nequid ab alterutrâ parte fiat quod irritare possit, remque ad extrema deducere: sed ut contrâ, pars utraque remove velit quicquid alterutri offensum aut suspiciosum esse queat. Id si feceritis, & hostes frustabimini, & amicis solatio eritis, & vestræ denique salutis *Reipubl.* quàm optimè prospicietis. Hoc etiam uti persuasissimum sit vobis rogamus, daturus nos esse operam, quoties facultas oblata erit, uti nostrum erga *Fæderatas Belgii Provincias* summum studium benevolentiaque appareat. Deum proinde assiduis precibus obtestamur, ut vestram *Remp.* pace, opibus, libertate, atque imprimis *Christiana* fidei amore ac vero cultu florentissimam conservare perpetuò velit.

Vestrarum Celsitudinum Potentium Studios.

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.
Ex Palatio nostro Westmon. die Aug. 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

J O A N N I
Lusitaniæ Regi

S. D.

Serenissime Rex,

Die undecimo *Julii* proximi stylo veteri sanctionem pacis à Majestate Vestra jam ratæ, à Legato vestro Extraordinario *Londini* tractatæ, nec non arcanorum & præliminarium articulorum per *Thomam Maynardum* accepimus: perque literas à *Philippo Meadow* nostro *Olyssiponi* Internuntio eodem tempore datas, nostram etiam dictæ pacis & articulorum sanctionem, pro iis mandatis quæ à nobis eâ de re acceperat, Majestati Vestræ ab ipso redditam intelligimus: cum supradicta sanctionis instrumenta incunte *Junio* proximo vicissim data acceptaque fuissent, adeo ut nunc inter utramque gentem pax firmissima sancita sit. Quâ ex pace nos quidem voluptatem haud mediocrem percipimus; propterea quòd eam & communi utriusque gentis utilitati fore arbitramur, hostiumque communium haud levi detrimento: qui ut prioris fœderis turbandi rationem aliquam

quam primò invenerunt, ita nunc ne idem instaurari fœdus posset, intentatum nihil reliquerunt. Neque dubium nobis est quin suspicionum utrinque offensionumque inter nos materiam creandi occasionem nullam prætermisuri sint. Quas nos quidem, quantum in nobis est, quàm longissimè amovere animo nostro ita constanter decrevimus, immo ut majorem indies mutuam fiduciam hæc nostra pariat necessitudo, tam vehementer cupimus, ut eos pro hostibus habituri simus, qui ullis artibus amicitiam nostram imminuere conabuntur inter nos nostrosque populos hac pace stabilitam; eundemque esse Majestatis Vestræ animum ac voluntatem facile nobis persuademus: Cumque placuerit Majestati Vestræ suis in literis ad nos *quarto & vigesimo Junii stylo novo* datis, & diebus aliquot post instrumentum confirmatæ pacis datum atque acceptum nostro Internuntio traditis, clausularum quarundam hujus fœderis mentionem facere quas aliquantum immutatas velit, ut quæ huic *Reipublicæ*, quemadmodum Majestas Vestra censet, levis admodum sint momenti, *Portugalliæ* Regno maximi, peculiari tractatione agere iis de rebus quæ à Majestate Vestra proponuntur, & si quid præterea fœderi stabilendo vel etiam arctius obstringendo conducere alterutri parti videbitur, parati erimus: in qua Majestatis Vestræ, sui que populi haud secus atque nostri, ut utrisque æquè satisfiat, rationem habebimus: atque hæc omnia *Olyssiponi an Londini* agitata ac transigenda sint, vestra

(136)

optio erit. Verum hoc foedere jam rato, signisque gentis utriusque ritè obsignato, dato denique vicissim atque accepto, immutare partem ejus ullam idem esset atque totum rescindere; quod Majestatem Vestram minimè velle pro certo habemus. Majestati Vestrae fausta omnia ac prospera exoptamus.

Majestatis Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

*Ex Palatio nostro Westmonasterii.
Augusti die 1656.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

J O A N N I
Lusitaniæ Regi

S. D.

Serenissime Rex,

Perlatum ad nos est facinus illud inhumanum ac nefarium, quo cædes *Philippi Mendowes* Internuntii apud vos nostri, transigendæ pacis causâ à nobis missi attentata est: cujus atrocitas tanta fuit, ut Divino plane Numini atque tutelæ
ejus

(137)

ejus conservatio attribuenda sit. Nosque ex literis Majestatis Vestrae *sexto & vigesimo Maii* proximi ad nos datis, perque *Thomam Maynardum* nobis redditis, permotam facti indignitate Majestatem Vestram de authoribus jussisse quæri intelligimus, ut supplicium de iis, pro eo ac meriti sunt, sumatur. Verum comprehensos esse ullos ex iis, aut jussa vestra hac in parte quicquam effecisse nondum accepimus. Quapropter nostrum esse duximus palam significare, tentatum illud facinus barbarum, & partim commissum quàm indignè feramus: atque adeo à Majestate Vestra postulamus, ut ab illius facinoris, authoribus, sociis, administris supplicium debitum repetatur: Et quo hoc maturius fiat, ut honestissimi integerrimique viri, quique gentis utriusque paci quàm maximè student, huic quæstioni præfiantur, quo res penitus investigari, tamque in authores sceleris quam in ministros severius animadverti possit. Id nisi fiat, neque Majestatis Vestrae justitia, neque nostra hujusque Reipub. existimatio vindicari, neque conservandæ inter utramque gentem amicitia ulla ratio firma esse poterit. Majestati Vestrae felicia fausta que omnia precamur.

Majestatis Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

*Ex Palatio nostro Westmonasterii.
Aug. die 1656.*

OLI-

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Illustrissimo Domino
COMITI MIRANO

S. D.

Illustrissime Domine,

Singulare tuum erga me atque hanc Rempub.
studium haud mediocriter nos demeruit, ti-
bique devinxit: id vestris ex literis 25. Junii
proximi ad me scriptis facile perspexi, tum
etiam ex iis quas ab Internuntio nostro Philippo
Meadow conficiendæ pacis causâ ad Lusitaniam
Regem à nobis missio, accepi: quibus is de exi-
mio vestro studio atque opera in hac pace transi-
genda abundè nos docuit: hujus novissimam
sanctionem & accepi libentissimè, mihiq;
persuadeo fore, ut neque collatæ in hanc pacem
operæ tuæ, neque in Anglos benevolentia,
neque fidei erga Regem hac in re spectatæ un-
quam te poeniteat: quandoquidem, annuente
Deo, sperandum est, hanc pacem & utrique
genti permagna immolumenta, & hostibus
incommoda haud exigua esse allaturam. Quod
solum in hoc negotio triste atque infauftum ac-
cidit, fuit illud facinus in Internuntium no-
strum Philippum Meadows nefariè susceptum
atque

atque tentatum: Cujus in occultos auctores
haud segnius inquiri oportuit quam in mani-
festos sceleris ministros: neque de Regis vestri
justitia ac severitate in tanto scelere puniendâ
neque de tuâ cum primis ad eam rem operâ, ut
qui fas piûmq; colas, & pacis inter utramque
nationem studiosus fueris dubitare possum: quæ
quidem stare nullo modo potest, si facta hujus-
modi nefaria impunita atque inulta ibunt. Ve-
rùm tua facinoris illius nota detestatio facit ut
necesse mihi non sit plura de hac re in præsentia
dicere. Cum itaque de meâ erga te benevolen-
tiâ quam & rebus omnibus demonstrare para-
tissimus ero, certior te fecerim, extremum
illud est, ut te tuaque omnia Divinæ benignitati
ac tutelæ à me scias esse commendatissima.

Amplitudinis Vestræ Studiosissimus

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.

Ex Palatio nostro Westmon. Aug. die 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

CAROLO GUSTAVO
Suecorum, Gothorum, Vandalo-
rumque Regi, &c.

Serenissime Rex, amici ac Fæderate charissime,

Cum eundem nobiscum animum, idem
consilium in Majestate Vestra inesse anim-
adver-

advertam, *Protestantium* fidei defendendæ contra hostes ejus, hoc tempore, si unquam alias, infestissimos, unde est quod tam prosperis successibus vestris victoriarumque nuntiis penè quotidie lætemur, tum illud sanè vehementer doleo, quod unum lætitiæ hanc nostram turbat atque corrumpit, perferri ad nos, inter læta cætera, vestram cum *Fæderatis Belgii Provinciis* amicitiam pristinam non satis constare; remque eo deductam inter vos, in mari præsertim *Baltico*, ut ad discordiam spectare videatur. Cujus causas quidem ignorare me fateor, eventum certe (nisi Deus avertat) *Protestantium* summæ rei periculosissimum fore facile perspicio. Quapropter pro illâ arctissimâ necessitudine quæ cum utrisque vestrum nobis intercedit, proque eo, quo duci omnes imprimis debemus, Religionis Reformatæ studio atque amore, nostrum esse censuimus, quemadmodum *Fæderatos Belgii Ordines* ad pacem & æquanimitatem magnopere hortati sumus, ita nunc Majestatem Vestram hortari. Satis superque hostium *Protestantibus* ubique est: nunquam acrioribus odiis inflammati conspirasse in exitium nostrum undique videntur. Testes *Alpinæ Valles* haud ita pridem miserorum cæde ac sanguine redundantes; testis *Austria* edictis nuper & proscriptionibus *Cæsariis* concussa; testis *Helvetia*; quid enim attinet pluribus verbis tot calamitatum recentium memoriam luctumque revocare? Hæc omnia loca quis nescit *Hispanorum* & *Romani Pontificis* consilia incendiis, cladibus, vexationibus

tionibus Orthodoxorum per hoc biennium miscuisse. Si ad hæc tot mala *Protestantium* Fratrum inter se dissensio accesserit, inter vos præsertim quorum in virtute, opibus, constantia præsidium *Ecclesiis Reformatis* constitutum est maximum, quantum humanæ opis est, periclitari Religionem ipsam Reformatam, atque in summo discrimine versari necesse erit. Quod contra, si univsum *Protestantium* nomen eâ quâ decet inter se fraternâ consensione perpetuam pacem coluerit, nihil omnino erit quod pertimescamus quid hostium vel artes vel vires incommodare nobis possint; quos sola nostra concordia vel propulsabit vel frustrabitur. Quapropter Majestatem Vestram majorem in modum oro atque obsecro, ut ad confirmandam cum *Fæderatis Provinciis* amicitiam pristinam, si qua in parte collapsa est aut imminuta, propensum atque benignum animum asserre velit. Siquid est in quo mea opera, fides, diligentia ad compositionem usui esse possit, eam omnem vobis profiteor atque deffero: Deus modò aspiret, faustumque esse jubeat, quod cum summâ felicitate cursuque perpetuo rerum prosperarum Majestati Vestræ exopto.

Majestatis Vestræ Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

Ex Palatio nostro Westmonasterii.
die Aug. 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Anglia, &c.

ORDINIBUS HOLLANDIÆ.

Excelsi & Præpotentes Domini, amici
charissimi,

DEmonstratum est nobis à Gulielmo Coopero
Pastore Londinensi, civique nostro, Joannem le Maire Amsterodamensem Socerum suum,
ante annos circiter triginta tres rationem quandam excogitasse, qua Reip. vestræ reditus, sine ullo populi onere, multo auctiores fierent; factaque cum Joanne van den Brook societate partiendi inter se præmii quod ex illo invento suo reportassent, id autem erat parvi Sigilli in Provinciis constitutio, ob hoc Celsitudines Vestras Præpotentes supradicto van den Brook ejusque posteris tria millia Geldricorum (quæ trecentas libras valent) in singulos annos pensitanda spondisse: jam verò, etsi inventa illa parvi sigilli ratio facilis admodum & expedita reperta est, magnosque ex eo tempore reditus Celsitudinibus Præpotentibus vestris, nonnullisque vestris Provinciis retulit, tamen ad hodiernam usque diem, quamvis multâ sollicitatione petatum, illius pacti præmii nihil dum adnumeratum esse: unde postquam supradictis van den Brook & le Maire longarum dilationum pertæsum est, actionem illam

illam in supradictum Gulielmum Cooperum civem nostrum jure esse translata: qui cum fructum industriæ Soceri sui percipere cupiat, ad nos per libellum supplicem se contulit, ut hanc ejus postulacionem Celsitudinibus vestris Præpotentibus commendare vellemus; quod ei non esse dene-gandum censuimus. Quapropter Celsitudinis Vestras Præpotentes amice rogamus, uti petitionem supradicti Gulielmi Cooperi ea de re benigne audire velit, pactumque industriæ præmium atque stipendium tam justum, & pro numero tot annorum præteritorum & annua deinceps pensione solvendum curare. Quod cum non dubitemus quin Celsitudines Vestre Præpotentes libenter facturæ sint, utpote & justum & munificentia vestra dignum, parati & nos vicissim erimus, vestris quoque popularibus in postularis suis, quoties nobis edentur, æquè propenso animo favere.

Vestrarum Celsitudinum Præpotentium
Studiofissimus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Ex Palatio nostro Westmonasterii
die Septemb. An. Dom. 1656.

OLL.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

LUDOVICO
Galliæ Regi.

Serenissime Rex, amice ac Fæderate charissime,

Inviti facimus ut Majestatem Vestram de suorum injuriis post pacem instauratam toties interpellemus: verum & vos factas nolle confidimus, & nos nostrorum querimoniis deesse non possumus. Nam Antonium Diepensē ante fœdus jure captam, ex Judicium sententia Curia nostræ maritimæ præsentium facile constat. Ejus prædæ partem quatuor millia plus minus coriorum Robertus Brunus Mercator Londinensis ab iis qui auctioni præfuerunt, quod & ipsi testantur, coëmit: ex iis circiter ducenta cum Diepam advecta post ratam pacem Coriario cui-dam Diepensi vendidisset pecuniamque rede-gisset, eā pecuniā in manibus procuratoris sui occupatā atque retentā, litem sibi impingi, suumque jus illo in foro se obtinere non posse queritur. Quocirca Majestatem Vestram rogandum censuimus, ut ad Consilium suum de re tota referri velit, pecuniamque illam iniquissimā lite extricari. Etenim si ante pacem facta & judi-

judicata, post pacem rursus in controversiam atque judicium vocabuntur, quis sit fructus fœderum futurus, non videmus. Verum hujusmodi querelarum nullus finis erit, nisi in fœd-fragos hosce tam frequentes exemplum aliquod severitatis maturè statuatur: id quod Majestati Vestræ quamprimum curæ fore speramus. Quam Deus interim tutelā suā sanctissimā dig-
netur.

Majestatis Vestræ Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

*Ex Palatio nostro Westmonasterii.
die Septemb. An Dom. 1656.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

JOANNI
Lusitaniæ Regi.

Serenissime Rex,

Transactā jam feliciter inter hanc Rempub. Lusitaniæque Regnum pace, nec non ad commercium quod attinet, recte atque ex ordine cautum atque sancitum cum sit, necessarium esse duximus Thomam Maynardum, à quo hæ

hæ literæ perferuntur, ad Majestatem Vestram mittere; qui Consulis munere negotiatorio vestra in ditione, ad mercatorum res rationesque ordinandas fungatur. Cum autem hoc sæpius usu venire possit, ut adeundi Majestatem Vestram fieri sibi copiam nonnunquam postulet, tam de commercio quam aliis de rebus quæ nostrâ hujusque Reip. interesse possint, à Majestate vestra petimus, ut illi, quoties audito opus sit, benignum velit aditum atque aurem præbere; id vestræ erga nos benevolentia pro argumento singulari atque indicio habebimus: interim Majestati vestræ Deum Opt. Max. fortunare omnia volumus.

Majestatis vestræ studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

*Ex Aula nostra Westmonasterii.
die Octob. 1656.*

SUECORUM REGI.

Serenissime Potentissimeque Rex,

TAmetsi ea est solita Majestatis vestræ & spontanea in viros bene meritos benevolentia, ut omnis eorum commendatio supervacanea possit videri, tamen nobilem hunc virum *Gulielmum Vavasorem Equitem auratum*, Majestatis Vestræ sub signis merentem, & ad vos jam proficiscentem nolimus sine nostris ad Majestatem

statem Vestram literis dimittere. Quod eo libentius fecimus, posteaquam significatum nobis est, jampridem eum, Majestatis Vestræ auspicio secutum, multis in præliis vestrâ causâ suum sanguinem profudisse: adeo ut *Suecorum* Reges proximi ob militarem ejus peritiam, operamque sæpe in bello strenuè navatam, eum agro & annuis pensionibus veluti virtutis præmio remuneraverint. Neque verò dubitamus quin Majestati vestræ in hodiernis bellis permagno sit usui futurus, cum sit fide ac bellicarum rerum scientia jamdiu spectatâ. Eum itaque Majestati Vestræ, pro eo ac meritis est, commendatum cupimus; simulque rogamus, ut quæ illi præterita stipendia processerint, solvantur. Hoc nobis erit gratissimum; nec gratificari vicissim Majestati Vestræ, quoties facultas erit, gravabimur, cui fausta omnia ac prospera exoptamus.

Majestatis vestræ studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipublicæ
Angliæ.

*Ex Palatio nostro Westmonasterii.
die Octob. An. Dom. 1656.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

J O A N N I
Lusitaniæ Regi.

S. D.

Serenissime Rex, Amice ac Fœderate Charissime,

Exhibuit nobis libellum supplicem Thomas
Ewans Naclerus, civis noster, in quo ostendit, se An. 1649. & 1650. cum navi sua, cui nomen *Scipioni*, quadringentarum amphorarum, & cui ipse præfuit, Societati *Brasiliensi* operam navasse; eam navem cum onere toto & apparatu, Majestatis Vestræ jussu ereptam sibi esse: unde damnum homini factum, præter amissum ex tanta sorte sexennii lucrum, Commissarii ex fœdere ad decidendas controversias utrinque dati plus septem millibus librarum nostrarum, sive bistotidem *Milreis Lusitanicis* æstimarunt; quemadmodum & ad nos retulerunt. Quod detrimentum tam grave cum supradictum *Thomam* vehementer affligerit, coactus ad repetendas ex fœdere res suas, *Olyssipponem* navigare, petiit suppliciter à nobis, ut literas nostras hac de re ad Majestatem vestram sibi daremus: nos, tametsi in communi

causa

causa mercatorum, quibus à Societate *Brasiliensi* debebatur, superiore anno scripsimus, tamen ne cui nostram opem poscenti defuisse videamur, Majestatem vestram pro amicitia rogamus, ut hujus nominatim hominis ratio habeatur; utque velit Majestas vestra suis omnibus ita præcipere, ut ne quid obstare possit quo minus is in ea urbe, quod sibi à Societate *Brasiliensi* vel aliunde debetur, sine ullo impedimento exigere, & sine morâ possit recuperare. Deus Majestatem vestram perpetua felicitate augeat; nostramque amicitiam faxit quàm diuturnam.

Majestatis Vestræ Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

*Ex Palatio nostro Westmonasterii.
die Octob. An. Dom. 1656.*

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.

Illustri & Magnifico

Civitatis Hamburgensis Senatui.

S. D.

*Amplissimi, magnifici & Spectabiles Viri,
Amici Charissimi,*

Gravem detulerunt ad nos querimoniam
Jacobus & Patricius Hays cives hujus Reip.
se,

se, sui fratris *Alexandri*, qui intestatus diem obiit, hæredes legitimum cum sint, atque ipsius Curiae vestrae sententiâ ante annos duodecim secundum se larâ contra fratris viduam pronuntiati fuissent, bonaque defuncti fratris cum fructibus exceptâ solum viduæ dote, adjudicata sibi ex eo iudicio essent, non potuisse tamen hætenus, neque pro suo jure, neque literis *Caroli* olim Regis eadem de re scriptis ullum laborum suorum ac sumptuum ex ea sententia fructum consequi: obesse sibi scilicet potentiam atque opes *Alberti van Eizen Decurionis* apud vos primarii, apud quem bonorum pars maxima deposita est; eum agere omnia, ne ea bona hæredibus restituantur. Elusi, ac dilationibus confecti, summam denique ad inopiam redacti supplicant nobis ne se negligamus tantis injuriis fœderatâ in civitate oppressos. Quod nos cum officii imprimis nostri intelligamus esse, ut ne quis civis noster præsidium suis rebus, atque susceptum patrociniûm in nobis requirat, petimus quod à civitate vestra videamur facile impetrare posse, ut sententiam ipsimet vestram hisce fratribus ratam esse velitis; neque per causam provocationis ad *Spirenses Cameram*, vel primo simulatæ vel nunc irritæ, moram justitiæ fieri diutius patiamini. Nam de summa ipsius causæ jurisperitorum nostrorum sententias requisivimus; unâque descriptas obsignatasque ad vos misimus. Quodsi rogando nihil proficitur, erit necessariò, idque ex consueto jure gentium, quod tamen minimè vellemus, ad

ad reciproca deveniendum: id ne accadat, vos pro vestra prudentia provisuros esse confidimus.

Amplitudinum Vestrarum Studiosissimus
OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

Ex Palatio nostro Westmonasterii.
die Octob. 16. An. Dom. 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ

Serenissimo ac Potentissimo Principi

LUDOVICO

Galliæ Regi

S. D.

Serenissime Potentissimeque Rex, Anice
ac Fœderate Cherrissime,

Pervenisse ad Majestatem Vestram literas nostras arbitramur, *Maxi quarto decimo* superioris anni datas: in quibus *Joannem Dethicum*, eodem anno *Londoni* urbis præfectum, & *Guelmum Wakefield* mercatorem per libellum supplicem nobis ostendisse scripsimus, navem *Joannem* suis mercibus onustam, quæ *Ostendam* veherentur, *Dunkirkam*, quæ tum temporis in *Gallica* ditione erat, à prædone quodam *Caroli*

Stuarti filii auspiciis piraticam faciente ex ipso *Thamesis* ostio fuisse abreptam: se, cum ex edictis vestris vestrique consilii decretis, quibus erat cautum, nequa navis *Anglorum* ab hostibus *Parlamentum* capta vestris portibus reciperetur, venalissime esset, à Domino *Lestrado* illius oppidi praefecto postulassent ut reddi sibi navem suam atque bona juberet, responsum ab eo tulisse, sanè neque viro primario dignum, neque eo qui Regi suo satis dicto audiens videretur, se scilicet ab Rege *Gallia* ob navatam in bello operam hanc praefecturam praemio accepisse; curaturum proinde uti ea quam maximè quaestui sibi sit: per fas videlicet ac nefas; id enim minime laborare videbatur. Quasi verò hanc praefecturam atque Provinciam Majestatis Vestrae dono accepisset, ut socios juxta spoliaret, vestraque edicta in eorum gratiam promulgata pro nihilo haberet. Quod enim Rex *Gallia*, si maximè ab hostibus factum contra nos voluisset, facti tamen participes suos esse vetuit, id regius praefectus contra regium interdictum non modo fieri est passus, ut nos vestris in portibus diriperemur, praedaeque essemus, verum etiam ipse diripuit, ipse praedae habuit, seque facti authorem palam professus est. Hoc itaque responso mercatores infecto negotio irriti atque elusi discessere: nosque hæc itidem superiore anno Majestati vestrae per literas significavimus successu licet haud multo meliore; nihil dum enim responsi ad eas literas habuimus. Quod non habuerimus accidisse id credimus, propterea quòd eo tempore

Præ-

Praefectus ille apud exercitum in *Flandria* fuit; nunc in urbe ipsa *Parisiensium* degit, vel potius per urbem perque aulam nostrorum spoliis locupletatus impunè volitat. A Majestate igitur vestra nunc denuò id petimus quod ipsius Majestatis vestrae interest in primis providere, nequis ad sociorum injurias edictorum regionum contemptionem audeat adjungere: sed neque ad Legatos sive Commissarios de controversiis communibus utrinque dandos rejici propriè hæc causa poterit; quandoquidem hic non sociorum jus duntaxat, sed auctoritas ipsa vestra Regique nominis reverentia agitur. Illud enim mirum sit, si mercatores damna sua molestius quam Majestas vestra sui ferat imminutionem. Eam si non ferat, eadem operâ simul perficiet, ut neque amicissimorum de Repub. nostra edictorum poenituisse, neque in suorum injuriis connivisse, neque nostrae postulationi non tribuisse quod par sit videatur.

*Majestati vestrae voluntate, amicitia,
fœdere devinctissimus*

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliae &c.

Ex Aula nostra Westmonasterio,
die Novemb. An. 1656.

G S

O M

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.
Serenissimo potentissimoque Principi

FREDERICO III.
Daniæ, Norvegiæ, Vandalorum,
Gothorumque Regi; Duci Slesvici,
Holsatiæ, Stormariæ, & Dithmarsici;
Comiti in Oldenburg & Delmen-
horst &c.

S. D.

Serenissime potentiſſimeque Rex, Amice
ac Fœderate Charissime,

Litteras Majestatis Vestræ sexto decimo Fe-
bruarii Hafniæ datas ab ornarissimo viro
Simone de Petkam, Oratore apud nos vestro,
accepimus. Is perlectis, & voluntatis erga nos
vestræ præclara significatio, & ipsius rei, de
qua scriptum erat, pondus usque eò nos per-
movit, ut statim ad Majestatem Vestram mit-
tere qui mandatis nostris instructus, nostra con-
silia vobis hac de re plenissime exponeret, in
animo haberemus. Et quanquam idem nobis
etiamnum animus manet, hactenus tamen ido-
neum aliquem cum iis mandatis dimittere, quæ
gravissimum hujusmodi negotium postularet,
non potuimus; quemadmodum jam brevi fa-
cturos nos esse speramus. Interea non omitten-
dum diutius existimavimus Majestatem Ve-
stram certiore facere, præsentem rerum in

Est.

Europa statum haud mediocri nos curâ ac cogi-
tatione sollicitos tenuisse: cum ab aliquot jam
annis summo cum dolore videamus *Protestan-*
tium Principes ac civitatum Primores (quos ex
communi Religionis atque salutis vinculo om-
nem sese mutuò confirmandi ac defendendi
inire rationem oporteret) inter se indies magis
magisque infirmè animatos, quid quisque mo-
liatur, quidve struat, suspectum habere; me-
tum amicis, spem hostibus præbentes, inimi-
citas atque dissidia potius hac rerum inclinatio-
ne portendi, quam firmum invicem animo-
rum consensum, ad præsidium mutuum ac
defensionem. Atque hæc quidem sollicitudo eo
altius animo nostro insedit, quo magis in Ma-
jestate Vestra, Regeque *Sueciæ* adhuc aliquid
residere mutuae suspicionis videtur; vel saltem
non eam existere voluntatum conjunctionem
quam communis nostrum omnium in *Ortho-*
doxam religionem amor ac studium flagitaret;
dum Majestati vestræ injecta forte aliqua suspi-
cio est, fore ut ab Rege *Sueciæ* detrimentum
aliquod ditæ vestræ commerciis afferatur;
suspiciente vicissim *Suecorum* Rege, ne per vos
& bellum, quod nunc gerit, difficilius, &
contrahendarum societatum ratio impeditior
sibi reddatur. Non præterit Majestatem Ve-
stram, pro ea summa prudentia quam adhi-
bere suis omnibus in rebus solet, quantum dis-
criminis *Protestantium* summæ rei impendat,
si istiusmodi suspensiones inter vos diu versentur;
quanto magis, quod Deus avertat, si quod ho-

G 6

Stilira

stilitatis indicium erumperet. Uteunque hæc se habeant, nos, quemadmodum & *Suecorum* Regem, & *Fæderati Belgii Ordines* ad pacem & moderata consilia magnopere hortati sumus (adeoque redintegrari inter eos pacem atque concordiam vehementer gaudemus, nam & capita quoque illius fœderis à *Dominis Ordinibus* transmissa ad nos sunt) ita nostras esse partes duximus, nostræque amicitiae quam maxime convenire, ut qui sensus noster his de rebus sit, Majestatem Vestram ne celaremus (præsertim cum ut ita faciamus, Majestatis Vestræ literis amicissimis tam studiose invitentur; id quod etiam benevolentiae erga nos vestræ pro argumento singulari sanè habemus atque amplectimur) vestræque Majestati ante oculos ponemus, quantam nobis necessitatem, qui *Protestantium Religionem* sequimur, divina providentia imposuerit colendi inter nos pacem, idque nunc maxime, cum hostes nostri acerrimè, si unquam alias, rem gerere, & conjurasse undique in perniciem nostram videntur. *Valles Alpinas* miserorum nuper Incolarum cæde ac sanguine madentes commemorare nihil attinet; nec conquassatam per eosdem dies *Cæsareis* proscriptionibus atque edictis *Austriam*; nec denique contra *Helvetios Protestantes Helvetiorum Papistarum* infestos impetus. Quis nescit *Hispānorum* dolos ac machinationes per hosce aliquot annos hæc loca omnia incendiis, ruinis, cladibus *Protestantium* permiscuisse? Si ad hæc mala *Reformatorum* Fratrum inter se dissensio velut

velut cumulus accedat, inter vos præsertim quarum nostrarum virium tanta pars estis, & in quibus tantum præsidii ac roboris *Protestantium* dubiis temporibus comparatum atque repositum est; quod ad opem humanam attinet, pessum ire *Protestantium* res, & in extremo discrimine atque casu versari necesse erit. Quod contra, si pax constet inter vos vicinos, cæterosque *Orthodoxos* Principes, si concordiae fraternæ omni ex parte studeatur, non erit cur, Deo bene juvante, vel vim vel versutiam nostrorum hostium pertimescamus; quorum conatus nostra sola consensio vel dissipabit vel frustrabitur. Neque vero dubitamus quin Majestas Vestra ad hanc pacem beatam impertiri suam operam, quam potest maximam, & libens velit & velle desitura non sit. Qua in re ipse etiam communicare consilia cum Majestate vestra atque conjungere paratissimus ero; utpote & veram amicitiam professus, & cui non solum pactam inter nos tam auspiciò servare pacem deliberatum omnino sit, verum etiam necessitudinem hanc, quæ nunc intercedit, prout Deus facultatem dabit, arctiori vinculo constringere. Idem Deus interim Majestati Vestræ secunda ac prospera omnia concedat.

Majestati Vestræ amicitia, fœdere ac voluntate conjunctissimus

OLIVERIUS Prot. Reip. Angliæ &c.

Dabantur ex Aula nostra Westmonasterii.

Decembris An. 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ, &c.

Serenissimo Illustrissimoque Principi
ac Domino, Domino

G U L I E L M O

Hassia Langravio, Principi Here-
feldia, Comiti in Cattimeliboco,
Decia Ligenhain, Nidda
& Schaumburgo &c.

Serenissime Princeps,

AD literas Celsitudinis vestræ non sic altero
post anno, quod prope jam pudet, rescrip-
sissemus nisi nos admodum invitos permulta
fanè, eaque gravissima, quorum curam, pro
nostro in *Repub.* munere, differre non potui-
mus, interpellassent. Quæ enim literæ debe-
bant esse nobis gratiores, quam quæ à Principe
Religiosissimo, majoribus quoque Religiosissi-
mis orto, de pace Religionis, deque concordia
Ecclesiarum concilianda sunt scriptæ; quæ etiam
literæ eundem planè animum, idem pacis *Chri-*
stianæ promovendæ studium non solum suo,
verum etiam universi ferè orbis *Christiani* opi-
nionem ac iudicio, & ipsæ nobis tribuunt, &
universim attributum esse gratulantur? Et nos
qui-

quidem per tria hæc olim regna quid hoc in par-
te simus conati, quidque hortando, ferendo,
præcundo, divino maximè auxilio, effeceri-
mus, & norunt nostri plerique, & in summa
conscientiæ tranquillitate sentiunt. Eandem præ-
sertim *Germania* totius *Ecclesiæ*, ubi acrius ferè,
jamque diu nimis dissidetur, pacem optavimus;
perque nostrum *Duræum* hoc idem multos jam
annos frustra molientem siquid eam in rem no-
strâ operâ conferre posset ex animo detulimus.
In eadem nos etiamnum sententia permane-
mus; eandem illis *Ecclesiis* fraternam inter se
charitatem optamus: sed quam sit hoc arduum
conciliandæ pacis negotium inter ipsos pacis,
ut præ se ferunt, filios, summo cum dolore
fatis superque intelligimus. Nam ut utrique *Re-*
formati nempe & *Augustani*, in unius *Ecclesiæ*
communione aliquando coalescant, speran-
dum vix est; suam utrique sententiam ne possit
vel voce vel scriptis defendere, prohiberi sine
vi non poterunt; vis autem cum pace *Ecclesia-*
sticâ consistere non potest: hoc tantum se sinant
exorari qui dissentiant, ut humanius saltem &
moderatus velint dissentire, nihiloque minus
inter se diligere; utpote non hostes sed fratres
in levioribus licet dissentientes, in summa tamen
fidei conjunctissimos. Hæc nos inculcando,
hæc suadendo nunquam defatigabimur; quod
ultrâ est, humanis neque viribus neque consiliis
datur: Deus quod suum solius est suo tempore
perficiet. Tu interim, Serenissime Princeps, præ-
claram in *Ecclesias* declarationem animi tui,
sem-

sempiternum sanè monumentum & majoribus
tuis dignum & omnibus posthac principibus
imitandum reliquisti. Nos *Celsitudini* vestræ,
pro eo ac merita est, felicitatem cæteris in rebus
quantum ipsa cupit, mentem, ea quam nunc
habet, haud meliorem (quid enim potest esse
melius?) à Deo Optimo Maximo præcamur.

Westmonasterio. die Martii.

An. Dom. 1656.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

DUCI CURLANDIÆ.

Serenissime Princeps,

DE benevolentia Celsitudinis erga nos vestræ
& aliàs, & tum quidem abunde nobis con-
stitit cum Oratorem nostrum ad *Moscoviæ Ducem*
iter facientem, & in dirione vestra per aliquot
dies commorantem hospitio benigne accepisti:
nunc justitiæ & æquitatis suæ haud leviora indi-
cia daturam esse Celsitudinem vestram & suop-
te ingenio & nostro rogatu confidimus. Cum
enim *Joannes Jamesonius Scotus*, navis cujusdam
vestræ Magister fidelem naucleri operam septen-
nioque cognitam vobis navaverit, seque illam
navem *Balenam* sibi commissam, in ostio flu-
minis,

minis, ut mos est, Gubernatori vestro appel-
lendam in portum tradidisset, eumque imperitæ
suo munere fungentem quod solum potuit sæ-
pius monuisse multis testibus probaverit, non
ejus profecto culpâ, sed Gubernatoris vel imperi-
tia vel pervicacia fractam esse navem nemini
non liquet. Quod cum ita sit, à Celsitudine
vestra majorem in modum petimus, ut supra-
dicto *Joanni* Magistro neque illud naufragium
imputare, neque eum idcirco stipendio debito
velit privare; cujus spe solâ, jam altero nau-
fragio bonis omnibus amissis, se utcunque in
extrema inopia sustinet & solatur.

*Ex Aula nostra, Westmonasterio.
die Martii An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Amplissimis Consulibus ac Senatoribus

REIP. GEDANENSIS

S. P. D.

Amplissimi, magnifici Viri, amici Charissimi,

URbem vestram industriâ, opibus & opti-
marum artium studiis florentem cum no-
bilissimis quibusque urbibus semper esse duxi-
mus conferendam: nunc posteaquam in hoc
bello, quod vestris jamdiu in finibus geritur,
Polo-

Polonorum sequi partes quam *Suecorum* maluistis, sanè & Religionis causâ quam colitis & commercii, quod cum *Anglis* vetustum jam habetis, optavimus ut ea vobis maxime confilia placerent, quæ cum Dei gloria urbisque vestræ dignitate ac splendore viderentur esse conjunctissima. Quocirca petimus pro amicitia quæ vobis cum *Anglorum Gente* multo usu firmata jamdiu constat, & si qua in gratia apud vos nostrum quoque nomen est, ut insignem inter primos *Suecorum Duces Conismarcum*, egregium præsertim bello virum casu & suorum proditione mari interceptum belli lege, non acerbissimè adhuc gesti, dimittere velitis, sin id minus vestris rationibus convenire arbitramini, ut leniore saltem ac liberiore custodiâ habendum censeatis. Utrum horum vobis faciendum decreveritis, id profecto imprimis quod existimatione urbis vestræ dignum est decerneris; deinde ab omnibus præclaris belli ducibus magnam gratiam inibitis; nos denique, quicquid id vestrâ interesse putatis, haud mediocri sanè beneficio devincietis.

Vestrarum amplitudinem Studiofissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

Ex Aula nostra Westmonasterio.

Aprilis An. Dom. 1657.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ &c.

*Serenissimo ac Potentissimo Principi
ac Domino*

IMPERATORI Ducique magno
universæ RUSSIÆ, Soli Domino
*Voladomari, Moschoæ, Novogrodi, Regi
Cazini, & Astracani, Syberia, Domino
Vobscœ, Magno Duci Smolenchi, Tuers-
coiæ, & aliarum, Domino ac Magno
Duci Novogrodæ, Inferiorumque Regio-
num Chernigoi, Rezanscoæ & aliarum,
Domino omnis Plagæ Septentrionalis,
item Domino Everscoæ, Cartalinscæ,
aliarumque permultarum.*

S. P. D.

Anglorum Genti cum imperii vestri populis, verus amicitia, magnusque usus, id quod nemo nescit, amplissimumque commercium jamdiu fuit; illa verò virtus singularis, Imperator Augustissime, qua majoribus suis Majestas vestra longè præluet, & quæ de ea est vicinorum omnium Principum opinio, Potissimum nos movet, ut Majestatem Vestram & eximio studio colamus, eique communicata cupiamus, quæ & rei Christianæ & rationibus vestris haud parum

parum conducere, nec minus nominis vestri
gloriæ servire posse existimemus. Quapropter
ornatissimum virum Dominum *Richardum*
Bradshaw, summa fide, integritate, pruden-
tia, usuque rerum, ex aliis etiam Legationi-
bus, nobis cognitum, ad Majestatem Vestram
misimus Oratorem; qui & singulare erga vos
nostrum studium, summamque observantiam
vobis exponat, & supradictis de rebus agere
cum Majestate Vestra possit. Eum itaque ut be-
nignè nostro nomine accipiatis, eique ut, quo-
ties commodum erit, liberum aditum, au-
resque benignas, fidem denique in iis omnibus
quæ proposuerit aut transegerit, eandem atque
nobismetipsis, si coram adfuissemus, præbere
velitis rogamus; adeoque Majestati vestræ atque
Imperio Russico fausta omnia à Deo Opt. Max.
precamur.

Majestatis Vestræ Studiofissimus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Ex Aula nostra Westmonasterii.
die April. An. Dom. 1657.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

CAROLO GUSTAVO

Suecorum, Gothorum, Vandalorumque
Regi, Magno Principi Finlandiæ,
Duci Esthoniæ, Careliæ, Bremae,
Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Cassubiae
& Vandalia, &c.

Serenissime Potentissimeque Rex, amice
ac Fœderate Charissime,

Vir nobilissimus *Gulielmus Jepsenus* Militum
Tribunus, & Parlamenti nostri Senator, cui
hoc munus honori erit, quod Majestati Vestræ
hasce literas dabit, certiore eam faciet quanta
cum perturbatione ac dolore nuntium accepi-
mus belli illius funesti inter Majestatem vestram
Daniæque Regem coorti; quamque nobis cordi
ac studio sit, nullam nostram operam aut offi-
cium prætermittere, quoad Deus facultatem
dederit; ut huic ingruenti malo remedium ali-
quod maturè afferatur, eæque simul calami-
tates avertantur, quas inferri ex hoc bello reli-
gionis causæ communi necesse erit; hoc præ-
sertim tempore, quo adversarii nostri contra
Or-

Orthodoxa fidei professionem & professores cum consilia perniciosissima tum vires arctissime conjungunt. Hæc atque alia nonnulla permagni ad utriusque gentis commoda rationesque publicas momenti adduxere nos, ut hunc virum ornatissimum Internuntii extraordinarii prædictum munere ad Majestatem vestram mitteremus: Quem uti amicè recipiatis, eique, iis in rebus quas cum Majestate vestra nostro nomine communicaverit, summam fidem adhibeatis rogamus; cum is sit cujus fidei atque prudentiæ nos quoque plurimum tribuamus. Simul & illud petimus, ut Majestas vestra nostram ergo se resque suas benevolentiam singularem, atque studium persuasissimum sibi habeat; cujus nos argumenta certissima per omnem occasionem & propenso animo & officiis paratissimis præbeamus.

*Majestatis vestrae amicus & Fœderatus
conjunctissimus*

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

*Ex Aula nostra Westmonasterii.
Aug. An. Dom. 1657.*

Excellentissimo Domino
DOMINO de BOURDEAUX
Serenissimi
REGIS GALLIARUM
Legato extraordinario.

Excellentissime Domine,

Mercatores quidam Londino-derrienses Samuel Dansonus, Joannes Campsejus, & Joannes Nevinus per libellum supplicem Serenissimo Domino Protectori ediderunt, se, posteaquam foedus inter hanc Rempub. Regnumque Gallia redintegratum intellexerant, An. Dom. 1655. navem quandam cui nomen Anglice *The Speedwell*, melioris ominis causâ, quam eventus ferebat, impositum, Joannes Ker Magister erat, mercibus quibusdam ex portu Derriensi Burdegalam conveyendis onerasse; eam navem illic onere exposito, vinoque aliisque mercibus inde impositis, captam in reditu die 24. Novembris anni supradicti à duabus Brestensum Navibus armatis, quarum alteri Adrianus Windmian Swart, alteri Jacobus Jansonus præfuit, ab iisdem etiam in portum Brivatem, vulgo Brestensem, fuisse abductam; ibique & jure captam judicatam esse, & auctione venditam, cum mille centumque libras nostras æstimatione justâ valuisset, extra damnum mille librarum præterea datum: de quibus recuperandis omni se honesta ratione cum illius loci præfectis egisse;

id

id sibi hactenus frustra fuisse: se etiam moribus
edictum curiæ maritimæ consecutos esse, quo
citarentur in iudicium qui navem illam cepis-
sent, autem jure esse captam defendere statuis-
sent. Edictum hoc & recte atque ordine pro-
mulgatum & redditum: idque ab ejusdem cu-
riæ ministris publicis maturè *Domino Legato Gal-*
liæ significatum esse: cum nemo contra com-
paruisset, testes aliquot juratos de re iudicanda
interrogatos esse. Quæ res cum à Petitoribus ad
Celsitudinem Domini *Protektoris* delata sit, ab
eoque cognitioni atque sententiæ Concilii man-
data, cumque de facto ex testimoniis juratis
libello supplici adjunctis abunde constet, Peti-
toribusque liberum commercium *Burdegala* sit
datum, mercesque illic emptæ atque impositæ vi
sint in reditu ereptæ & occupatæ contra foederis
fidem, ut supra demonstratum est, quis non
videt hoc esse æquissimum, aut navem cum
onere Petitoribus restitui, aut de damno cum
captæ navis tum juris persequendi plene satis-
fieri? Peto igitur ab *Excellentia vestra* atque
etiam Serenissimi Domini *Protektoris* nomine
peto omnem velit operam dare, omnique ope-
ræ autoritatem etiam sui muneris adjungere
ut primo quoque tempore horum alterutrum
fiat. Cum neque in causa æquiore laborare
possit, neque mihi gratiore; qui eo diligen-
tius curasse quod mandatum mihi est videbor,
quo *Excellentia vestra* maturius quod suum est
præstiterit.

Ex Alba Aula Augusti An. Dom. 1657.

OLI-

OLIVERIUS *Protektor Reip.*
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

DO. FREDERICO WILHELMO
Marchioni Brandenburgensi Sacri
Romani Imperii Archi-Camerario ac
Principi Electori Magdeburgi, Prus-
sia, Juliae, Clivia, Montium Stetini,
Pomerania, Cassubiorum Vandalor-
umque, nec non in Silesia Crosna &
Carnovia Duci Burgravio Norin-
bergensi, Principi Halberstadii &
Minda, Comiti Marca & Ravensber-
gi, Domino in Ravenstein.

S. P. D.

Serenissime Princeps, Amice ac Fæderate
Charissime,

Cum ea sit Celsitudinis vestræ singularis vir-
tus & pace & bello terrarum orbe toto jam
clara, ea magnitudo animi atque constantia,
ut amicitiam vestram omnes fere Principes Vi-
cini ambiant, amicum & socium nemo fidelio-
rem sibi aut constantiorem cupiat, ut nos
quoque in eorum numero esse intelligatis qui de
vobis

H

vobis vestrisque egregiis de *Rep. Christiana* meritis quam optime quamque præclare sentiunt, nobilissimum virum *Gulielmum Jepsonum, Tribunum Militum, & Parlamenti nostri Senatorem* ad vos misimus, qui vobis nostro nomine & plurimam salutem dicat, & rebus vestris felicitatem omnem ominetur atque exoptet; nostram denique benevolentiam summumque studium erga vestram serenitatem verbis amplissimis exponat: eique proinde fidem, iis in rebus de quibus vobiscum egerit, eandem habeatis rogamus, ac si à nobismetipsis testata omnia atque confirmata coram essent.

Ex Aula nostra Westmonasterio. Augusti
An. Dom. 1657.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Amplissimis Civitatis

Hamburgensis Consulibus ac
Senatoribus

S. P. D.

Amplissimi, magnifici & Spectabiles viri,
amici charissimi,

Cum Vir ornatissimus *Gulielmus Jepsonus, Tribunus Militum, & Parlamenti nostri Senator*, Ad Suecorum Regem Serenissimum à nobis

bis missus vestram per urbem iter faciat, in mandatis dedimus, uti vos quoque ne præteriret nostro nomine insalutatos; neque non rogatos, ut si qua in re vestra autoritate consilio aut præsidio opus sibi esse judicaverit, ei quibus rebus potestis præstò esse velitis. Id quo libentius feceritis, eo maiorem à nobis iniisse vos gratiam intelligetis.

Ex Aula nostra Westmonasterio. die Augusti
An. Dom. 1657.

Amplissimis Civitatis
Bremenfis Consulibus ac
Senatoibus

S. P. D.

Amplissimi, magnifici & Spectabiles viri,
amici charissimi,

Qui noster animus erga vestram civitatem, quæque benevolentia cum propter puriorem apud vos Religionis cultum etiam propter urbis celebritatem sit, & sensistis aliàs, & quoties facultas dabitur sentietis. Nunc, cum ornatissimus vir *Gulielmus Jepsonus, Tribunus Militum, & Parlamenti nostri Senator* ad Serenissimum Regem Sueciæ per urbem vestram Oratoris munere instructus iter faciat, hoc tantum in præsentia volumus, ut & vos ille peramanter perque amice nostro nomine salutet, & siquid

(172)

acciderit in quo vestra ope atque amicitia usus
sibi esse possit, id uti à vobis pro nostra necessi-
tudine peteret. Qua in re non magis defuturos
vos esse confido quam de nostro erga vos amore
singulari ac studio dubitare debetis.

*Westmonasterio ex Aula nostra. die Aug.
An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Amplissimis Civitatis

Lubecensis Consulibus ac
Senatoribus

S. P. D.

*Amplissimi, magnifici & spectabiles viri,
amici charissimi,*

GUilielmus Jepsonus vir nobilissimus, Militum
Tribunus, & Parlamenti nostri Senator ad
Serenissimum Suecorum Regem ab urbe vestra
haud longe castra habentem publico Munere
ornatus proficiscitur. Quapropter ei per urbem
vestram aut ditionem iter facienti ut omni ad-
jumento, si opus erit, atque præsidio, pro
nostra amicitia atque commercio, adesse velitis
rogamus. De cætero & salutato vos esse nostro
nomine peramice volumus, deque nostro erga
vos

(173)

vos propenso animo ac voluntate esse persua-
sissimos.

*Westmonasterio ex Aula nostra. die Aug.
An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Amplissimis Civitatis

Hamburgensis Consulibus ac
Senatoribus

S. P. D.

*Amplissimi, magnifici & spectabiles viri,
amici charissimi,*

Qui hæc ad vos literas perfert *Philippus*
Meadowe Oratoris munere à nobis instru-
ctus ad Serenissimum *Dania Regem* per Urbem
vestram proficiscitur. Eum, siquid erit, in quo
vestram auctoritatem adjumento sibi fore aut
præsidio existimaverit, commendatum vobis
magnopere volumus. Nostraque commendatio
quo solet esse apud vos pondere, eodem uti nunc
sit rogamus; vobis vicissim, siquid ejusmodi
occurrit non defuturi.

*Ex Aula nostra Westmonasterio. die Aug.
An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

F R E D E R I C O

*Heredi Norwegiæ, Duci Slesvici,
Holsatiæ, Stormariæ, Ditmarsiæ,
Comiti in Oldenburg &
Delmenhorst.*

Serenissime Princeps, amice Charissime,

Missus à nobis Vir Domi nobilis *Gulielmus Jepsenus, Militum Tribunus, & Parlamenti nostri Senator* ad Serenissimum Suecorum Regem, quod paci communi, Reique *Christiana* felix faustumque sit, Legationem obit. Ei inter alia negotium dedimus, ut cum in itinere salutem plurimam Serenitati Vestræ nostro nomine dixisset, pristinamque nostram benevolentiam & constantissima studia significasset, ab ea quoque peteret, ut autoritate vestrâ munitus iter tutum atque commodum habere per vestram ditionem possit. Quo beneficio Celsitudo vestra nos nostraque vicissim officia majorem in modum demerebitur.

*Westmonasterio ex Aula nostra. die Aug.
An. Dom. 1657.*

OLI-

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ

Serenissimo Principi

F E R D I N A N D O

Magno Duci Hetruriæ.

Serenissime Dux magne, amice charissime,

Ostendit nobis per libellum supplicem Societas Mercatorum nostrorum qui ad oras *Mediterranei Maris Orientales* negotiantur, Præfectum quendam navis *Lodoviculi*, sive *Anglicè The Little Lewis*, nomine *Gulielmum Ellum*, cum *Alexandriæ* in *Egypto* esset, conductum à *Sarrapa Memphitico* ut *Oryzam, Saccharum & caphiam*, ipsius *Turcarum* Principis in usum *Constantinopolim* aut *Smyrnam* comportaret, classisse *Otomanicæ* in itinere subduxisse, & contra datam fidem, navis totum onus *Liburnum* avertisse: ibi prædâ potitum nunc agere. Quod facinus, pessimi sanè exempli, cum *Christianum* nomen probro, Mercatorum fortunas degentium sub *Turca* direptionis periculo objiciat, petimus à Celsitudine Vestra, ut illum hominem comprehendi, & in custodiam tradi, navemque & bona retineri jubeat, quoad significatum à nobis erit curasse nos res illas *Turcarum* principi reddendas. Vestræ Celsitudini sicubi nostris.

H. 4.

(176)

nostris officiis usus vicissim erit, paratissima
omni tempore fore profitemur.

Celsitudinis Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

*Westmonasterio ex Aula nostra. die Sept.
An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi ac Domino

DO. FREDERICO WILHELMO

Marchioni Brandenburgensi, Sacri Ro-
mani Imperii Archi-Camerario, ac Prin-
cipi Electori Magdeburgi, Prussiae, Juliae,
Cliviae, Montium, Stetini, Pomeraniae,
Cassubiorum, Vandalorumque, nec non in
Silesia, Crosnae & Carnoviae Duci, Burg-
gravio Norinbergensi, Principi Halber-
stadii & Mindenae, Comiti Marcae & Ra-
vensbergi, Domino in Ravenstein.

*Serenissime Princeps, amice ac Fæderate
charissime,*

Alteris ad Celsitudinem Vestram literis per
Oratorem nostrum *Gulielmum Jephsonum*
aut redditis aut brevi reddendis Legationis ipsi
à nobis mandatae fidem fecimus; idque sine
ve-

(177)

vestrarum virtutum aliqua mentione, nostraeque
erga vos benevolentiae, significatione facere non
potuimus. Verum nequis vestra de rebus Pro-
testantium egregie merita, quae summam om-
nium praedicatione celebrantur, nos obiter te-
nigisse tantum videamur, resumendum nobis
nunc idem argumentum, nostraeque officia non
libentius quidem aut animo propensiore, ali-
quanto tamen prolixius deferenda Serenitati ve-
strae censuimus. Et merito sane, cum ad aures
nostras quotidie perferatur, fidem vestram atque
constantiam omnibus tentatam machinis, Soli-
licitatam technis, labefactari tamen, & ab
amicitia fortissimi Regis ac socii, nullo modo
posse dimoveri: idque cum eo loco Suecorum
res nunc sint, ut in retinenda eorum societate
Celsitudinem vestram Reformatae potius Reli-
gionis causa communi, quam suis commodis
duci manifestum sit: cumque hostibus vel oc-
cultis vel jam prope imminentibus cincta un-
dique & penè obseisa sit, copiae ut sint validae
non tamen sint maximae, eam tamen firmitate
animi ac robore esse, eo consilio ac virtute im-
peratoriam, ut unam vestram voluntate niti totius
rei summa ac moles, bellicae hujus maximi
exitus pendere videatur. Quapropter nihil est
quod dubitet Celsitudo vestra quin de amicitia
nostra summoque studio polliceri omnia sibi
possit; qui vel ipsi ab omni laude derelicti nobis
videremur, si praeclaram istam fide atque constan-
tiam, ceterisque vestris laudibus minus delecta-
remur, aut vobis ipsis communi Religionis no-
mine

minime minus deberemus. Quòd si rebus ab ornati-
tissimo Viro *Joanne Friderico Schlexer* Consiliario
& Oratore apud nos vestro propositis respon-
dere, pro eo ac studemus, hactenus non po-
tuimus (quanquam is omni assiduitate ac dili-
gentia id agit atque contendit) conditioni re-
rum nostrarum hoc velit imputare Celsitudo
vestra rogamus; sibi que imprimis persuadere
nihil nobis esse antiquius aut optatius, quam ut
vestris rationibus cum Religionis causa tam con-
iunctis usui quam plurimum atque subsidio esse
possimus. Interim tam clara virtus ac fortitudo
ne ullo tempore deficiat aut opprimatur, dig-
nave laude aut fructu careat Deum Opt. Max.
precamur.

Celsitudini Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

*Ex Aula Nostra Westmonasterio. die Sept.
An. Dom. 1657.*

Excellentissimo Domino, Do-
mino de *Bourdeaux* Serenissimi
Galliarum Regis Legato
extraordinario.

Excellentissime Domine,

Postulavit à Serenissimo Domino *Protectore*,
Lucas Lucius Mercator *Londinensis* de sua qua-
dam

dam navi, cui nomen *Maria*, quæ cum ab
Hibernia *Bajonam* peteret, vi tempestatis ad
sanum divi *Joannis de Luz*, appulsa, ibi retenta
& occupata est actione *Martini* cujusdam *De*
Lazon; nec restituta donec à procuratoribus
Mercatoribus illius satisficeretur, se de illa navi
atque onere cum *Martino* lege experturos. Tulit
enim præ se *Martinus* deberi sibi grandem à
Parlamento Angliæ pecuniam, mercium qua-
rundam suarum nomine quæ in navi quadam
Santa Clara anno 1642. *Parlamenti* Auctoritate
sunt retentæ. Verum cum satis constaret, *Mar-*
tinum illum earum mercium verum dominum
non esse, sed cum *Antonio* quodam *Fernandez*
verorum dominorum *Richaldi* & *Iriati* jus per-
sequi, dissidentibusque inter se *Martino* & *An-*
tonio, decreverit *Parlamentum* uti merces illæ
retinerentur quoad lege esset decisum utri eorum
reddendæ essent, paratusque fuerit semper *An-*
tonius lege agere; contra, neque *Martinus* neque
pro eo quisque in iudicio hactenus comparuerit,
quæ omnia ex *Luca* Petitoris libellis libello sup-
plici annexis liquent; iniquissimum sanè est,
ut is, qui jus suum suppositum cum *Antonio*
collegâ suo de alienis bonis experiri apud nos re-
cusat, cogeret nostros homines verosque domi-
nos de suis bonis in aliena ditione contendere:
Quin idem æquitati vestræ atque prudentiæ vi-
deatur, non dubitat Serenissimus Dominus *Pro-*
sector; à quo sum iussus hanc *Luca* & *Lucii* causam
æquissimam *Excellentiæ Vestrae* singularem in
modum commendare: ne *Martino*, qui jus
H. G. alicu-

alienum apud nos persequi negligit, eo obtentu
aliis eripiendi jus suum apud vos potestas detur.

Excellentiæ Vestræ Studiofissimus.

Westmonasterio. die Octob.

An. Dom. 1657.

OLIVERTIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo

Duci ac Senatui Reip. Venetæ.

Serenissime Dux atque Senatus, amici charissimi.

Nuntii rerum vestrarum contra *Turcas* felicissimè gestarum tam crebri ad nos perferuntur, ut nobis non sæpius ulla de re ad vos scribendum, quam de insigni aliqua victoria gratulandum sit. Hanc recentissimam, & Reip. vestræ quam maxime lætam atque opportunam cupimus, & quod gloriosissimum est, *Christianorum* omnium sub *Turca* servientium quam maxime liberatricem. Nominatim *Thomam Galileum* navis, cui nomen *The Relief*, olim præfectum, *Serenitati vestræ ac Senatui*, tametsi non nunc primum, nunc tamen eo libentiùs, quo latiori tempore, quinquennalem captivum commendamus. Ei cum à vobis imperatum esset, ut cum navis sua Reip. vestræ operam navaret, solus cum multis hostium triremibus

con-

congressus, nonnullas depressit, magnamque stragem edidit; tandem combustâ navi captus vir fortis, deque *Venetâ Rep.* tam benè meritus, quintum jam annum in misera servitute *Barbarorum* degit. Unde se redimat facultatum nihil est; nam quicquid erat, id à *Celsitudine vestra & Senatu*, vel Navis vel bonorum vel stipendii nomine deberi sibi ostendit. Verùm ut facultates non deessent; hostes tamen non aliâ lege dimissuros se eum profitentur, quam si suorum aliquis, qui illis in pretio æquè sit, permutteretur. Petimus itaque magnopere à *Vestra* atque *Senatus Celsitudine Serenissima*, petit per nos senex miserimus, captivi pater, mœroris & lachrymarum plenus, quæ nos quidem permoverunt; ut primum quoniam ex tot prosperis præliis *Turcarum* tanta copia captorum vobis est, unum aliquem ex eo numero, quem illi accipiant, hostem vestro milite fortissimo, nostro cive, senis mœstissimi filio unico commutare velitis. Deinde, ut quod stipendii, vel aliis nominibus ipsi à Rep. debetur, id quam primum velitis patri aut procuratori ipsius annumerandum curare. Priori quidem rogatu nostro, vel potius æquitate vestrâ effectum est, ut statim recognitâ, putatisque rationibus constitutum esset quid debeatur: verum illum supplicationem, urgentibus fortasse aliis negotiis, nulla solutio secuta est. Nunc miseri conditio dilationis salutis diutiùs non fert: cum, si omnino salvum vultis, danda opera est, ut squalore illo carceris teterrimo quamprimum liberetur.

H 7

Idi

Id sine mora, sine hortatu etiam nostro humanissimâ voluntate vestrâ facturos vos esse confidimus: quandoquidem justitiâ, moderatione, atque prudentiâ non minus quam belli gloriâ victoriisque floretis: Atque ut diutissimè floreatis, devicto hoste potentissimo, Deum Opt. Max. precamur.

Celsitudinum Vestrarum Studiosissimus

OLIVERIUS Protector Reipub.
Angliæ &c.

*Westmonasterio ex Aula nostra. die Octob.
An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Excelsis & Præpotentibus Dominis

FOEDERATI BELGII
Ordinibus

S. P. D.

*Excelsi & Præpotentes Domini, Amici ac
Fœderati charissimi,*

Redit ad vos Vir illustrissimus *Gulielmus Nuport* Legatus vester annis jam aliquot apud nos extraordinarius: sed ita redit, petito ad tempus duntaxat à vobis comiteatu, ut cum brevi reversurum speremus. Eâ enim est fide, vigilantia,

gilantiâ, prudentiâ, æquitate apud nos in suo munere versatus, ut majorem in unoquoque genere virtutem ac probitatem neque nos desiderare in Legato, viroque optimo neque vos possitis; eo animo ac studio ad pacem inter nos & amicitiam sine furo & fraude conservandam, ut illo hanc Legationem obeunte quid inter nos offensionis aut scrupuli suboriri queat, aut pullulare, non videamus. Et discessum sanè ejus molestiore animo ferremus, hac præsertim rerum ac temporum inclinatione, nisi persuasissimum nobis hoc esset, neminem melius posse aut fidelius vel rerum utrobique statum, vel nostram erga *Celsitudines vestras* benevolentiam studiumque integrum coram exponere. Quapropter hunc ut Virum undiquaque præstantissimum, deque Rep. & suâ & nostrâ optime meritum accipere redeuntem velitis rogamus: sicuti & nos verissimostrarum laudum testimonio ornatum, abeuntem dimisimus prope inviti. Deus ad ipsius gloriam ecclesiæque præsidium *Orthodoxæ* vestris rebus felicitatem, nostræ amicitiae perpetuitatem concedat.

Celsitudinum Vestrarum Studios.

*Westmonasterio ex Aula nostra. die Novemb.
An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliae, &c.

Excelsis & Præpotentibus Dominis
FOEDERATI BELGII
Ordinibus

S. P. D.

*Excelsi & Præpotentes Domini, Amici Nostri
ac Fœderati Charissimi,*

G*Georgius Duningus* Vir nobilis, nobis est multis ac variis negotiis summâ fide, probitate ac solertiâ perspectus jam diu & cognitus. Eum, ut apud vos Oratoris munere fungatur, mittendum censuimus, mandatisque nostris amplissimè instruximus. Eum itaque amico, ut consuevistis, animo recipiatis rogamus; & quoties habere se significaverit, quod nostro nomine vestrum cum *Excelsis Ordinibus* agat, amicè audire, fidemque adhibere; & quæ vos vicissim communicanda nobis censebitis, ea omnia, sicuti rectè potestis, perinde ac si nos ipsi coram essemus, ei committere velitis. De cætero vobis vestræque Reip. ad Dei gloriam ecclesiæque præsidium secundas res omnes ex animo præcamur.

Celsitudinum Vestrarum Studiosissimus

OLIVERIUS &c.

Westmonasterio ex Aula nostra. die Decemb.

An. Dom. 1657.

OR.

ORDINIBUS HOLLANDIÆ.

Cum ea nostræ Reip. cum vestra intercedat necessitudo, ea sint utrinque negotia, ut sine Oratore atque interprete vel hinc vel inde missæ res tantæ ad utilitatem utriusque gentis constitui commodè vix possint, ex usu communi fore arbitrati sumus, ut *Georgium Duningum* Virum nobilem, multis ac variis negotiis summâ fide, probitate ac solertiâ spectatum jam diu nobis & cognitum eo munere instructum mitteremus: qui nostro nomine apud vos maneat, iis maxime officiis intentus, quibus nostra amicitia facta tecta conservari posse quam diutissimè videatur. Hac de re cum ad Excelsos & Præpotentes Ordines scripsimus, tum vos quoque qui in Provinciâ vestrâ summæ rei præsidetis & Fœderati Belgii tanta pars estis certiores faciendos per litteras duximus; ut & nostrum Oratorem eâ ratione quâ convenit accipiatis, & quæ ille cum *Excelsis Dominis Ordinibus* transegerit, ea vobis persuadeatis peræque firma ac rata nos esse habituros, ac si ipsi rebus transactis coram interfuissemus. Deus consilia vestra & facta omnia ad gloriam suam & Ecclesiæ pacem dirigat.

Westmonasterio &c. Decemb. 1657.

OLI.

(186)

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

F E R D I N A N D O

Magno Duci Hetruria.

*Serenissime Dux Magne, amice noster
plurimum colende,*

Permagnam nobis attulere voluptatem literæ
Celsitudinis Vestræ decimo Novemb. Floren-
tiæ datæ; in quibus benevolentiam erga nos
Vestram eo vidimus perspectiorem, quanto
res ipsæ verbis, facta promissis certiora bene-
volentis animi indicia sunt: quæ nempe rogavi-
mus *Celsitudinem* vestram, juberet illum navem
Lodovici parvi præfectum *Gulielmum Ellam*
qui fidem *Turcis* datam turpissimè fregerat, &
ipsum comprehendi, & navem cum mercibus
in portu retineri, quoad *Turcarum* quæ essent
redderentur, ne nomen *Christianum* per istius-
modi furta labem aliquam susciperet, ea omnia
& summo quidem studio, quod satis intelli-
gimus, scripsit *Celsitudo Vestra* se præstitisse. Nos
itaque cum pro accepto beneficio gratias agi-
mus, tum hoc porro nunc petimus, quando
quidem satisfactum iri *Turcis* Mercatores in se
receperunt, ut & Præfectus ille custodiâ liberetur

(187)

tur, & navis cum mercibus quamprimum di-
mittatur; ne *Turcarum* forte rationem potio-
rem, quam nostrorum civium habuisse videa-
mur. Interim *Celsitudinis Vestræ* spectatâ volun-
tate erga nos singulari, & sanè gratissimâ sic
libenter fruimur, ut ingratitude notam non
recusemus, nisi pari promptitudine vobis vi-
cissim gratificandi occasionem quam primum
dari nobis exoptamus, ex qua nostram quoque
in reddendis officiis promptitudinem animi re-
bus ipsis erga vos demonstrare possimus.

Celsitudinis Vestrae Studiosissimus

OLIVERIUS &c.

*Westmonasterio ex Aulâ nostrâ.
Decemb. An. Dom. 1657.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

C A R O L O G U S T A V O

*Suecorum, Gothorum, Vandalor-
umque Regi.*

*Serenissime Potentissimeque Rex, Amice ac
Fæderate invictissime,*

Multa simul attulere nobis literæ *Majestatis*
vestræ 21. Feb. in *Castris Selandicis* datæ,
cur, & privatim nostrâ, & totius reipub. *Chri-
stiana*

stiana causâ, lætitiâ haud mediocri afficeremur; primum quod Rex *Dania*, non suâ credo voluntate aut rationibus, sed hostium communium artibus factus hostis, repentino vestro in intimum ejus regnum adventu, sine multo sanguine, eò sit redactus, ut, quod reserat, utiliore sibi pacem bello contra vos suscepto tandem judicaverit: deinde cum is eam nullâ se ratione citius posse consequi existimaret, quam si delata sibi jamdiu ad conciliandam pacem nostrâ operâ uteretur, quod *Majestas Vestra* solis Internuntii nostri literis exorata, tam facili pacis concessione ostenderit, quantum nostrâ amicitia atque gratiâ interpositâ apud se valeret: meumque imprimis in hoc tum pio negotio officium esse voluerit, ut pacis tam salutaris *Protestantium* rebus, uti spero, mox futuræ ipse potissimum unus conciliator atque auctor propemodum essem. Cum enim Religionis hostes conjunctas opes vestras alio pacto frangere se posse desperarent, quàm si vos inter vos commisissent, habebunt nunc, profectò quod per timefcant, ne armorum animorumque, ut spero, vestrorum hæc inopinata conjunctio ipsis belli hujus conflatoribus in perniciem vertat. Tu interim, Rex fortissime, mactæ tuâ egregiâ virtute; & quam felicitatem in rebus tuis gestis victoriarumque cursu contra Regem nunc socium hostes Ecclesiæ nuper admirati sunt, eandem in suâ rursus clade, Deo benè juvante, fac sentiant.

Westmonasterio ex Palatio Nostro.

30. die Martii 1658.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Principi

F E R D I N A N D O
Magno Duci Hettruriæ.

Serenissime Princeps,

Q UOD satisfacturum arbitramur *Celsitudini Vestrae* de nostro classis præfecto qui ad portus vestros nuper est delatus, vestro apud nos Oratori respondimus: Interim per libellum supplicem nobis ostendit *Joannes Hosterus Londinensis*, cujusdam navis, cui *Dominæ* nomen, Magister, se, cum anno 1656. mense Aprili, navem suam ex syngrapha (chartam partitam Jus nostrum vocat) *Josepho Armano Italo* cuidam locasset, isque factas in syngrapha pactiones ter apertè fregisset, coactum esse demùm, ne navem suam, totumque onus ejus, sortem denique totam amitteret, more mercatorio declaratâ publicè ejus fraude, & in tabulas publicas relatâ, *Liburni* in jus eum vocare: cum autem, ut fraudem fraude tueretur, adhibitis in societatem duobus aliis negotiatoribus litigiosis, de pecunia *Thomæ* cujusdam *Clutterbuxi* sex mille octonos, conficito quodam obtentu, petitoris hujus nomine occupasse: se, post multas impensas consumptumque tempus, jus suum *Liburni*

burni obtinere non posse; ne audere quidem, propter adversariorum minas atque insidias, in iudicio illic comparere. Petimus itaque à *Celsitudine vestra*, ut cum huic homini oppresso subvenire, tum hujus adversarii insolentiam pro consuetâ suâ iustitiâ velit coercere: frustra enim auctoritate Principum leges essent civitatibus latæ, si vis atque injuria, cum, ne omnino sint leges, efficere non possint, possint efficere terrore ac minis, ne quis ad eas audeat confugere. Verum in hujusmodi audaciam quin maturè animadversura sit *Celsitudo Vestra*, non dubitamus; cui pacem prosperaque omnia à Deo Opt. Max. precamur.

Westmonasterio ex Aula Nostra.
die 7. April. An. Dom. 1658.

Serenissimo Potentissimoque Principi
L U D O V I C O
Galliarum Regi.

*Serenissime Potentissimeque Rex, Amice ac
Fœderate augustissime,*

Meminisse potest *Majestas Vestra* quo tempore inter nos de renovando fœdere agebatur, quod optimis auspiciis initum multa utriusque populi commoda, multa hostium communium exinde mala testantur, accidisse miseram illam *Convallensium* occisionem, quorum

causam undique desertam atque afflictam vestræ misericordiæ, atque tutelæ summo cum ardore animi ac miseratione commendavimus. Nec defuisse per se arbitramur *Majestatem Vestram* officio tam pio, immo verò tam humano, pro eâ quâ apud *Ducem Sabaudia* valere debuit vel auctoritate vel gratiâ: nos certè alique multi Principes ac Civitates, Legationibus, Literis, Precibus interpositis, non defuimus. Post cruentissimam utriusque sexus omnis ætatis trucidationem, pax tandem data est, vel potius inducta pacis nomine hostilitas quædam tectior: conditiones pacis vestro in oppido *Pinarolii* sunt latæ; duræ quidem illæ, sed quibus miseri atque inopes dira omnia atque immania perpeffi faciliè acquiescerent, modo iis, duræ & iniquæ ut sint, staretur; non statur; sed enim earum quoque singularum falsâ interpretatione variisque divorticulis fides eluditur ac violatur; antiquis sedibus multi dejiciuntur, religio patria multis interdicitur, tributa nova exiguntur, arx nova cervicibus imponitur, unde milites crebro erumpentes obvios quosque vel diripiunt vel trucidant: ad hæc nuper novæ copiæ clanculum contra eos parantur; quique inter eos *Romanam Religionem* colunt, migrare ad tempus jubentur; ut omnia nunc rursus videantur ad illorum internecionem miserimorum spectare, quos illa prior laniena Reliquos fecit. Quod ego per dextram tuam, *Rex Christianissime*, quæ fœdus nobiscum & amicitiam percussit, obsecro atque obtestor, per

per illud *Christianismi* Tituli decus sanctissimum, fieri ne siveris: nec tantam sæviendi licentiam non dico principi cuiquam (neque enim in ullum Principem, multo minus in ætatem illius principis teneram, aut in muliebre matris animum tanta sævitia cadere potest) sed sacerdotibus illis sicariis ne permiseris; qui cum Christi Servatoris nostri servos atque imitatores sese profiteantur, qui venit in hunc mundum ut peccatores servaret, ejus mitissimo nomine atque institutis ad innocentium crudelissimas cædes abutuntur: eripe qui potes, quique in tanto fastigio dignus es posse, tot supplices tuos homicidarum ex manibus, qui cruore nuper ebrii, sanguinem rursus sitiunt; suæque invidiam crudelitatis in Principes derivare consultissimum sibi ducunt. Tu verò nec titulos tuos aut Regni fines ista invidiâ, nec Evangelium Christi pacatissimum istâ crudelitate foedari te regnante patiaris. Memineris hos ipsos avi tui HENRICI Protestantibus amicissimi dedititios fuisse; cum Digniorius per ea loca, quâ etiam commodissimus in Italiam transitus est, Sabaudum trans Alpes cedentem victor est insecutus: deditiois illius instrumentum in actis regni vestri publicis etiamnum extat; in quo exceptum atque cautum inter alia est, Ne cui postea *Convallenses* traderentur, nisi iisdem conditionibus quibus eos avus tuus invictissimus in fidem recepit. Hanc fidem nunc implorant, avitam abs te Nepote Supplices requirunt: tui esse, quàm cujus nunc sunt, vel permutatione aliquâ, si fieri possit, malint

malint atque optarint: id si non licet, patrocínio saltem, miseratione atque perfugio. Sunt & rationes regni quæ hortari possint ut *Convallenses* ad te confugientes ne rejicias; sed nolim te, Rex tantus cum sis, aliis rationibus ad defensionem calamitosorum quàm fide à majoribus data, pietate, regiaque animi benignitate ac magnitudine permoveri. Ita pulcherrimi facti laus atque gloria illibata atque integra tua erit, & ipse Patrem misericordiæ ejusque filium Christum Regem, cujus nomen atque doctrinam ab immanitate nefaria vindicaveris, eo magis faventem tibi atque propitium per omnem vitam experieris. Deus Opt. Max. ad gloriam suam, tot innocentissimorum hominum *Christianorum* tutandam salutem, vestrumque verum decus *Majestati Vestræ* hanc mentem injiciat.

Westmonasterio. Maii
An. Dom. 1658.

Civitatibus

HELVETIORUM Euangelicis.

Illustres atque Amplissimi Domini,
Amici Charissimi,

DE *Convallensibus* Vicinis Vestris afflictissimis, quàm sint à Principe suo gravia & intolleranda religionis causâ passi, cum propter ipsam

ipsam rerum atrocitatem horret prope animus recordari, tum ad vos ea scribere quibus notiora multo sunt, supervacuum duximus. Exemplum etiam literarum vidimus quas Legati vestri pacis jamdudum *Pinaroliana* hortatores atque testes ad *Allobrogum* Ducem illiusque *Taurinensis* consilii Præsidentem scripserunt; in quibus ruptas esse omnes pacis condiciones, illisque miseris fraudi potius quam securitati fuisse singulatim, ostendunt atque evincunt. Quarum violationem ab ipsâ statim pace datâ in hunc usque diem continuatam, & indies graviolem nisi æquo animo patiuntur, nisi se conculcandos planè & perfundandos prosternunt atque abjiciunt, religione etiam ejuratâ, impendet eadem calamitas, eadem strages, quæ ipsos cum conjugibus ac liberis tertio ab hinc anno sic miserabilem in modum attrivit atque afflixit, & subeunda iterum si est, funditus eradicabit. Quid agant miseri? quibus nulla deprecatio, nulla respiratio, nullum adhuc certum perfugium paruit; res est cum feris aut cum furiis, quibus priorum cædium recordatio nullam poenitentiam, aut suorum civium miserationem, nullum sensum humanitatis aut fundendi sanguinis satietatem attulit. Hæc ferenda planè non sunt, siue fratres nostros *Convallenses Orthodoxæ Religionis* cultores antiquissimos, siue ipsam Religionem salvam volumus. Et nos quidem locorum intervallo plus nimio disjuncti, quod opis aut facultatis nostræ fuit & præstitimus ex animo, & præstare non desinemus. Vos qui non modo fratrum crucia-

tibus

tibus ac penè clamoribus, verum etiam eorundem furori hostium proximi estis, prospicite per Deum immortalem idque mature quid vestrum nunc partium sit; quid auxilii, quid præsidii vicinis ac fratribus alioqui mox periuris ferre possitis ac debeatis, prudentiam vestram ac pietatem, fortitudinem etiam vestram consulite. Causa certè eadem est Religio, cur iidem hostes vos quoque perditos velint, immo cur eodem tempore, eodem superiore anno, fœderatorum vestrorum intestino Marte perditos voluerint. Vestra duntaxat in manu post opem divinam videtur esse, ne purioris ipsa stirps Religionis vetustissima in illis præseorum fidelium reliquiis excindatur: quorum salutem in extremum jam discrimen adductam si negligitis, videte ne vosmetipsos paulo post proximæ vices urgeant. Hæc dum fraternè ac liberè hortamur, ipsi interea non languescimus: quod solum nobis conceditur tam longinquis, cum ad procurandam periclitantium incolumitatem tum ad sublevandam egentium inopiam, omnem operam nostram & contulimus & conferemus. Deus det utrisque nobis eam domi tranquillitatem ac pacem, eum rerum ac temporum statum, ut omnes nostras opes atque vires, omne studium ad defendendam ecclesiam suam contra hostium suorum furorem ac rabiem, convertere possimus.

Westmonasterio ex Aula nostra. Maii
die An. Dom. 1658.

Eminentissimo Domino
CARDINALI MAZARINO

SALUTEM.

Eminentissime Domine,

Illatæ nuper *Protestantibus*, qui *Valles* quasdam *Alpinas* in ditione *Ducis Sabaudia* incolunt, gravissimæ calamitates cædesque cruentissimæ fecere ut inclusas has literas ad Majestatem Regiam, hasque alteras ad *Eminentiam Vestram* Scripserim. Et quemadmodum de Rege Serenissimo dubitare non possum quin hæc tanta crudelitas, quâ in homines innoxios atque inopes tam barbarè sævitum est, vehementer ei displiceat atque offensa sit; ita mihi facile persuadeo quæ ego à Majestate Regiâ illorum causâ miserorum peto, ad ea impetranda vestram quoque operam atque gratiam, velut cumulum, accessuram. Cum nihil planè sit quod *Francorum Genti* benevolentiam apud suos omnes vicinos *Reformatæ Religionis* cultores majorem conciliaverit, quam libertas illa ac privilegia quæ ex edictis suis atque actis publicis permissa *Protestantibus* atque concessa sunt. Et hæc quidem *Respublica* cum propter alias tum hanc potissimum ob causam *Gallorum* amicitiam ac necessitudinem majorem in modum expetivit.

De

De qua constituenda jamdiu cum *Legato Regio* apud nos agitur ejusque tractatio jam penè ad exitum perducta est. Quid! quod etiam singularis benignitas *Eminentia Vestra*, ac moderatio, quam in summis Regni rebus gerendis erga *Protestantes Gallia* semper testata est, à prudentiâ vestrâ & magnitudine animi ut hoc sperem atque expectem, facit; qua ex re & fundamenta arctioris etiam necessitudinis inter hanc *Rempublicam*, *Regnumque Gallicum* *Eminentia vestra* jecerit, meque sibi privatim ad officia omnia humanitatis ac benevolentia vicissim reddenda obligaverit: adeoque hoc velim *Eminentia vestra* sibi persuasissimum habeat.

Eminentia Vestra Studiosissimus.

OLIVERIUS Protector Reip.
 Angliæ

Serenissimo ac Potentissimo Principi

LUDOVICO
 Galliarum Regi.

Serenissime Potentissimeque Rex, Amice
ac Fæderate Augustissime,

Thomam Vice Comitem *Falconbrigium* Generum meum in *Galliam* proficiscentem, & ad testificandum obsequium suum & observantiam,

vantiam, qua *Majestatem Vestram* colit, venire in conspectum vestrum, *Regiamque Manum* osculari cupientem, tametsi propter consuetudinem ejus jucundissimam invitus dimitto, tamen cum non dubitem quin ab aula tanti Regis, in qua tot viri prudentissimi fortissimique versantur, multo instructior ad res quasque laudatissimas, & quasi consummatus ad nos brevi sit reversurus, obstitendum esse ejus animo ac voluntati non sum arbitratus. Et quanquam is est, nisi Ego fallor, qui per se satis commendatus, quocunque accesserit, videri possit, tamen si se mea gratia *Majestati Vestrae* aliquanto commendatiorem fuisse senserit, eodem me quoque beneficio affectum atque devinctum arbitrabor. Deus *Majestatem Vestram* incolumem, nostramque amicitiam firmissimam communi orbis *Christiani* bono quam diutissime conservet.

*Westmonasterio ex Aula nostra. Maii
die An. Dom. 1658.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ, &c.

Eminentissimo Domino
CARDINALI MAZARINO.

Eminentissime Domine,

Cum *Thomam* Vicecomitem *Falconbrigium* Generum meum proficiscentem in *Galliam* *Serenissimo Regi* commendaverim, non potui quin ea de re *Eminentiam Vestram* certiolem facerem, nec non vobis etiam eundem commendarem: id quantum ponderis atque momenti ad superiorem quoque commendationem allatum sit non nescius. Quem certe fructum commorationis apud vos suæ, sperat autem non mediocrem hunc fore, percepturus est, ejus maximam partem favori vestro ac benevolentiae non poterit non debere; cuius prope sola mens ac vigilantia res tantas eo in regno sustinet actuetur. Quicquid ei gratum *Eminentia Vestra* fecerit, id mihi fecisse se existimet; id ego in multis vestris erga me humaniter & amicè factis numerabo.

*Westmonasterio. Maii
An. Dom. 1658.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Eminentissimo Domino

CARDINALI MAZARINO.

Eminentissime Domine,

CUM illustrissimum virum *Thomam Bellasium* Vicecomitem *Falconbrigium* Generum meum Serenissimi Regis adventum in castra ad *Dunkirkam* gratulatum mitterem, eidem præcepi ut *Vestram* quoque *Eminentiam* adiret, meoque nomine & plurimam salutem dicat, & gratias vobis agat, cujus potissimum fide, prudentiâ, vigiliantiâ perfectum est, ut res Gallica tam diversis in partibus, & præsertim in vicinâ Flandriâ contra Hispanum hostem communem tam prosperè geratur: à quo nunc celeriter, uti spero, fraudum & insidiarum, quibus se maxime tuetur, aperta atque armata virtus poenas reposcet: quod uti fiat quàm citissimè, nos certe neque copiis, quantum possumus, neque votis decriamus.

Westmonasterio ex Aula nostra.

Maii An. Dom. 1658.

OLI-

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

LUDOVICO

Galliæ Regi.

*Serenissime Potentissimeque Rex, amice
ac Fœderate Augustissime,*

UT nuntiarum est venisse in castra *Majestatem vestram*, tantisque copiis infame illud oppidum piratarum atque asylum *Dunkirkam* obsedis, & magnam cepi voluptatem, & spem certam, fore nunc brevi, Deo bene juvante, ut infestum minùs posthac latrocinii mare tutius navigetur; fore ut *Hispanicis* fraudes, ducem alterum ad *Hesdenæ* prodicionem auro corruptum, alterum ad *Ostendam* dolo captum virtute bellicâ *Majestas vestra* nunc brevi vindicet. Mitto itaque nobilissimum virum *Thomam* Vicecomitem *Falconbrigium* generum meum, qui & adventum vestrum in tam propinqua nobis castra gratularetur, & coràm exponat quanto nos studio *Majestatis vestre* res gestas non junctis solum viribus nostris, sed votis etiam omnibus prosequamur, uti Deus Opt. Max. & ipsam incolumem, & nostram

I s

ami-

amicitiam firmissimam communi orbis Christi-
 stiani bono quam diutissime conservet.

*Westmonasterio ex Aula nostra, Maii
 An. Dom. 1658.*

Serenissimo Principi

F E R D I N A N D O,
 Duci Magno Hetruriæ.

Serenissime Dux Magne,

Cum Celsitudo vestra in omnibus quidem
 literis suis summam erga nos benevolentiam
 suam nobis semper significaverit, dolemus id
 præfectis vestris ac ministris aut tam obscure
 significatum, aut tam malè esse intellectum,
 ut in *Portu Liburnensi*, ubi maximè quæ vestra
 sit erga nos benevolentia intelligi oporteret, nos
 nullum ejus fructum aut indicium percipere
 queamus; immo alienum potius & hostilem
 vestrorum in nos animum indies experiamur.
 Quàm enim non amicis nostra classis *Libur-
 nensis* usque nuperrime sit, quàm nullis adju-
 rebus, quàm hostiliter denique accepta bis ab
 illo oppido discedere coacta sit, cum ex eo ipso
 loco multis testibus fide dignis, tum ex ipso
 Navarcho nostro, cui cum classe credamus,
 narrandi fidem derogare non possumus, satis
 videmur nobis nimisque certò cognovisse. Prio-
 re ejus adventu *Cal. Jan.* post redditas Celsitu-
 dini

dini vestræ literas nostras, vestraque omnia
 humanitatis officia nostris hominibus ultro de-
 lata, petentibus ut portus *Ferrarii* commodi-
 tate utiliceret, responsum est, id concedi non
 posse, ne *Rex Hispaniæ* scilicet noster hostis of-
 fenderetur. Et tamen quid est quod princeps
 amicus amico præbere communius possit,
 quàm littoris ac portus aditum? quid est quod
 nos expectare ab hujusmodi amicitia possimus
 quæ hostium nostrorum animum ne offendant,
 incommodare nobis quàm commodare, aut
 vel minimis rebus subvenire paratior sit. Et pri-
 mo quidem ex singulis navibus duobus vel tri-
 bus nautis duntaxat excensus in terram, sive
 commercium (quam vos *Practicam* vocatis)
 est datum: mox ut auditum est in oppido, na-
 vem quandam *Belgicam*, quæ frumentum in
Hispaniam portabat, à nostris esse interceptam,
 quod erat antea commercii statim adimitur;
Longlandius qui nostris illic Mercatoribus præsi-
 det, classem adire non permittitur; aquatio,
 quæ omnibus non planè hostibus libera est, non
 nisi sub armatis custodibus iniquo pretio, &
 quidem egerimè præbetur: tot nostris Merca-
 toribus qui non sine maximo vestrorum emolu-
 mento illic versantur, suos ne invitant popu-
 lares aut ullare adjuvent interdicitur. Posteriore
 ejus adventu sub exitum mensis *Martii*, egres-
 sus ex navibus nemini datur: quinto post die
 cum naviculam quandam *Neapolitanam* præto-
 ria navis nostra incidentem in nos fortè exce-
 pisset ducenta plus minus tormenta ab oppido
 I 6
 clas,

classē versus disploduntur quorum nullum ictu nos læsit ne attigit quidem : quod argumento esse potest quā longē hæc à Portu atque castelli ditione in alto gererentur , quæ vestros quasi portu violato sic sine causa irritarunt : confestim aquatorum nostrorum scaphæ intra portum oppugnantur ; una capitur , detinetur ; reposcentibus neque scapham neque homines redditum iri respondetur , nisi capta illa navis *Neapolitana* reddatur quam constat libero mari captam , ubi capi licuit. Ita nostri multis modis incommodati sine illo comeatu , quem numeratā pecuniā coemerant , abire denuo coguntur. Hæc si *Celsitudinis vestræ* voluntate ac iussu quod speramus non fiunt , peius id ostendat præfecti illius supplicio , qui amicitias Domini sui violare tam facile in animum induxit : sin est ut sciente ac volente *vestrâ Celsitudine* commissa hæc sint , cogitet nos , ut benevolentiam vestram plurimi semper fecimus , ita apertas injurias à benevolentia dignoscere didicisse.

Vester quoad licet bonus amicus

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

*Westmonasterio ex Aula nostra. Maii
die An. Dom. 1658.*

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo potentissimoque Principi

LUDOVICO
Galliæ Regi.

*Serenissime potentissimeque Rex , Amice
ac Fœderate Augustissime ,*

Quod tam celeriter illustri missâ Legatione *Majestas Vestra* meum officium cumulo rependit , cum singularem benignitatem , animique magnitudinem testata est suam , tum meo etiam honori ac dignitati quantopere fa-veat , non mihi solum declaravit , verum etiam universo populo Anglicano : quo nomine *Majestati Vestræ* , pro eo ac de me merita est , gratias & ago & habeo maximas. De victoria quam conjunctis nostris copiis Deus contra hostes felicissimam dedit , vobiscum unâ lætor ; nostrosque in eo prælio neque subsidiis vestris , neque majorum suorum bellicæ gloriæ , neque suæ denique virtuti pristinæ defuisse perquam etiam gratum est. De *Dunkirka* , quam dedicationi proximam *Majestas Vestra* sperare se scribit , eam nunc deditam tam citò posse me rescribere insuper gaudeo : neque unius Urbis jactura duplicem perfidiam *Hispanum* propediem esse

lulturum spero; quod captâ urbe altera effectum esse, velim *Majestas* etiam *vestra* tam citò possit rescribere. Quod reliquum pollicetur meas rationes curæ sibi fore, de eo regi optimo atque amicissimo pollicenti, ejusque Legato excellentissimo atque ornatissimo viro *Duci Crequienfi* idem confirmanti, non diffido; Deumque Opt. Max. *Majestati vestrae Reique Gallica* domi bellique propitium exopto.

Westmonasterio. die Junii

An. Dom. 1658.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Eminentissimo Domino

CARDINALI MAZARINO.

Eminentissime Domine,

CUM *Regi Serenissimo* per literas gratias agam qui honoris & gratulationis reddendæ causâ, suæque lætitiæ de nobilissima recenti victoria mecum communicandæ Legationem Splendidissimam misit, ingratus tamen sim, nisi *Eminentia* quoque *vestra* debitas simul gratias per literas persolvam; quæ ad testandam suam erga me benevolentiam, meique rebus omnibus quibus potest ornandi studium, nepotem suum præstantissimum atque ornatissimum adolescentem unâ misit, & si quem haberet apud

se

se propinquiorem aut quem pluris faceret, cum potissimum fuisse missurum scribit: additâ etiam ratione, quæ ab judicio tanti Viri profecta ad meam haud mediocrem laudem atque ornamentum pertinere existimo; nempe ut qui sanguine conjunctissimi sibi sunt in me honorando etque colendo *Eminentiam suam* imitarentur. Et humanitatis quidem, candoris, amicitia vestrum in me diligendo exemplum haud potestremum fortasse habuerint; summæ virtutis summæque prudentiæ alia in vobis longe clario- ra; quibus regna resque maximas summa cum gloria administrare discant. Qua res uti possit *Eminentia vestra* quam diutissime quamque felicissime gerere ad totius *Regni Gallici*, immo totius *Reip. Christianæ* commune bonum, vestrumque proprium decus, non defutura mea vo. a polliceor.

Eminentia Vestrae Studiosissimus.

Westmonasterio ex Aula nostra. die Junii An. Dom. 1658.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Potentissimo Principi

CAROLO GUSTAVO

Suecorum, Gothorum, Vandalorumque
Regi &c.

Serenissime Potentissimeque Rex, Amice ac
Fœderate Charissime,

Quoties communium Religionis hostium
importuna consilia variasque artes intue-
mur, toties nobiscum reputamus, quàm ne-
cessarium orbi *Christiano*, quamque salutare sit
futurum, quo faciliùs adversariorum conatibus
iri obviam possit, Protestantium Principes in-
ter se, & potissimum *Majestatem vestram* cum
Repub. nostra arctissimo fœdere conjungi. Id
à nobis quantopere sit, quantoque studio expe-
titum, quàm denique gratum nobis accidisset,
si *Suecorum* nostræque res ea conditione ac loco
fuissent, ut fœdus illud ex utriusque animi sen-
tentia sanciri, alterque alteri opportunissimo
auxilio esse potuisset, Oratoribus vestris, ex
quo primum illi hoc apud nos egerunt, testa-
tum reddidimus. Neque vero illi suo muneri
defuerunt; sed quam cæteris in rebus consue-
verunt, eandem hac quoque in parte pruden-
tiam

tiam ac diligentiam adhibuerunt. Verùm ea nos
domi improborum civium perfidia exercuit qui
in fidem sæpius recepti, res novastamen mo-
liri, & cum exulibus, etiam cum hostibus *Hispa-*
niis discussa jam sæpe & profligata consilia repe-
tere non desinunt, ut in propulsandis periculis
propriis occupati, neque curam omnem, neque
integras opes quod in votis erat, ad commu-
nem *Religionis* causam tuendam convertere ha-
ctenus potuerimus. Quod licuit tamen, quan-
tumque in nobis situm erat, & antea studiosè
præstitimus, & siquid in posterum *Majestatis*
vestræ rationibus conducere videbitur, id non
velle solum, verùm etiam summâ ope vobis-
cum unâ agere per occasiones non desistemus.
Interea *Majestatis vestræ* rebus prudentissimè
fortissimèque gestis gratulamur atque ex animo
lætatur: eundemque uti velit Deus felicitatis
atque victoriæ cursum esse quam diuturnum ad
sui numinis gloriam assiduis precibus exopta-
mus.

Westmonasterio ex Aula nostra. Junii
die An. Dom. 1658.

OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.
Serenissimo Principi

Lusitaniæ Regi.
S. P. D.

Serenissime Rex, Amice ac Fœderate,

O Stendit nobis per libellum supplicem *Joannes Buffield* Mercator *Londinensis*, se anno 1649. merces quasdam *Antonio Joanni & Manuelli Ferdinando Castaneo Tamirensibus* tradidisse, uti iis divenditis earum rationem mercatorum more sibi redderent: tum in *Angliam* dum navigaret, in piratas incidisse, spoliatumque ab iis damnum haud mediocre accepisse: hoc audito, *Antonium & Manuelem* eò quod hunc interfectum credebant, traditas sibi merces statim pro suis habuisse, adhuc etiam retinere, rationemque omnem de iis recusare; atque huic fraudi subsecutam paulo post *Anglicarum* mercium proscriptionem obtendere; coactum se demum superiore anno, hyeme mediâ in *Lusitaniam* redire, sua repetere; sed frustra; hos enim neque bona neque rationem ut reddant adduci posse; & quod mirum sanè videatur, privatam illarum mercium possessionem proscriptione

scriptione publicâ defendere: cum videret se hominem longinquum deteriore conditione cum *Tamirensibus* in sua patria contendere, ad *Majestatem Vestram* se confugisse; Conservatoris judicium, qui judicandis Anglorum causis constitutus est, supplicem poposcisse; à *Majestate Vestra* rursus ad forensam illam cognitionem, unde confugerat, rejectum esse. Quod etsi per se iniquum non est, tamen cum perspicuum sit *Tamirenses* istos vestro edicto publico ad suam privatam fraudem abuti, à *Majestate Vestra* majorem in modum petimus, ut causam hujus multis casibus afflicti, ad inopiamque redacti ad Conservatorem potius judicem proprium veli pro sua clementia integram remittere: quo possit inops fortunarum suarum quod superest ab illorum hominum infida societate recuperare: id, re cognita, quin *Majestati vestræ* nobiscum unâ maxime placeat non dubitamus.

Westmonasterio ex Aula nostra.
die Augusti 1658.

Sere-

*Serenissimo Principi***L E O P O L D O**Austriæ Archiduci, Provin-
ciarum in Belgio sub Phi-lippo Hispaniarum Regi
Præsidi.*Serenissime Domine,*

Carolus Harbordus, vir Equestris apud nos
Ordinis, per libellum supplicem ad nos
detulit, se bona quædam & supellectilem cum
ex Hollandiâ Brugas in ditionem vestram aspor-
tasset, de iis, ne sibi per vim atque injuriam
cripantur, inopinatò periclitari. Ea nempe,
cum à Comite Suffolchiensi pro quo se grandi
ære alieno obstrinxerat, ex Angliâ Anno 1643.
missa ad se idcirco fuissent, ut haberet, quo
sibi satisfaceret, siquid pro illo dissolvere co-
geretur, à Richardo Grenvillo, qui & ipse Eque-
stris Ordinis esse fertur, occupari, & quo in
loco custodiebantur, Effractis foribus atque
articulis possideri: hoc solo titulo, deberi sibi
nescio quid à Theophilo Suffolchiensi Comite de-
functo, ex quodam nostræ Curia Cancellaria
decreto, eaque proinde bona quasi Theophili
Comitis essent, eique decreto obnoxia, se re-
ferenda

ferenda in tabulas curasse: cum ex nostris legi-
bus neque ipse Comes, qui nunc est, & ejus
hæc bona sunt eo decreto teneatur, neque bona
ejus occupari aut retineri debeant: id quod ex
sententiâ ejusdem Curia una cum hisce literis ad
vos missâ, declaratur, quas quidem literas su-
pradietus Carolus Harbordus à nobis petiit, uti
per eas Celsitudinem vestram rogatam vellemus,
ut bona illa & retentione omni, & iniquâ istâ
Richardi Grenvilli Actione, primo quoque tem-
pore liberentur: cum hoc contra morem jusque
Gentium planè sit, at cuiquam in aliena ditione
eâ de re Actio detur, quæ in ea Regione, ubi
causa Actionis orta est, legitimè dari non pos-
sit. Hanc causam ut Celsitudini vestræ com-
mendaremus, & ipsa justitiæ ratio, & prædicata
passim vestra æquanimitas permovit. Quod
siquo tempore usus venerit, ut de jure aut com-
modis vestrorum apud nos agatur, haud re-
missa profecto nostra studia, immo omni tem-
pore propensissima experturos vos esse polli-
ceor.

*Celsitudinis Vestræ Studiofissimus*OLIVERIUS Protector Reip.
Angliæ &c.*Westmonasterio.*

Supremæ Curia Parlamenti
Parisiensis.

NOs Commissarii Magni Sigilli Angliæ &c.
Supremam Curiam Parlamenti Parisiensis
rogatam volumus curare velit uti Miles, Guliel-
mus, & Maria Sandys defuncti nuper Gulielmi
Sandys & Elisabethæ Soamæ Uxoris ejus liberi,
natione Angli, ætate nondum adultâ, Parisiis,
ubi nunc in supradictæ Curia tutela sunt, ad nos
quamprimum redire possint; eosque liberos
Jacobæ Mowato Scoto, Viro probæ atque honesto
velit committere, cui nos hanc curam delega-
vimus, ut eos & inde acciperet, & ad nos huc
adduceret: recipimusque, occasione hujus-
modi oblata, jus idem atque æquum subditis
Galliæ quibuscunque ab hac Curia redditum iri.

LIT.

L I T E R Æ
RICHARDI Protectoris
Nomine conscriptæ.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

L U D O V I C O
Galliarum Regi.

Serenissime ac Potentissime Rex, Amice ac
Fæderate,

CUm Serenissimus Pater meus gloriosæ me-
memoriæ Oliverius Reip. Angliæ Protector,
omnipotente Deo sic volente, supremum jam
diem tertio Septembris obierit, Ego Successor
ejus in hoc magistratu legitimè declaratus, ta-
meti in summo mœrore ac luctu, non potui
tamen quin de re tanta primo quoque tempore
Majestatem Vestram per literas certiores face-
rem, quam & mei patris & hujus Reip. ami-
cissimam hoc nuntio repentino haud lætaturam
esse confido. Meum nunc est à Vestra Majestate
pe-

petere, de me sic velit existimare, ut qui nihil deliberatius in animo habeam, quam societatem & amicitiam quæ gloriosissimo meo parenti vestra cum Majestate fuit, summâ fide atque constantiâ colere; ejusque fœdera, consilia, rationes vobiscum institutas eodem studio ac benevolentia observare rataque habere: Legatum proinde apud vos nostrum eadem quâ prius potestate præditum volo: quicquid id nostro nomine vobiscum egerit, ita accipere velitis rogo quasi à me ipso actum id esset. *Vestra* denique *Majestati* comprecor fausta omnia.

Westmonasterio ex Aula Nostra.
5. Septemb. 1658.

Eminentissimo Domino

CARDINALI MAZARINO.

Eminentissime Domine,

Quamquam nihil mihi acerbius accidere potuit, quàm de Serenissimi & præclarissimi Patris mei obitu scribere, tamen cum sciam quanti ille fecerit *Eminentiam Vestram*, quanti vos illum, neque dubitem quin *Eminentia Vestra*, cui summa Rei *Gallicæ* commissa est amici ac fœderati tam constantis tamque conjuncti mortem molestissime latura sit, permagni referre arbitratus sum, ut eam quoque, simul cum Rege, de hoc casu gravissimo per literas mone-

rem;

rem; vobisque etiam, quoniam id æquum est, confirmarem, me ea omnia sanctissimè præstaturum ad quæ præstanda vobis, rataque habenda Serenissimæ memoriæ Pater meus fœdere tenebatur: perficiamque ut illum, utpote vobis amicissimum omnique laude florentem, cum amissum meritò doletis, quàm minimè tamen quod ad servandam societatis fidem attinet, desideretis: cui etiam ad utriusque Gentis commune bonum vestra quoque ex parte servandæ Deus *Eminentiam Vestram* quàm diutissimè conservet.

Westmonasterio. Septemb. 1658.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

CAROLO GUSTAVO

Suecorum, Gothorum, Vandalo-
rumque Regi &c.

Serenissime Potentissimeque Rex, Amice ac
Fœderate,

Cum videar mihi Paternam virtutem vix satis posse imitari, nisi easdem quoque amicitias colam & retinere cupiam, quas ipse & virtute sibi quæsit & sibi esse maxime colendas

K

das

das ac retinendas iudicio singulari duxit, non est quod dubitet *Majestas vestra* quin eodem se prosequi studio ac benevolentia debeam quā Pater meus memoriæ serenissimæ est prosecutus. Tametsi igitur in hoc magistratus ac Dignitatis initio non eo loco res nostras reperiam ut in præsentia possim ad quædam capita respondere, quæ Oratores vestri in medium protulerunt, tamen & institutum à patre fœdus cum *Majestate vestra* continuare & arctius etiam conjungere mihi quidem magnopere placet; rerumque utrinque statum simulac plenius intellexero, ad ea transigenda quæ cum utriusque reip. commodis potissimum conjuncta esse videbuntur, ero equidem semper, ad me quod attinet, promptissimus. Deus interim *Majestatem vestram* ad gloriam suam & *Orthodoxæ Ecclesiæ* tutelam atque præsidium quam diutissime conservet.

Westmonasterio ex Aula nostra.
Octob. 1658.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

CAROLO GUSTAVO
*Suecorum, Gothorum, Vandatorum Regi,
Magno Principi Finlandiæ, Duci Scaniæ,
Esthoniæ, Careliæ, Brehmæ, Verdæ, Ste-
tini-Pomeraniæ, Cassubiæ & Vandaliciæ;
Principi Rugiæ, Domino Ingriæ & Wis-
mariæ; nec non Comiti Palatino Rheni,
Bavariæ, Juliaci, Cliviæ & Montium
Duci.*

*Serenissime, Potentissime Rex, Amice ac
Fœderate,*

Binas accepi à *Majestate Vestra* literas; alteras per nuntium suum, alteras Legato nostro D. Philippo Meadow ad me transmissas. Ex quibus non solum dolorem suum de obitu Patris mei Serenissimi veris animi sensibus expressum, deque ipso *Majestas Vestra* quàm præclare senserit, verum etiam de me quoque ejus in locum suspecto quantam spem ceperit cognovi. Et ad paternæ quidem laudis cumulum nihil posthac amplius aut illustrius tanto authore accedere potest meis certe in capeßenda *Repub.* auspiciis nihil felicius tanto Gratulatore, ad virtutes de-
nique

nique patrias tanquam hereditatem optimam
adeundas nihil quod accendat vehementius tan-
to hortatore potuit accidere. Ad rationes *Ma-
jestatis Vestrae* de communi *Protestantium* causa
nobiscum initas quod spectat, sic velim existi-
met, me quidem ex quo ad hanc gubernacula
accesi, quanquam eo loco res nostrae sunt, ut
summam diligentiam, curam, vigilantiam do-
mi potissimum requirant, nihil tamen antiquius
aut deliberatius habuisse aut habere quam pater-
no foederi cum *Majestate Vestra* percussio quan-
tum in me erit non deesse. Classem itaque in
mare *Balticum* mittendam cum iis mandatis
curavi quae Internuncius noster quem ad hoc
totum negotium amplissime instruximus, *Ma-
jestati Vestrae* communicabit. Quam Deus Opt.
Max. incolumem prosperisque rerum successi-
bus fortunatissimam ad *Orthodoxam fidem* tu-
dendam diutissime conservet.

Westmonasterio ex Aula nostra.
die 13. Octob. 1658.

RICHARDUS Protector
Serenissimo ac Potentissimo Principi
CAROLO GUSTAVO,
*Suecorum, Gothorum, Vandalor-
umque Regi &c.*

*Serenissime, Potentissimeque Rex, Amice
ac Foederate,*

Mitto ad Majestatem vestram, quo nihil
dignius aut praestantius possum mittere,
Virum verè egregium, vereque Nobilem *Geor-
gium Aiscum, Equitem auratum*, non solum
belli, & navalis praesertim scientiā multis ex
rebus fortiter gestis cognitum jam saepe atque
spectatum, verumetiam probitate, modestiā,
ingenio, doctrinā praeditum, moribus suavif-
simis nemini non charum, &, quod nunc caput
rei est, sub signis *Majestatis Vestrae* virtute belli-
cā toto orbe terrarum florentissimā jam diu me-
reri cupientem. Velimque sic habeat *Majestas
Vestra*, quicquid huic Viro muneris commi-
serit, in quo fides, fortitudo, experientia con-
stare vel etiam praelucere possit, neque fideliori
neque fortiori, nec facile peritiori posse se
quicquam committere. Quae autem Ego illi
negotia dederō communicanda *Vestrae Majesta-
ti*, in iis expeditum aditum, autem benignam
velit rogo praebere, eamque fidem, quam no-
bis.

(222)
hismetipsis coram fuisset habitura; eum denique honorem, quem tali viro & suis meritis & nostrâ commendatione ornatissimo convenire judicaverit. Deus res vestras ad gloriam suam & *Orthodoxæ Ecclesiæ* præsidium felici exitu fortunet.

Westmonasterio ex Aula nostra.
die Octob. 1658.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo Potentissimoque Principi
CAROLO GUSTAVO,
Suecorum, Gothorum, Vandalorumque Regi &c.

*Serenissime Potentissimeque Rex, amice ac
Fæderate Charissime,*

DETulit ad nos per libellum supplicem *Samuel Piggottus, Londinensis* Mercator, se nuper naves duas, (quarum alteri nomen *Posta*, Magister, *Tiddeus Jacobus*; alteri *The Water Dog*, magister *Garbrand Peters*) *Londino* in *Galliam* negotiandi causa misisse; eas inde sale onustas *Amsterdamum* petisse; *Amsterdamo* alteram faburrâ tantum, alteram halece impositas cuius cum *Petro* quodam *Heinsbergo* Societas erat in mare *Balticum Stetinum* usque *Pomerania*,
quæ

(223)
quæ in vestra ditione est, ad exponendam illi halecem navigasse; verum utrasque hasce naves accepisse se alicubi maris *Baltici* à copiis quibusdam vestris detineri; tametsi ut huic malo occurreret cum utraque nave syngrapham sigillo curiæ maritimæ obsignatam una curaverit mittendam, qua & navium harum & mercium, exceptâ halecis parte supradictâ, unum se esse ac legitimum dominum demonstraret. Cujus rei cum fidem apud nos plenam fecerit, peto magnopere à *Majestate Vestra* (quandoquidem duarum navium jactura sine summo hominis detrimento fortunarumque forte omnium naufragio vix posse accidere videtur) uti mandet suis atque imperet illarum navium liberam primo quoque tempore dimissionem. Deus Majestatem Vestram ad gloriam suam, *Ecclesiæque Orthodoxæ* præsidium quàm diutissimè servet incolumem.

Westmonasterio ex Aula Nostra.
Jan. 27. An. Dom. 1658.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Celsis & Potentibus Dominis

OCCIDENTALIS FRISIÆ
Potestatibus

S. D.

*Celsi & Potentes Domini, amici ac
Fœderati Charissimi,*

Gravem ad me detulit querelam per libellum supplicem *Maria Grindaria* vidua, cum sibi à *Thoma Killegrao* vestro milite pecunia bene magna ante annos octodecim debeatur, se eum ne nullo modo adducere per Procuratorem posse, neque ut debitum solvat, neque ut de jure suo, si quid sit, velit lege experiri; id ne à procuratore viduæ cogi possit, petisse eum à Celsitudinibus vestris per libellum supplicem ne cui liceat eum lege persequi ullius pecuniæ ab se in *Angliæ* debitæ. Ego verò si Celsitudinibus vestris hoc tantum significavero, viduam esse, egenam esse, multorum matrem parvulorum, cujus iste omnes prope fortunas avertere conatur, non committam ut apud vos, quibus divina præcepta atque adeo de viduis pupillisque non opprimendis notissima esse confido, graviore ullâ utendum cohortatione putem, ne
hoc

hoc fraudandi privilegium petitioni istius concedere velitis: id quod nunquam concessuros vos esse mihi persuadeo.
Westmonasterio ex Aula nostra.
Jan. 27. 1658.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo potentissimoque Principi

LUDOVICO
Galliæ Regi.

*Serenissime potentissimeque Rex, Amice
ac Fœderate Augustissime,*

Accepimus, idque non sine dolore, quoddam in *Provincia Protestantes* Ecclesias ab homine quodam male feriato ita indignè fuisse in sacris concionibus interpellatas, ut ea res magistratibus, ad quos hujus causæ cognitio *Gratianopoli* ex lege pertinebat, gravi animadversione digna censeretur: sed Coeventum Cleri, qui in locis proximè habebatur, à *Majestate Vestra* impetrasse, ut res integra *Parisiis* ad Concilium Regium revocaretur: A quo dum nihil hactenus decernitur, Ecclesias illas & præsertim *Aquariensem*, convenire ad colendum Deum prohiberi. Vehementer itaque à *Majestate Vestra*
K. 5. etiam

etiam atque etiam peto, primum, ut quorum preces ad DEUM pro salute sua rebusque Regni prosperis non interdicat, eorum coitus publicos ad præcandum interdicere ne velit: deinde ut in illum hominem rei divinæ interpellatorem ex sententia illorum iudicium, quibus huiusmodi causarum legitima atque consueta cognitio *Gratianopoli* data est, animadvertatur. Deus *Majestatem Vestram* quàm diuturnam atque incolumem conservet; ut si hæc nostra vota vobis accepta sunt, Deoque grata esse existimatis, eadem ab illis etiam *Protestantibus Ecclesiis* quibus nunc interdicatur, pro vobis publice fieri, sublato illo interdicto, quàm primum velitis.

Westmonasterio. 18. Feb.

Anno 1658.

Eminentissimo Domino

CARDINALI MAZARINO.

Eminentissime Domine Cardinalis,

Proficiscitur in *Galliam*, ibique ad tempus commorari cogitat Illustrissima Domina defuncti nuper *Ducis Richmondia* Uxor cum *Duce Filio* Adolescentulo. *Eminentiam* itaque *Vestram* magnopere rogo, ut siquid acciderit in quo iis vestrâ auctoritate, favore, patrocinio, utpote peregrinis, usus esse possit, ita eorum dignitatem tueri, vobisque haud vulgariter commen-

datam

datam rebus omnibus habere velitis, ut ad vestram humanitatem erga omnes, præsertim tam illustri genere oriundos, eximiam, sentiant nostris literis quod accedere potuit cumuli accessisse: simul & hoc sibi persuadeat *Eminentia Vestra* commendationem suam, si quid à me huiusmodi postulabit, apud me non minus valituram.

Westmonasterio. 29. Feb. 1658.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Serenissimo ac Potentissimo Principi

J O A N N I

Portugalliæ Regi.

*Serenissime Potentissimeque Rex, Amice
ac Fæderate,*

Tamet si multa sunt quæ ad Regem amicum & Reip. nostræ conjunctissimum necessario scribam, nihil est tamen quod faciam libentius quàm quod nunc facio, ut *Majestati vestræ*, Regnoque *Portugalliæ* insignem hanc proximam de communi hoste *Hispano* victoriam gratuler: qua non ad vestram tantummodo, verum etiam ad *Europæ* totius pacem ac respirationem, permagnum, atque in multos fortasse annos, allatum esse momentum nemo est quin intelligat.

K. 6

Alc-

Alterum est in quo victoriarum certissimum pignus iustitiam *Majestatis vestrae* agnoscam, qua ex articulo foederis 24. per arbitros *Londini* datos, mercatoribus nostris est satisfactum, quorum naves onerarias *Brasiliensis Societas* conduxit. Unus est *Alexander Bencius*, Mercator *Londinensis*, cui, cum navis ejus, quae *Tres fratres* vulgo nominatur, magistro *Joanne Wilkio*, duas navigationes conducta onerataque navaverit, pactum stipendium persolvere Societas recusat: cum cæteris qui semel tantum navigarunt, jampridem persolutum sit. Quod cur sit factum non intelligo nisi si eorum judicio mercede dignior est, qui semel quam qui bis meruerit. Vehementer itaque peto à *Majestate Vestra*, ut huic uni *Alexandro* cui duplum debetur, debita navatae operæ satisfactio ne defiat; velitque pro autoritate sua quam brevissimum solationis diem damni simul sarcindi Sociis *Brasiliensibus* constituere: quorum dilationibus effectum est ut datum inde mercatori damnum mercedem ipsam jam pene superet. Deus *Majestatem Vestram* laetis rerum successibus contra hostem augere indies & fortunare pergat.

Westmonasterio ex Aula nostra. 23. Feb.
An. 1658.

R. R.

RICHARDUS Protector Reip.
Angliæ &c.

Eminentissimo Domino
CARDINALI MAZARINO.

Eminentissime Domine,

PER literas ad *Eminentiam vestram* octo circiter ab hinc mensibus *Jun. 13.* datas, causam *Petri Petti*, viri & singulari probitate præditi & ægregiis artibus in re navali nobis Reique publicæ utilissimi, commendavimus. Ejus nave *Edwardo* anno 1646. à quodam Gallo, cui nomen *Bascōni*, *Thamisis* in ostio ut scripsimus, captâ, & in portu *Bononiensi* venditâ, quamquam Rex in *Consilio Regio 4. Novemb.* anno 1647. decreverat, ut quam censuisset *Consilium* pecuniæ summam damni accepti loco dandam, satisfactioni daretur, is tamen ex eo decreto nihil dum se fructus percepisse ostendit. Cum autem dubium mihi non sit, quin *Eminentia vestra* meo rogatu id omne mandaverit quod ad decretum illud primo quoque tempore exequendum pertineret, denuo nunc majoremque in modum peto, ut videre velit quid impedimento sit, cujusve negligentia aut contumacia factum, ut decreto *Regio* post annos jam decem non obtemperetur; velitque pro sua

(230)
sua autoritate instare, ut decreta illa pecunia,
quam irrogaram jamdiu existimamus, & exi-
gatur quamprimum, & petitori nostro solva-
tur. Ita rem justitiæ imprimis gratam *Eminentia*
vestra fecerit, & à me singularem præterea
gratiam inierit.

Westmonasterio ex Aula nostra,
22. Feb. 1658.

(231)
Dux sequentes Literæ, *Richar-*
do abdicato, Restituti Parla-
menti nomine Scripti
sunt.

Parlamentum Reipub. Angliæ
Serenissimo Potentissimoque Principi
CAROLO GUSTAVO
Suecorum, Gothorum, Vandolo-
rumque Regi &c.

Serenissime Potentissimeque Rex, Amice
Charissime,

CUm visum sit Deo optimo atque omnipo-
tenti, penes quem solum conversiones
omnes Regnorum, Rerumque publicarum
sunt, Nos pristinae auctoritati summæque *Re-*
rum Anglicarum administrandæ restituere, &
Majestatem Vestram eâ de re certiores esse fa-
ciendam imprimis duximus, & vobis porro
significandum, nos cum Majestatis vestræ ut-
pote *Protestantium Principis* potentissimi tum
pacis inter vos *Daniaque Regem*, & ipsum
quoque *Protestantium Principem* præpotentem,
non

non sine nostra opera atque officio benevolenti-
 rissimo reconciliandæ, quantum in nobis situm
 est, esse studiosissimos. Volumus itaque ut In-
 ternuntio nostro extraordinario, *Philippo Mea-*
dowes, quo munere ab hac repub. apud *Majesta-*
tem Vestram hactenus fungitur, idem omnino
 munus nostro nunc nomine prorogetur: eique
 adeo his nostris literis potestatem proponendi,
 agendi, transigendi cum *Majestate Vestra* faci-
 mus planè eandem quæ ei proximis literis com-
 mendatitiis facta est: quicquid ab eo transactum
 nostro nomine atque conclusum erit, id omne
 ratum nos esse habituros, Deo bene juvante,
 nostrâ fide spondemus. Deus ille *Majestatem*
Vestram quam diutissime conservet, rebus *Pro-*
testantium columen atque præsidium.

GUIL. LENTHALL,
 Prolocutor Parlamenti
 Reipub. Angliæ.

Westmonasterio. Maii 15.
 An. 1659.

Par-

Parlamentum Reipub. Angliæ

Serenissimo Principi

F R E D E R I C O
 Daniæ Regi.

Serenissime Rex, Amice Charissime,

Cum voluntate ac nutu summi rerum
 omnium moderatoris Dei Opt. Max. fa-
 ctum sit ut nos demùm restituti, pristinum lo-
 cum atque munus in *Republica* gerenda obtinea-
 mus, placuit imprimis ea de re nec *Majestatem*
Vestram, utpote Vicinum nobis & Amicum
 Regem, esse celandam, & quem ex adversis
 rebus vestris capiamus dolorem simul esse signi-
 ficandum: id quod ex eo studio eaque diligen-
 tiâ nostrâ facile perspicietis quam ad pacem inter
Majestatem Vestram Regemque *Sueciæ* reconci-
 liandam & adhibemus nunc, &, quoad opus
 erit, adhibebimus. Quapropter Internuntio no-
 stro ad Serenissimum *Suecorum* Regem Extraor-
 dinario *Philippo Meadows* negotium dedimus,
 ut *Majestatem Vestram* his de rebus nostro dein-
 cept nomine adeat, ea communicet, propo-
 nat, agat atque transigat, quæ commissa sibi
 à nobis & mandata esse ostendet. Quam ei fi-
 dem *Majestas Vestra* hoc in munere habuerit,
 eam nobismetipsis habere se credat, rogamus.
 Deus

(234)

Deus *Majestati Vestræ* ex istis omnibus rerum
suarum difficultatibus , in quibus tamen forti
& magno animo versatur , felicem lætumque
exitum primo quoque tempore concedat.

GUIL. LENTHALL,
Prolocutor Parlamenti
Reipub. Angliæ.

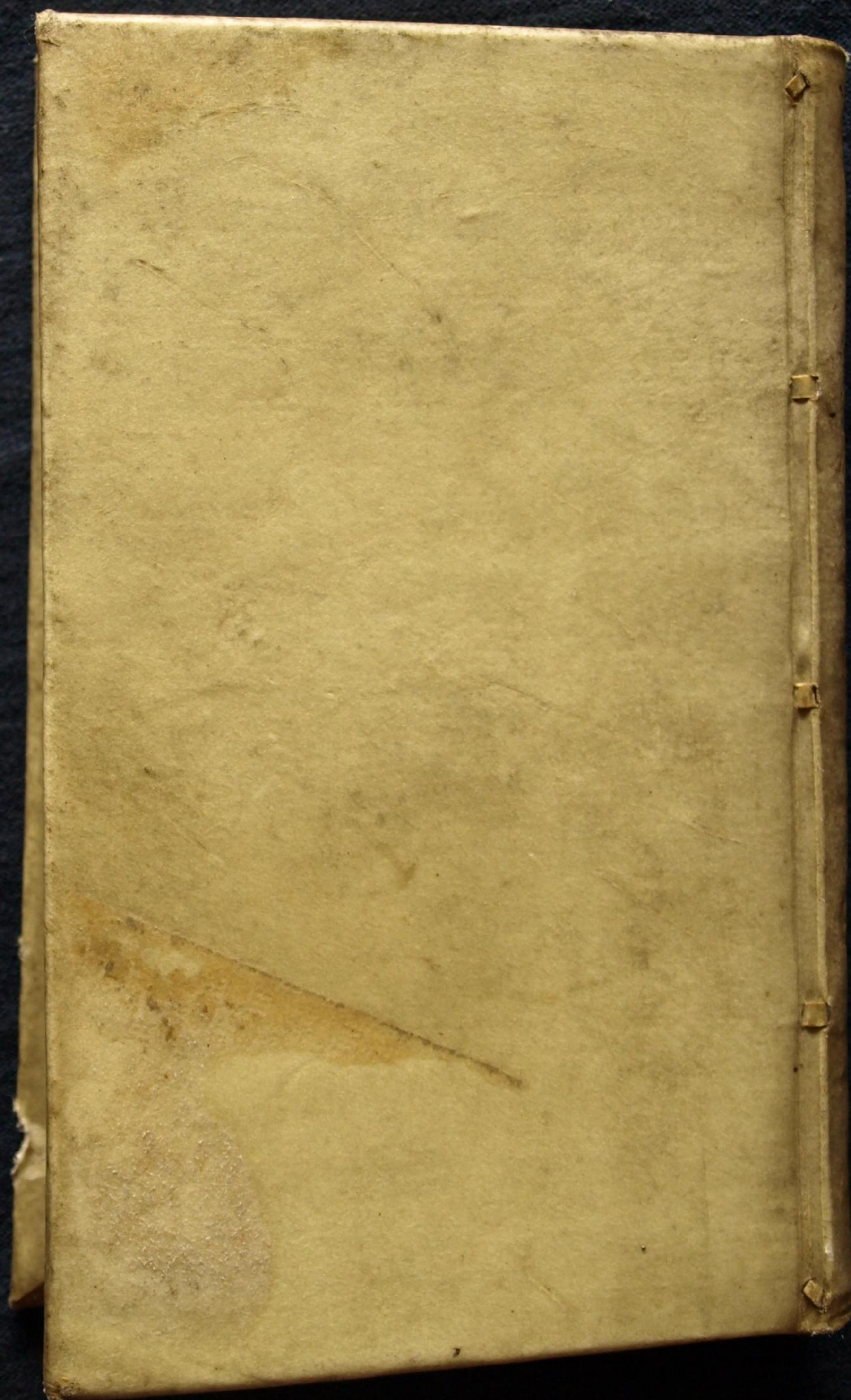
Westmonasterio. Marti 15.
An. 1659.

F I N I S.

43
—
334

Inter
Pse
ien
1676

